24. junij 2016

1001 solkanski časopis

Leto XXIII, številka 89

Pomlad na travniku, *foto: Katarina Vuga*

Drage krajanke in spoštovani krajani Solkana!

Junijska številka Solkanskega časopisa, za katerega včasih rečemo, da je najbolj bran časopis v kraju, je pred nami. Prinaša veliko kratkih in daljših prispevkov, novičk in dogodkov, ki so tako ali drugače povezani s Solkanom, zagotovo pa nam ne uspe ujeti prav vsega, za kar bi radi, da ostane. Kraj z dolgo zgodovino, kot je Solkan, je na eni strani kraj spominov (110-letnica Bohinjske proge in njenega najbolj dragocenega dela - Solkanskega mosta, obletnica prve svetovne vojne, ki je kruto zaznamovala Solkan s soško fronto…), na drugi strani pa kraj, o razvoju katerega je potreben temeljit razmislek in prave usmeritve. Vse to prinaša spremembe, ki so jim eni bolj, drugi manj naklonjeni, a je potrebno iskati poti sodelovanja in strpnosti.

V času, ko izide naš časopis, sta tudi praznična dneva: dan državnosti, ki mu v Solkanu posvečamo Pesem pod lipo, in krščanski, Marijino vnebovzetje.

Kljub kislemu vremenu, ki spremlja tokratno nastajanje časopisa, pa se marsikdo veseli poletja, prihajajočih počitnic in dopusta. Dovolite, da v imenu KS čestitam ob dnevu državnosti, voščim duhovno bogat veliki šmaren in želim vsem lepe, dolge, sproščujoče počitnice, zlasti šolarjem in njihovim učiteljem. Pa še eno željo dodajam, da bi se septembra v čim večjem številu srečali na krajevnem prazniku in spremljajočih dogodkih.

***Darinka Kozinc**, predsednica KS Solkan*

Solkan, *foto: Vasja Podbrščček*

K načrtovanju solkanske prihodnosti

Nedavna javna obravnava predlogov in načrtov urejanja predvsem severnega dela Solkana, Goriščeka, je pokazala, da Solkan pravzaprav nima novim razmeram in izzivom prilagojenega celovitega razvojnega načrta. Ta načrt pa je prvi pogoj za vsako, zlasti prostorsko urejanje.

Spremembe, nastale v minulem četrtstoletju, so globoko posegle v gospodarski in družbeni razvoj kraja. Zlasti v prejšnjem stoletju je Solkan doživel veliko preobrazbo, ko je kot obrtniško predmestje Gorice zaradi vojne in razmer, ki so ji sledile, spremenil svojo prvotno podobo in deloma preoblikoval tudi svoj gospodarski pomen. Po drugi svetovni vojni so mu razmere namenile, za daljši čas, vlogo središča slovenskega zaledja Gorice. Toda nastajanje Nove Gorice je Solkanu polagoma jemalo prevzeto nalogo. Pomemben delež pa je k vsemu temu prispevala tudi družbena sprememba devetdesetih let dvajsetega stoletja. Odtlej živi kraj v neke vrste mrtvem teku, ki ga občasno obujajo k živahnosti nekatere koristne pobude (iz zadnjih let: ureditev kanalizacije, plinifikacija, cestna obvoznica, nastajanje industrijske cone, optični kabel, novo železniško postajališče, ureditev karavle/stražarnice, umestitev Goriškega muzeja, ureditev kajakaškega centra itd.), ki so temeljne za sleherni razvoj.

Solkanci pa se moramo vendar odločiti, na katero razvojno pot naj umestimo svoj kraj, da ne bi več stopali na mestu. Preočitno je, da so možnosti razvoja nekaterih tradicionalnih gospodarskih panog in družbenih dejavnosti (kmetijstvo, mizarska obrt) izstrošene že do take mere, da sta njih intenzivni razvoj in učinek neobetavna. Podobno bi zapisali tudi za razvoj male industrije in nekaterih drugih obrti. Preostane nam pravzaprav pogled na turizem, ki je v solkanski naravni in kulturnozgodovinski danosti uveljavljen že stoletja, a se zdaj skuša krepkeje uveljaviti z bolj obotavljivimi koraki. Naravna danost so zagotovo vzpetine (Sabotin, Sveta Gora, Škabrijel), ki obdajajo Solkan in so povezane z zgodovinskimi dogajanji in tudi z božjepotništvom. Naravna danost je reka Soča. Solkan je potemtakem primerno izhodišče za pohodniški, romarski ter zgodovinski in kulturni turizem, za kolesarstvo in vodni šport s kajakaštvom na čelu. Na začetku kulturnega turizma se pojavljajo zametki muzejske dejavnosti (Goriški muzej v Bartolomejevi vili, Solkanska muzejska zbirka na Goriščeku). Posebno mesto ima tisočletna zgodovina kraja, ki jo izpričujejo ohranjeni kulturni in arhitekturni spomeniki, spomini na imenitne Solkance preteklih dni, na dogodke, ki jih je kraj doživel, zlasti med prvo svetovno vojno. Preusmeritev v turistično, kulturno in športno dejavnost bo potrebovala ureditev cestnih povezav, obnovo in ureditev gorskih in izletniških poti, nova parkirna mesta, prenočitvene zmogljivosti (mladinski hotel, prenočišča pri zasebnikih, prostore za kampiranje in športne igre, prostor za sanitarije itd.). Posebno pozornost bi bilo treba nameniti profesionalni turistični recepciji (informativna služba, okrepčevalnica s trgovino) in turističnemu vodenju po Solkanu, objavam vodnikov in prospektov. Turistična uveljavitev Solkana, povezana tudi z novimi delovnimi mesti, je pomembna naloga s postopnim uresničevanjem, pogojuje pa tudi urbanistične posege (novogradnje, komunikacije) in splošno razvojno dejavnost kraja. Temeljno pa je zagotovo soglasje krajanov, da se s tako ali podobnimi rešitvami strinjajo.

Branko Marušič

KS Solkan

Bitke za čistejše bivalno okolje v Solkanu

Solkan in Solkanci smo bili v preteklosti neznosno obremenjeni z onesnaževanjem okolja, ki je potekalo predvsem iz dveh virov, prometa in proizvodnje v Solkanski industriji apna (SIA), tako v kamnolomu in apnarni na severnem koncu kot v hidrarni na južnem. Danes živimo v neprimerno boljšem okolju, a nad nami visijo še vedno neznanke, grožnje, da se nam okolje lahko spet poslabša.

Sosedje me sprašujejo, kaj se zadnje čase dogaja s kamnolomom in apnenico nad našimi glavami, pa jim ne znam odgovoriti nič konkretnega. Ob tem sem zavrtel film dogodkov za nekaj desetletij nazaj in se spomnil vseh naših bitk s proslulo SIA v zadnjih petdesetih letih, naših razočaranj pa tudi zadoščenj, ko smo opazili premike na bolje. Spomin na vse to počasi bledi, kar je po mojem mnenju škoda, tudi zato, ker nam lahko izkušnje iz preteklosti pomagajo pri naših nadaljnjih naporih, vojne namreč še ni konec. Zato sem se odločil za to pisanje.

Nekaj zgodovine

Kamnolom in apnenica ob Skalniški cesti sta se razvijala postopoma, hitreje po prvi svetovni vojni, ko je bilo potrebno obnoviti porušena naselja. S proizvodnjo se je večalo tudi onesnaževanje okolice, ki se ga Solkanci sprva skoraj niso zavedali, malo zaradi tedanje bivalne kulture, asfalta ni bilo, vse je bilo umazano, prašno, malo pa tudi zato, ker je bilo povečevanje postopno in ljudje preprosto niso zaznavali sprememb.

Nov zagon v razvoju je SIA doživela po priključitvi leta 1947; ob planirani obnovi naselij in gradnji Nove Gorice so bili gradbeni materiali najbolj iskana dobrina. Solkanski kamnolom in apnenica sta bila najbolj pri roki, zato je bil razvoj SIA vidno izpostavljen v vseh takratnih republiških planih. V obrazložitvi Investicijskega plana Slovenskega Primorja za leta 1947–1951, ki ga je republiška planska komisija poslala vladi FNRJ 29. septembra 1947, torej le 14 dni po priključitvi, je med prednostnimi nalogami navedena: Ojačitev in obnova obstoječe industrije gradbenega materiala, ki naj bi služila predvsem za izgradnjo Nove Gorice. Rekonstrukcija obstoječe apnenice bo zelo povečala proizvodnjo hidriranega apna. K tej primarni nalogi so v začetku petdesetih let dodali še ambiciozno zamisel, da naj bi pod apnenico, na Dragah v Solkanu, zgradili tovarno karbida, ki bi bazirala na odlični surovini, solkanskem apnu, dodaten kamnolom pa so celo predvideli na pobočjih Sabotina in ga z apnenico povezali z žičnico. K sreči se te ideje niso uresničile, saj bi gotovo dokončno onesnažile Solkan.

Postopno povečevanje onesnaževanja

Eden od virov onesnaževanj je bilo miniranje v kamnolomu. Skoraj vsak dan so zapirali cesto po Soški dolini in proti Prevalu, sirene so tulile, nato smo slišali eksplozije, videli oblake prahu, hiše so se tresle in pokale, včasih je kamenje celo priletelo do hiš ob Soški cesti. Tako je nekoč na našo teraso padel kar velik kamen, poškodoval tlak, razbil eno šipo, le sreči se moramo zahvaliti, da ni ubil sestre, ki je trenutek pred tem odšla v hišo. Oče je šel protestirat na upravo SIA, a se mu niso, kot se spomnim, niti opravičili, še manj pa, da bi nam povrnili škodo. Takrat se je vse dogajalo v imenu socialističnega napredka, svojih problemov nisi smel izpostavljati.

Še hujše razburjanje je med nami nastalo, ko so začeli peči kuriti z mazutom, ki je slabo izgoreval, tako da je bila vsa okolica prekrita z mastnimi sajami, solate nisi mogel niti oprati, ženske niso smele več sušiti perila na prostem. Poskušali so kuriti celo s starimi gumami, a k sreči se ni obneslo, kajti takrat je bil dim le še bolj črn in gost.

Ropot pri mletju kamenja in polnjenju peči, tudi sredi noči, ni motil ne delavcev ne vodstva podjetja, kako pa naj meljejo, da ne bo ropotalo, je bil standarden odgovor. Za prebivalce pa je bilo posebno poleti neznosno, saj je bilo treba ponoči zapirati okna spalnic.

Severni del Solkana od pokopališča navzdol je poleg črnih saj pokrival še prah, rdečkast iz kamnoloma in bel iz apnenice, čisto žgano apno, ki se je z vlago spreminjalo v gašeno in razjedalo vse površine ter uničevalo rastlinje.

Na južnem koncu pa je bilo od apna iz hidrarne vse belo. Zavest do svojega delovnega okolja, da ne govorim o širšem, je bila ničelna, delavci so po hidrarni hodili po debelem sloju apnenega prahu, z boni za nakup mleka (kot pijače, ki naj bi blažila posledice vdihavanja prahu) pa so si raje kupovali vino in pivo, še obvezne maske na obrazu so jih motile in jih zato niso nosili.

Oba centra onesnaževanja so povezovali še tovornjaki, ki so žgano apno iz apnenice vozili po glavni solkanski cesti do hidrarne. Praviloma so bili nemarno in preveč naloženi, nepokriti, vozili so z veliko hitrostjo, na ovinkih stresali apno po cesti, ki se je tam drobilo v prah ali pa v dežju gasilo in se s prahom povezovalo v umazano malto, ki je, če si vanjo stopil, uničila čevlje. Prah so dodajali še tovornjaki, ki so vozili pesek in gramoz iz kamnoloma na obvezno tehtanje na drugi konec Solkana, ob hidrarno, od tam pa proti svojemu cilju. Če je bil ta v Soški dolini, so Solkance ob glavni ulici s svojo vožnjo osrečili dvakrat.

Tak način poslovanja je bil v tedanjih časih za takratno upravo podjetja normalen, kljub temu da je bil direktor inženir kemije in bi od njega lahko pričakovali vsaj malo ekološke osveščenosti. Za Solkance pa je bilo življenje v takem okolju neznosno.

KS Solkan in okoljski problemi

Onesnaževanje apnenice je bila od vsega začetka tema novo ustanovljene KS Solkan. Konec leta 1968 je izvršilni odbor KS obravnaval protest (napisal ga je Tomaž Vuga, podpisali so ga vsi prebivalci Goriščeka), v katerem smo protestirali zaradi onesnaževanja neposredne okolice in pokopališča. Tomaž Marušič je v kroniki Štirideset let Krajevne skupnosti Solkan (1967–2007) ob tem zapisal, da naj bi to bilo prvo resno opozorilo o tem problemu, ki še vznemirja krajane. Seveda pa ni bilo zadnje, peticij, protestov je bilo še cela vrsta, naj omenim le nekatere.

Leta 1980 smo, po neuspelih sestankih pri takratnemu predsedniku Izvršnega sosveta Sob Nova Gorica, pisali predsedniku Sob Nova Gorica kot najvišji politični instanci v občini ter od njega zahtevali odločno ukrepanje za omilitev neznosnih bivalnih razmer na severnem koncu Solkana. Protestirali smo tudi proti nameram za povečevanje proizvodnje v kamnolomu, končno pa zagrozili, da *… se bomo proti takemu povečanju borili z vsemi razpoložljivimi sredstvi… in zahtevali, … da se ti problemi rešijo še pred poletjem, ker je stanje nevzdržno, krajani pa so naveličani le obljub, ki se ne izpolnjujejo.* … Spet ena od jalovih akcij.

Ugotavljali smo, da zaradi kamnoloma in apnenice severni del Solkana propada, mladi se izseljujejo, zato nihče ne obnavlja hiš, ki propadajo. Okolica postaja zanemarjena, odbijajoča, kmalu bo Soška cesta prazna. To bi moral biti ne le problem prebivalcev, ampak tudi občine in krajevne skupnosti, ki sta bili po našem prepričanju premalo aktivni, preveč sta cincali med zagovarjanjem proizvodnje in delovnih mest na eni strani ter našega bivalnega okolja na drugi.

Leta 1992, torej že v samostojni Sloveniji, smo prebivalci gornjega dela Solkana poslali vsem krajevnim in občinskim funkcionarjem, političnim strankam ter Ministrstvu za okolje in prostor RS protest, s katerim smo poleg zmanjševanja emisij iz kamnoloma in apnenice zahtevali prekinitev priprav za selitev takrat najbolj sporne hidrarne z južnega konca Solkana v kamnolom, torej nad naše glave. Uvodoma smo zapisali:

Popolnoma se zavedamo težkih bivalnih razmer, v katerih živijo sosedje hidrarne ob Cesti IX. korpusa v Solkanu in smo z njimi (kot ves čas doslej) solidarni v prizadevanjih za uveljavitev ene najbolj elementarnih pravic človeka, da biva v primernem in zdravem okolju. Vendar ne pristajamo, da bi nesrečo enega reševali z nesrečo drugega, zato vztrajamo, da se hidrarna reši s preselitvijo na lokacijo, ki bo odmaknjena od bivališč, tako da nanje ne bo imela nobenega kvarnega vpliva.

Kljub vsem protestom in obljubam bistvenih sprememb ni bilo. SIA ni bila sposobna (ali pripravljena) izdelati niti ustreznega sanacijskega programa, k edinemu iz leta 1997 zaradi pomanjkljivosti niso dobili soglasja Ministrstva za okolje in prostor RS, ki ga je, po nekaj pozivih za dopolnitev, leta 1999 celo zavrnilo.

Sprememba lastništva po letu 2000

Prvi pomembnejši dogodek, ki bi lahko povzročil bistvene spremembe v našem okolju, se je zgodil leta 2000, ko se je največji lastnik SIA, mariborski KBM Infond odločil, da jo proda. Prvi resen kupec je bila neka francoska družba, specializirana za proizvodnjo apna, njen predstavnik je večkrat obiskal tudi našo KS, razlagali smo mu naše probleme in zahteve in verjetno se je tudi zaradi tega premislil, saj bi bila cena apna, če bi vanjo vključili vse okoljske stroške (kot smo zahtevali) nekonkurenčna. Poleg tega se je med tem pojavil še en kupec, bližji in zaradi tega bolj zaupanja vreden, Salonit Anhovo. Direktor Salonita nam je na seji Sveta KS 18. septembra 2000 postregel s celo vrsto za kraj mamljivih obljub, najkasneje v enem letu selitev apnenice v Anhovo, sanacijo kamnoloma in zmanjšanje izkopa kamna na 17 tovornjakov dnevno, kamen pa bi vozili v Anhovo. S tem naj bi odpadli tudi vsi moteči prevozi skozi Solkan. Salonit je res kupil podjetje SIA, gotovo tudi z našo pomočjo, saj smo naivno verjeli, da bodo izpolnili obljube.

A smo se spet ušteli, od teh obljub ni bilo nič. Vse je bilo tako kot prej, bolje odnose smo vzpostavili šele po zamenjavi direktorja SIA, novi je bil za naše probleme bistveno bolj dojemljiv. Pomemben premik se je zgodil 22. januarja leta 2007, ko je bil na vztrajanje KS Solkan s Salonitom podpisan obvezujoč zapisnik s točno določenimi ukrepi, roki in načinom nadzora njihovega izvajanja. S posebno izjavo ga je v imenu Salonita potrdil tudi direktor, z njo so zagotovili, da bodo v naslednjih štirih letih posodobili vse proizvodne naprave, ki … bodo grajene skladno s sodobnimi dosežki na področju varovanja okolja, v okviru sprejetih prostorskih aktov Občine Nova Gorica in po veljavni zakonodaji. Kar se ni zgodilo, čeprav je od takrat preteklo že desetletje. Obveznosti v zapisniku pa so se redno izvajale, tako da je Krajevni skupnosti in prebivalcem le začelo rasti zaupanje v sogovornike. Pravzaprav je to bilo prvič, da smo se redno srečevali, obiskovali proizvodne obrate, jih opozarjali, kaj bi bilo treba še nujno opraviti, spremljali realizacijo obljub.

Priprava občinskega podrobnega prostorskega načrta za kamnolom

Najpomembnejša točka zapisnika pa se je nanašala na pripravo ustrezne prostorske dokumentacije, s katero bi določili ne le dokončne meje, ampak tudi čas in postopke zapiranja kamnoloma ter končno namembnost izkoriščenih površin. Na to pobudo je Mestna občina junija 2007 sprejela Sklep o pripravi občinskega prostorskega podrobnega načrta (OPPN) za območje kamnoloma, s katerim je bila zahtevana sprotna sanacija in zapiranje izkoriščenih delov kamnoloma ter take prostorske ureditve, …ki bodo omogočale in zagotavljale trajnostno sobivanje proizvodnega območja in naselja Solkan. S pripravo OPPN se je res kmalu začelo, a do danes še ni pripravljen, še manj pa sprejet. Izgovorov je bilo veliko, sprememba tehnologije, sprememba lastništva, ukinitev proizvodnje apna, spet iskanje novega lastnika, … V glavnem, prizadeto okolje še danes ne ve, kaj naj bi se v kamnolomu zgodilo in proti čemu (če bi bilo potrebno) naj se bori.

Okoljevarstveno dovoljenje za novo peč

V tem času je Salonit kljub našemu nasprotovanju pridobil dve okoljevarstveni dovoljenji (kot jih predpisuje Zakon o varstvu okolja, Uradni list RS 41/04), enega za obratovanje obstoječih peči v apnarni (s čimer smo se v celoti strinjali, saj je bila zahtevana njihova predhodna sanacija), drugo pa za novo peč, za katero pa ni bila jasna niti njena točna lokacija niti tehnologija. Proti temu smo se zaman upirali, ne občina ne krajevna skupnost nista smeli biti stranka v postopku (pravi zakonodajni absurd, ker naj bi vplivno območje novega objekta ne segalo čez meje kamnoloma, za tako ugotovitev so poskrbeli strokovnjaki, ki so dokazovali, da na tem koncu Solkana veter v glavnem piha proti zahodu, torej prečno na dolino in ne po dolini); edini, ki naj bi zagovarjal naše interese, je bilo mednarodno okoljevarstveno društvo Alpe Adria Green (AAG, s sedežem na Jesenicah), ki me je bilo pripravljeno prijaviti kot pooblaščenca, da sem lahko sodeloval v javni obravnavi. A tudi to je bilo brez kakršnega koli uspeha, vse je bilo, tako se je zdelo, dogovorjeno vnaprej. Naših argumentov o nepravilnih vhodnih podatkih o vetrovih, nepoznavanju lokalnih razmer, o obravnavi le emisijskih parametrov znotraj območja kamnoloma brez upoštevanja obremenjenosti naselja niso slišali. Kdo je bil tako močan stric iz ozadja, ki je vse to zagotovil? Okoljevarstveno dovoljenje za novo peč je torej bilo izdano (KS ga je dobila na vpogled 18. februarja 2012), v njem pa je glede njegove veljavnosti določeno, da za stare peči velja deset let, za novo peč pa deset let po poskusnem obratovanju, za katerega se ni vedelo niti, kdaj se bo začelo, kako se bo poskusno obratovalo, niti koliko časa bo trajalo. Te nedoločenosti so praktično pomenile, da to dovoljenje v svoji veljavnosti časovno sploh ni omejeno, vse je prepuščeno investitorju. Predlagal sem, da se KS Solkan najostreje pritoži, v osnutku pisma, ki naj bi ga poslali na vse pristojne organe od Ministrstva za okolje in prostor navzdol ter lastniku, sem med drugim zapisal:

….. *Ali se bo lahko investitor na to okoljevarstveno dovoljenje (OVD) skliceval tudi čez 20 ali več let? Kje je tu logika in čemu tako dovoljenje sploh služiš? To se sprašujemo v realni situaciji, ko je SIA v likvidaciji, lastniki pa na vse načine iščejo kupca, ki bi mu radi prodali apnenico, ozaljšano s tako benevolentnim OVP. Temu odločno nasprotujemo.*

Sedanje in bodoče lastnike opozarjamo, da je možno na območju SIA izvesti kakršen koli nov poseg iz SKLOP-a 2 samo na podlagi pripravljenega, usklajenega in na Mestnem svetu MONG sprejetega OPPN. ….. Sestavni del OPPN-ja bo morala biti tudi celovita presoja vplivov na okolje (ne samo apnarne, ampak tudi kamnoloma in drugih onesnaževalcev na tem območju), in šele na tej podlagi bo mogoče odločati, kaj naj se v kamnolomu sploh gradi. In za tisto bo treba po vsej verjetnosti pridobiti tudi ustrezno OVD z realnim rokom veljavnosti….

Na žalost tega protesta vodstvo KS takrat ni odposlalo, tako da je problem še vedno nedorečen.

Kljub vsemu postopne izboljšave

Medtem se je največji problem onesnaževanja rešil kar sam od sebe, z likvidacijo SIA. Potencialno pa problemi ostajajo. OPPN za kamnolom se sicer ponovno izdeluje, a v nasprotju z zahtevami KS Solkan, iščejo novega kupca, ki ga (verjetno) skušajo prepričati z veljavnim okoljevarstvenim dovoljenjem. Mi pa ne vemo, kaj nas čaka. Eno je gotovo, moramo biti pozorni na vsak dogodek in reagirati takoj, zato pa bi morali biti na tekočem z dogajanji. A kdo ve, kaj se v resnici dogaja, če se sploh kaj.

Ob vseh opisanih porazih (upam le, kot je rekel Mao Zedong, da korakamo iz poraza do poraza do končne zmage) pa se je okolje v Solkanu le postopoma izboljševalo. Prva velika pridobitev je bila vpeljava zemeljskega plina kot najbolj čistega energenta, tehnologijo miniranja so posodobili, tako da pride do tresljajev le v izjemnih primerih, oblaki prahu so bistveno manjši, ropot so vsaj pri nekaterih izvorih omilili, prevoz apna skozi Solkan so uredili s pokritimi tovornjaki, povečala se je notranja kontrola nad posameznimi viri onesnaževanja, v hidrarni so vgradili učinkovite filtre in poostrili režim poslovanja, po letu 2007 so celo pometali severni del Solkana, očistili pokopališče, priznali odškodnino najemnikom grobov. A se je, po drugi strani, dvigovala tudi okoljska zavest krajanov, še vedno so velike razlike med stanjem in njihovimi zahtevami. Zato seveda ne moremo in ne smemo biti z doseženim zadovoljni.

Kako naprej

Po petdesetih letih bitk proti onesnaževanju Solkana lahko le ugotovim, da nam ne v preteklosti in ne danes ni zagotovljeno kvalitetno bivalno okolje samo po sebi kljub vsem deklaracijam, zakonom, ... Prej smo ga morali žrtvovati za skupnost, napredek, za svetlo prihodnost, danes nam ga kratijo privatni investitorji v borbi za dobiček. Ali res velja le argument moči namesto moč argumentov? Okoljevarstveno dovoljenje za novo peč iz leta 2012 me na žalost v to (še vedno) prepričuje.

Bitk še ni konec, pred nami je še priprava OPPN za kamnolom, v tem procesu mora KS uveljaviti vse pripombe, ki smo jih dajali že na prvi osnutek. Prav tako lahko pričakujemo, da se bo prej ali slej pojavil nov investitor za posodobitev kamnoloma in apnarne. Doseči moramo, da bo v svojih kalkulacijah upošteval prav vse okoljevarstvene izdatke in šele nato preračunal, če bi se mu investicija in proizvodnja splačala. Menim, da ne, če pa bo kljub vsemu vztrajal, bo v svojem izdelku skušal prodajati naše okolje in zdravje. Tega pa ne smemo dovoliti.

Tomaž Vuga

KS Solkan

Rastoča knjiga Solkan- Vladimir Makuc

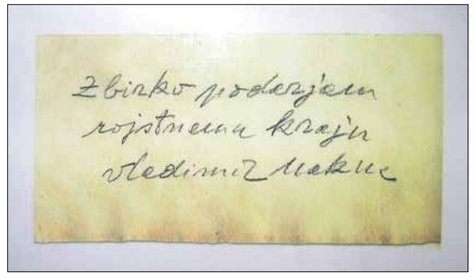

Posvetilo rojstnemu kraju, *foto: DK*

V okviru Rastoče knjige Solkan smo v sejni sobi KS Solkan, kjer na steni visijo nekatera dela solkanskega slikarja in grafika Vladimirja Makuca, uredili vitrino, ki nam jo je odstopil Goriški muzej. Vanjo smo namestili katalog del, ki jih je Vladimir Makuc podaril svojemu rojstnemu kraju, kopijo umetnikovega posvetila Solkanu in številne kataloge z različnih razstav, ki nam jih je posredoval umetnikov sin Vlado Makuc. OŠ Solkan pa nam je odstopila glineni lipec *Bralec*, ki so ga izdelali učenci ob odprtju Rastoče knjige.

dk

Vitrina s katalogi v sejni sobi KS Solkan, *foto: DK*

Gradnja novega železniškega postajališča v Solkanu

Na pobudo poslanca Matjaža Nemca in s sodelovanjem Društva Bohinjska proga je ob 110-letnici Bohinjske proge ponovno oživel projekt izgradnje nove železniške postaje v Solkanu. Projekt je bil namreč zasnovan že ob 100-letnici Bohinjske proge. Stara postaja namreč ne izpolnjuje pogojev, veljavnih za sodobna železniška postajališča: niso zagotovljene ustrezne dovozne oz. intervention poti, peron je v zavoju in precej oddaljen od tirov, je prenizek za varen vstop v vagone in ne ustreza sodobnim standardom, preglednost perona z vlaka je slaba, ni dobre povezave z mestnim cestnim prometom, postajališče je zastarelo in neugledno.

Na predlog KS Solkan je bil 18. maja sklican sestanek, na katerem je bil predstavljen projekt novega železniškega postajališča Solkan. Po živahni razpravi o projektu so nastale naslednje pripombe:

- stopnišče za dostop na peron ŽP Solkan se uredi ob gradnji postajališča; višinska kota zgornjih stopnic naj se uskladita s projektanti strokovnih podlag za območje severnega dela Solkana,
- nujno je urediti obračališče, parkirni prostor za invalide in sanitarije,
- ob večjih dogodkih so obstoječe parkirišče, ulica in dostopna pot k Soči zaparkirani z avtomobili, tako da stanovalci ne morejo do svojih domov, zato naj se postavijo zapornice na začetku slepe ulice,
- po sestanku s stanovalci Soške ceste naj se opravi ogled na terenu, kjer bodo stanovalci posredovali dodatne pripombe,
- predlagano je bilo, da se pripombe zbirajo do petka, 20. maja 2016, nato se takoj posredujejo investitorju in Mestni občini Nova Gorica.

Imenovana je bila tudi komisija KS za sodelovanje pri pripravi predlogov projektne naloge, za spremljanje projektiranja in gradnje nove železniške postaje Solkan ter za sodelovanje pri posredovanju informacij zainteresiranim krajanom.

Kot smo seznanjeni, bo železniška postaja odprta 3. septembra 2016.

KS Solkan

Vse foto: imb

Eko dan ob Soči 2016

Tudi letos smo na jezu ob Soči v Solkanu pripravili eko dan. Tokrat je dvodnevni ekološki festival poudarjal pomen ekologije, zaščite flore in favne ter usmeritev v trajnostni razvoj, prav posebej pa je bil eko dan posvečen zaščiti rek. Prireditev se je odvijala v nekoliko večjem obsegu kot doslej, saj smo želeli k sodelovanju pritegniti čim več občanov, ki jim je mar varovanje narave.

Petek, 17. junija, je bil namenjen organiziranim skupinam otrok, saj na njih svet stoji. K sodelovanju smo povabili okoliške osnovne šole in vrtce. Zavihali smo rokave in pobrali smeti, otroci so porisali lesene table z ekološkimi sporočili in se vključili v razne delavnice v sodelovanju z zunanjimi okoljevarstvenimi organizacijami.

K sodelovanju na eko dnevu so bili vsi povabljeni v soboto, 18. junija. Organizirali smo izlet s kolesi po novi kolesarski progi proti Plavam in obešali opozorilne table. Po kolesarjenju smo za udeležence organizirali srečelov in nekaj za na žlico. V večernih urah smo poslušali predavanje o ohranitvi rek v Sloveniji in Balkanu. Ogledali smo si okoljevarstveni film, veliki zaključek praznovanja pa smo popestrili z glasbo.

Nika Šuligoj

BENKO d.o.o.
POGREBNE STORITVE
OPREMA
CVETLIČARSTVO
PRVAČINA 76a, 5297 PRVAČINA
Tel.: 05/30 15 000
GSM: 031/637 466
Faks: 05/30 15 022
E-mail: info@benko.si
STORITVE NUDIMO TUDI OB SOBOTAH, NEDELJAH IN PRAZNIKIH

Društvo za rekreacijo, kulturo in zgodovino Škabrijel 1917 vabi na rekreativno plavanje

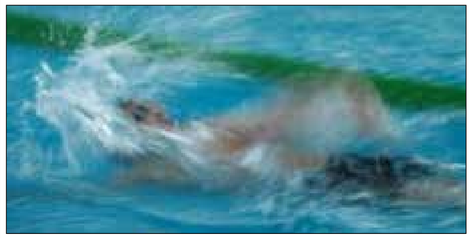

Strokovnjaki za rekreacijo priporočajo za krepitev telesa in boljše počutje tudi redno plavanje. Poleg plavanja v Soči vabimo krajane tudi v novogoriški bazen, kjer so zelo dobri pogoji za redno vadbo. Letos je bazen odprt vsak dan od 1. junija do srede septembra. Voda je primerno ogrevana in njena neoporečnost redno nadzorovana; ustrezna je za plavalce različnih starosti v dogovorjenih terminih in po dostopnih cenah. Plavanje priporočamo tudi v sklopu projekta Slovenija v gibanju 365. Z vabilom in predstavitvijo bazena se zavzemamo za osveščanje krajanov vseh starosti za zdrav slog življenja. Upajmo, da bomo koga nagovorili.

Jordan Kodermac

ZVEZDA GOSTILNA IN PIZZERIJA
GOSTILNA IN PIZZERIJA ZVEZDA
C. IX. KORPUSA 65, 5250 SOLKAN
T: 05 996 53 97
www.gostilna-zvezda.si
info@gostilna-zvezda.si
Urnik: pon.–pet. od 9. do 23.,
sob. - ned. - prazniki od 11. do 23.

Dogodki

IZZIVI Helene Jurkas

Ob odprtju razstave, *foto: Urška Testen*

V galeriji Frnaža v središču Nove Gorice je sredi aprila razstavljala Helena Jurkas, sicer profesorica slovenskega jezika, ki pa se je v tretjem življenjskem obdobju posvetila predvsem slikarstvu in kiparstvu. Tokrat je predstavila zbirko svojih del pod naslovom IZZIVI.

Že sam naslov razstave me je pritegnil. Le kaj so izzivi meni zelo drage Lenčke, me je prešinilo. Ko sem se zapeljala v galerijo, sem ugotovila, da ima mojstrica veliko veliko prijateljev in občudovalcev, ki so kar zapolnili galerijo, od najmlajših pa do najstarejših, ki so že potrebovali pomoč ljudi ali pripomočkov.

Moram priznati, da zadnjih petnajst let nisem spremljala Helene in njene ustvarjalnosti, zato sem bila še toliko bolj navdušena in prijetno presenečena nad njenim ustvarjalnim napredkom. Ni čudno, da ima toliko oboževalcev. Njen napredek v likovnem izražanju je očiten.

Takoj sem začutila, zakaj je svojo razstavo poimenovala Izzivi. Heleni so izziv bivanjska vprašanja, vprašanja o smislu življenja, od kod smo, kam gremo, zakaj sploh smo. Kaj nas uči zgodovina, kam pelje to nesmiselno hitenje. Človek, ustavi se vendarle, poglej okoli sebe, postoj in uživaj tudi v pogledu na lepo pokrajino, na list rumeno rdečega kraškega ruja, na kapljico dežja na vinski trti, na sočloveka, ki je v stiski ali se veseli življenja. Vse to sem občutila ob bežnem sprehodu po Heleninih mojstrovinah.

Nisem likovna kritičarka, zato se ne bom spuščala v ocenjevanja razstavljenih del. Z vami, dragi Solkanci in bralci Solkanskega časopisa, sem poskušala le podeliti svoje videnje Helene kot osebe s prefinjenim očesom in velikim smislom za vse, kar je lepega v naravi. Res je, kar pravi Mali princ*, treba je gledati s srcem. In Helena ima odprto srce, kar je dokazala s svojimi deli.

Ko se je množica obiskovalcev poslovila, sem si vzela čas in se posvetila IZZIVOM, ki so me nagovorili s svojo simboliko, barvami, kompozicijo, izborom artefaktov, s fosili, zapisi iz brižinskih spomenikov, s toplimi barvami in mozaičnim razvrščanjem. A Helena ne more iz svoje kože, še vedno je tudi ustvarjalka pisane besede, ki se kaže v njeni pesmi, izpisani v kaligrafiji (mimogrede, tudi z izzivi kaligrafije se je letos spopadala Helena, in to več kot uspešno), umeščeni v sliko med bodečo žico z ozadjem Sabotina in Svete Gore, simboloma krvavih spopadov v prvi vojni.

Sabotin Sveta Gora
Škabrijel
ostaja
100-letna praznina
vanjo padajo
koščki preteklosti
in dvomi
sedanjosti
bodeča žica v glavah
bo zgodovina
in učiteljica
življenja

V pogovoru je Helena povedala, da so na razstavi slike zadnjih štirih let, ki so nastajale pod vodstvom akademskega slikarja Jožeta Kotarja v galeriji Černe.

Še veliko ustvarjalnih let ti želim, draga Lenčka, da bi nam poklonila še kakšen podoben IZZIV kot ta, ki se je zaključil s prijetnim druženjem še dolgo v deževni večer.

Zarja Trkman

Iz cikla Sveta Gora in Sabotin
Foto: K. Vuga

Prvo serijo slik predstavljajo podobe Svete Gore in Sabotina, ki sta se v zavest Primorcev zapisala kot hriba groze in smrti, a ju doslej še noben umetnik ni podrobneje likovno upodobil. Hriba oblikujeta na vseh slikah panoramsko kuliso v ozadju kompozicij, medtem ko so v prvem slikovnem planu upodobljeni stilizirani detajli kulturnih in naravnih značilnosti krajine ali posamezni simbolni elementi. A ne glede na to, za kakšen motiv gre, ali upodobitev obdelanih polj, reke Soče, cipres, bodeče žice, gotskih oken svetogorske bazilike ali kamnitega solkanskega mostu, so vse podobe likovno reducirane, poenostavljene in preoblikovane v preproste forme ali ploske barvne lise.

Nataša Kovšca, recenzentka

**Antoine de Saint-Exupéry: Mali princ, Ljubljana 1989*

Slikarski tečaj
Od črte do portreta z Aleksandrom Peco

V maju smo v Solkanu začeli s slikarskimi delavnicami. Akademski slikar Aleksander Peca vodi svoje tečajnike skozi vse faze umetniškega ustvarjanja. Vsebine tečaja se prilagajajo posameznikom ali skupinam, začetnikom in bolj izkušenim. Udeleženci se lotijo različnih tehnik od risbe do olja, od zamisli do izpopolnjene realizacije. Možna je tudi priprava za sprejemne izpite na Akademiji za likovno umetnost.

Začetniška skupina na tečaju spoznava osnove risanja, senčenja, prostorskega podajanja, barvno teorijo, kompozicijo, slikarske in risarske materiale: risanje preprostih geometrijskih oblik in njihovo uporabo v bolj zapletenih formah, oblikovanje kompozicije iz enostavnih elementov, poskus uporabe različnih materialov.

Nadaljevalne skupine pa se seznanjajo s slikarskimi motivi, osnovami anatomije, risanjem in slikanjem portreta in figure, z različnimi slikarskimi tehnikami in njihovo uporabo.

Vabimo vas, da se delavnic udeležite ob ponedeljkih od 17. do 19. ure v Ateljeju Aleksandra Pece, Klanec 6a v Solkanu, saj bodo potekale vse poletje.

Evelin Bizjak

Srečanje ob 50-letnici zaključka šolanja na Osnovni šoli Solkan

Pred nekdanjim vhodom v šolo, *foto: Foto Lado*

Nekdanji sošolci in sošolke, ki smo v šolskem letu 1965/1966 zaključili šolanje na Osnovni šoli Solkan, smo imeli jubilejno srečanje 20. maja 2016. Zbrali smo se pred šolo. Vsak je prinesel s seboj rdeč nagelj kot razpoznavni znak. Na šoli nas je prijazno sprejel ravnatelj g. Marijan Kogoj, nam predstavil zgodovino šole ter njene aktivnosti in uspehe v današnjem času. Popeljal nas je tudi v notranjost staršega dela stavbe. Z nekoliko nostalgije smo stopali po znanih hodnikih in si ogledovali učilnice. V eni smo se usedli v klopi kot v tistih davnih časih. Obudili so se spomini na leta, ko smo odraščali v šolskih klopeh, osvajali znanje in veščine, si med seboj pomagali in se seveda tudi skupaj igrali in zabavali. Med nami so se že takrat stkale prijateljske vezi, ki trajajo še danes. Srečanje smo nadaljevali v hotelu Sabotin, kjer nas je zabavala domača gledališka skupina FACE s predstavo Eurofaks 3000. Sledila je okusna večerja. V prijateljskem vzdušju smo si nazdravili in se veselili, da smo spet skupaj. Zapeli smo tudi pesem iz naših šolskih let Lepo je v naši domovini biti mlad.

Da bi trajno obeležili ta častitljivi jubilej, smo mu posvetili posebno izdajo šolskega glasila Solkanska sapica. Iskrena hvala Tomažu Lebanu iz podjetja Color Print za sponzorstvo. Gradivo, zbrano v glasilu, bo spomin na naša skupna šolska leta, skupinska fotografija pred nekdanjim vhodom v šolo pa tudi na to jubilejno srečanje.

Žal kar nekaj nekdanjih sošolcev in sošolk ni več med nami. Pogrešamo jih in ohranjamo trajen spomin nanje. Rdeče nageljne, ki smo jih prinesli na srečanje, smo povezali v šopke in jih naslednji dan nesli na njihove grobove. Spomnili smo se tudi naših učiteljev. Vedno jim bomo hvaležni, ker so se trudili, da bi nam dali čimveč znanja in nas vzgojili v dobre in poštene ljudi.

Čeprav čas neusmiljeno teče in terja svoj davek, naših trdnih prijateljskih vezi ne more pretrgati. Spomini na lepo mladost ostajajo in prijateljstvo s svojim čarom bogati naše vsakdanje življenje. Bolj ko se nam leta kopičijo, pogosteje se srečujemo in nam je lepo. Tudi letos smo takoj po srečanju šli na že tradicionalni izlet 25. maja, tokrat v Kumrovec. Upamo, da ste tisti, ki tokrat niste bili na srečanju, dobro. Pogrešali smo vas.

Vidojka Harej

DEJAVNOST
IN-MONT d.o.o.
STROJNE INŠTALACIJE
Cesta IX. korpusa 96 | 5250 Solkan
tel.: 05 33 000 03 | fax: 05 33 000 04
gsm: 041 61 34 12 | e: in_mont@tusmobil.club
• IZVEDBA STROJNO INSTALACIJSKIH DEL
• CENTRALNO OGREVANJE • KLIMATIZACIJA • VODOVOD
• PLINSKE INSTALACIJE • SERVISNO VZDRŽEVALNA DELA

Dogodki

Čistilna akcija
PD Nova Gorica in Društva Škabrijel 1917

Med akcijo, *foto: Jordan Kodermac*

Ko se sprehodimo po danes zelenih pobočjih Kekca in Škabrijela, pogled večkrat obstane na ostankih številnih kavern in rovov, ki nemo pričajo o zgodovini tega predela. Če skrenemo malce s poti, se še vedno lahko spotaknemo ob kakšen kos opreme ali orožja iz tistih časov in misli nas nehote popeljejo v preteklost, ko je to ozemlje ječalo pod točo granat.

Narava si je po sto letih komajda malce opomogla - ta območja so bila še mnoga desetletja po prvi svetovni vojni povsem gola - ko jo je začelo dušiti drugo gorje, od narave odtujenega človeka - SMETI!

Zato smo se nekateri člani Društva Škabrijel 1917 pridružili Planinskemu društvu Nova Gorica in si kot prvi cilj postavili očiščenje te, Novogoričanom, Goričanom, Solkancem in drugim priljubljene pohodniške točke. S skupnimi močmi smo v soboto, 9. malega travna, poskrbeli, da narava Kekca in Škabrijela zdaj malce lažje diha, olajšana za več deset vreč razne nesnage.

Akcija bo postala tradicionalna, zato ste že zdaj vabljeni, da se nam naslednjo pomlad pridružite. Do takrat pa lahko ogromno naredite s prijaznim odnosom do narave in osveščanjem okolja o pomembnosti ohranjanja čiste in prvinske Matere Narave tudi na pobočjih Škabrijela in Kekca.

Jordan Kodermac

Pohod treh hribov
Škabrijel-Sveta Gora-Sabotin

Foto: Jordan Kodermac

Številna skupina kar 70 pohodnikov iz Furlanije Julijske krajine in Slovenije se je udeležila pohoda treh hribov na Škabrijel, Sveto Goro in Sabotin. S Škabrijela smo prek Prevala šli na Sveto Goro, se nato spustili v Solkan in se prek Mrzleka povzpeli po severni strani na vrh Sabotina. Vrnili smo se po slikoviti južni strani Sabotina v Solkan. Prehodili smo 25 km dolgo pot in premagali 1500 m višinske razlike. Pobudniki pohoda so bili Kulturni dom iz Gorice v okviru svojega projekta Bunker 1915-1918, združenje Scussons in društvo Mario Fain iz Romansa ob Soči, združenje Inter Aquileiense in goriški Forum. Kot gostje in vodiči so sodelovali člani Društva Škabrijel 1917. Na Prevalu in pod Solkanskim mostom je gledališka skupina Komigo v slovenskem in italijanskem jeziku uprizorila dve igri v lastni produkciji, ki ju je režirala Kristina Di Dio.

Obe uprizoritvi sta imeli izrazito mirovniško sporočilo. Na vrhu Sabotina je zapel zbor Monte Sabotino.

Jordan Kodermac

Uspehi solkanskih mažoretk

Solkanske mažoretke delujemo že od leta 2008. Že v preteklih letih smo osvojile veliko odličnih rezultatov in medalj na državnem in tudi mednarodnem nivoju. Letošnja sezona je bila zopet polna medalj in odličnih rezultatov, čeprav se še ni končala.

Tekmovalna sezona se je letos za Solkanske mažoretke začela že januarja v Cerknici, ko se je Lucija Manfreda predstavila v obveznih elementih s palico in telesnih gibih, ki sestavljajo del ocene v prostem programu. Sledilo je tekmovanje v marcu v Horjulu, kjer so Izabela Manfreda, Meri Koglot, Nina Iussa Kumer in Zala Mugerli nastopile v kategoriji Dance Twirl C1 in osvojile priznanje. Dan pozneje pa je Lucija Manfreda v prostem programu višji nivo B junior osvojila 15. mesto.

Glavni del je sledil 23. in 24. aprila v Kranju, ko je potekalo državno prvenstvo MTZS v twirling disciplini. Udeležile so se ga tudi naše članice in član ter skupaj dosegli odlične rezultate. Začetnice so prvič tekmovale v kategoriji basic strut in osvojile Ana Bavcon in Urša Manfreda priznanje, Tana Lazar bronasto palčko ter Zala Plesničar in Tinkara Čopi srebrno palčko. Srednja skupina v sestavi Rok Marinič, Nina Iussa Kumer, Izabela Manfreda, Zoja Vuga, Lara Čermelj, Maša Bavdaž, Zala Mugerli, Meri Koglot, Zana Škrlj, Lina Škrlj, Tinkara Čopi se je v kategoriji velika skupina nižji nivo uvrstila na 3. mesto in osvojila bronasto medaljo. Zelo uspešno so se odrezale tudi najstarejše članice in osvojile naslednje rezultate: V kategoriji solo dve palici nižji nivo je Lucija Podgornik zasedla 4. mesto, Ana Šuligoj in Lucija Manfreda sta v kategoriji par višji nivo b junior osvojile 9. Mesto, Sanda Bevčar pa je v kategoriji solo dve palici višji nivo b zasedla 3. mesto.

16. odprto prvenstvo - twirling, *foto: Foto Suzana Mokorel*

Čez mesec dni pa je potekalo še eno državno prvenstvo MTZS, tokrat pa v disciplini mažorete. Naše članice so tekmovale v kategorijah solo, par, mala mažoretna skupina in pom pom skupina ter domov prinesle kar tri medalje. Med posameznicami senior je Sanda Bevčar osvojila 2. mesto, v kategoriji parov junior sta postali državni prvakinji Ana Šuligoj in Lucija Manfreda ter v kategoriji parov senior sta Lucija Podgornik in Sanda Bevčar osvojili 5. mesto. Tekmovale so tudi v dveh skupinah. Mlajša skupina (Ana Bavcon, Nina Iussa Kumer, Izabela Manfreda, Zoja Vuga, Zala Mugerli, Meri Koglot, Zana Škrlj, Tana Lazar, Zala Plesničar, Tinkara Čopi) je v kategoriji pom pom osvojila odlično 4. mesto, starejša skupina (Sanda Bevčar, Lucija Manfreda, Lucija Podgornik, Ana Šuligoj, Lara Čermelj, Maša Bavdaž, Lina Škrlj) pa je v kategoriji mala skupina junior osvojila 3. mesto.

Kmalu po uspešnih nastopih na državnem prvenstvu smo pripravili tudi zaključni nastop na kotalkališču v Solkanu, kjer so dekleta in fant pokazali vse koreografije, ki so se jih letos naučili. Vendar s tem tekmovalna sezona še zdaleč ni bila zaključena. Že teden pozneje je v Novi Gorici potekal

16. odprto državno prvenstvo, *foto: Foto Suzana Mokorel*

3. Normin pokal, *foto: Foto Suzana Mokorel*

3. Normin pokal. Udeležile so se ga štiri dekleta in en fant. Rok Marinič se je prvič preskusil v kategoriji posameznikov freestyle nižji nivo kadet in osvojil 3. mesto, prav tako je v kategoriji freestyle nižji nivo tekmovala tudi Lucija Manfreda in v starostni skupini junior zasedla 5. mesto. Lucija Manfreda je tekmovala tudi v kategoriji nižji nivo par junior in skupaj z Ano Šuligoj zasedla 4. mesto. Tekmovali sta še dve članici, in sicer v kategoriji dve palici. V nižjem nivoju je tekmovala Lucija Podgornik, v višjem pa Sanda Bevčar, obe sta osvojili bronasto medaljo. Sanda Bevčar je tekmovala tudi v prostem programu na najvišjem nivoju in zasedla 4. mesto.

Za nami je zelo uspešna sezona, ki pa še ni končana, saj se v avgustu nameravajo najstarejše članice udeležiti še Svetovnega prvenstva v mažoretah, ki bo potekalo na Češkem v Pragi.

Drugi pa že komaj čakamo na prihodnjo sezono, ki se bo začela oktobra in se zelo veselimo novih članic in članov.

sb

Dogodki

Solkanski rezbarji v maju

Vse življenje se učimo, vsi, vsak dan, vsepovsod.

Petra Paravan, umetnostna zgodovinarka, je za člane RIRDS-a pripravila pregled lesenih stvaritev skozi zgodovino. Naslovila ga je preprosto Umetnost v lesu.

Lesene stvaritve uvrščamo v kiparstvo, nastajajo s tehniko odvzemanja, rezbarjenja. Zakaj je tako malo umetnin, ustvarjenih iz lesa? Ker je les manj obstojen od kamna ali brona. Kljub temu so se v močvirjih, vodi pa tudi v grobnicah ohranili kipci izpred tisočletij.

Popeljala nas je skozi lesene umetnine od prvih kipcev z verskim pomenom, predmetov, okrašenih z ornamenti, do pohištva, od stolov in klopi do skrinj, od krst in sarkofagov do pozlačenih mask, od vrat z reliefi do skulptur pa do vikinških ladij. Predstavila nam je umetniške sloge skozi stoletja, od realističnih do abstraktnih.

Kje je meja med umetno obrtjo in umetnostjo? nas je vprašala na začetku predstavitve. Odgovor je prihranila za konec.

Vsak ustvarja v slogu, ki mu je blizu, realističnem ali abstraktnem. Tehnika in kompozicija naj bosta dovršeni. Tretja dimenzija je vsebina, ki povzroči, da umetnina zažari.

Prav tu blizu se nahajata dva od štirih še ohranjenih gotskih lesenih krilnih oltarjev v Sloveniji: prvi v cerkvi sv. Križa v Kojskem, katerega 500-letnico so praznovali lani, drugi, manjši, pa v cerkvi sv. Kancijana v Britofu pri Ligu iz časa okoli leta 1530.

mb

Natalis
Center za bioresonanco in masaže
Gregorčičeva 25, Nova Gorica
Tel.: 040 799 519

Med burbonkami v hotelu Sabotin

Burbonke so med vrtnicami nekaj posebnega. Predstavljajo nekakšno razvojno stopnico med starimi in modernimi vrtnicami. To so vrtnice devetnajstega stoletja in so po svetu večinoma izumrle. V Novi Gorici, mestu vrtnic, so redke ohranjene predstavnice dobile svoj vrt in postale javna zbirka izvornih burbonk, druga po velikosti v Evropi. In to v neposredni bližini počivališča zadnjih francoskih kraljev, Burbonov, na vrtu Frančiškanskega samostana na Kostanjevici.

V sklopu že 11. festivala vrtnic, ki ga je tudi letos pripravilo Goriško društvo ljubiteljev vrtnic v sodelovanju z družbo Hit in Mestno občino Nova Gorica, je bila 13. maja v hotelu Sabotin v Solkanu odprta slikarska razstava z naslovom Med burbonkami. Svoja dela so predstavile članice slikarske sekcije društva Kul-tu.ra iz Renč. Ustvarjale so jih 7. maja v družbi akademske slikarke Jane Dolenc v zbirki burbonk na Kostanjevici. Na slovesnosti ob odprtju razstave je za kulturni program poskrbel ŽePZ Rože iz Nove Gorice z zborovodkinjo Andrejo Rustja.

Urška Testen

Med burbonkami v hotelu Sabotin, *foto: Fedor Bernard*

ŽePZ Rože iz Nove Gorice z zborovodkinjo Andrejo Rustja, *foto: Fedor Bernard*

Delavska hranilnica d.d.

ZAKAJ ODPRETI RAČUN PRAV V DELAVSKI HRANILNICI?
PRIHRANITE DO 200 € LETNO!!!

OSEBNI RAČUNI
- 12 mesecev brez stroška vodenja
- brezplačni dvigi na bankomatih v Sloveniji in v državah EMU
- brez pristopnine za spletno banko Dh-Osebni
- plačilo položnic provizija **od 0,30 EUR**

GASILCI in KMETJE
- 24 mesecev brez stroška vodenja
- brezplačni dvigi na bankomatih v Sloveniji in v državah EMU
- brez pristopnine za spletno banko Dh-Osebni
- plačilo položnic provizija **od 0,30 EUR**

UGODNI KREDITI SAMO ZA VAS
- POTROŠNIŠKI **od 61 do 120** mesecev že od **6M euribor + 3,60 %**
- STANOVANJSKI KREDITI **do 30 LET** že od **6M euribor + 1,90 %**

ČLANI DRUŠTEV UPOKOJENCEV
- 24 mesecev brez stroška vodenja
- brezplačni dvigi na bankomatih v Sloveniji in v državah EMU
- brez pristopnine za spletno banko Dh-Osebni
- plačilo položnic provizija **od 0,30 EUR**

POSLOVNI PODJETNIŠKI RAČUNI
- 12 mesecev brez stroška vodenja
- brez prilivnih provizij
- spletna banka Dh-Poslovni

Nova Gorica, Ulica Tolminskih puntarjev 4, tel.: 05 62 03 410
Z veseljem Vas pričakujemo v naših poslovnih enotah od ponedeljka do petka od 8.30 do 17.00 ure.

Dogodki

Soške elektrarne Nova Gorica uredile vzdrževalno pot ob Soči

Nova vzdrževalna pot ob Soči, *foto: arhiv SENG*

Soške elektrarne Nova Gorica (SENG) imamo sklenjeno koncesijsko pogodbo za gospodarsko izkoriščanje vode iz Soče, Idrijce in Bače za proizvodnjo električne energije od državne meje z Italijo do volčanskega mostu pri Tolminu. Kot koncesionarji na tem območju smo dolžni poskrbeti za vodno infrastrukturo ter obalna in priobalna zemljišča reke Soče. Zato smo na levem bregu Soče, natančneje na odseku od kajakaškega centra do solkanskega mosta vzpostavili vzdrževalno pot. Trasa je atraktivna, je pa zaradi njenega namena gibanje na tem območju mogoče le na lastno odgovornost.

Zaradi lažjega dostopa do brežin je bila vzpostavitev vzdrževalne poti nujna. Ponekod je bilo potrebno izvesti primerna zavarovanja brežine, saj so številne visoke vode v zadnjih letih na več odsekih povzročile erozijo. Po pridobljenem naravovarstvenem in vodnem soglasju, ki ga izdaja pristojno Ministrstvo za okolje in prostor, smo pristopili k izvedbi.

Na podlagi posnetkov na terenu je bil zasnovan projekt za ureditev približno 900 m vzdrževalne poti vzdolž reke Soče na odseku od kajakaškega centra do železniškega mostu v Solkanu z daljšim obrežnim zavarovanjem na mestu največjih poškodb brežine. Posegi so bili na nekaterih odsekih zaradi spodjedanja reke in bližnjih strmih brežin še posebej zahtevni. Na tem območju ni nobene urbane opreme.

V projektu se je natančno določila trasa in potek ureditve s poudarki na nevarnih mestih in z zavarovanjem brežine Soče. Na najbolj izpostavljenih odsekih je betonska pot, večji del trase poti pa je utrjen z drobljencem. Na določenih mestih je bilo nujno dodatno zaščititi brežine s kamnom v betonu oziroma vgraditi stabilizacijske mreže, polnjene s kamni, t.i. palvis košare, in jih dodatno utrditi s piloti. Kjer je bilo potrebno, se je rob poti utrdil z lesenimi ali betonskimi robniki.

Že v pripravi projekta se je v kar največji meri upoštevalo načelo sonaravnega posega v okolje. Le s takim pristopom lahko dosežemo minimalen vpliv na okolje in ohranjamo naravno krajino z vsemi njenimi lokalnimi značilnostmi. Pri sanaciji se je tako uporabil lokalno-avtohtoni material, ki se prilagaja obstoječim morfološkim značilnostim terena.

pr

Stabilizacijske mreže, *foto: arhiv SENG*

Na lepem sprehodu po soški poti
Foto: Erik Cej

SENG
Skupina hse

Solkanske družine na križevem potu

Postanek na pohodu, *foto: Robert Komic*

V spomin na to nepozabno popoldne je vsaka družina domov odnesla podobico svete družine, ki jo je oblikovala naša župljanka. Na hrbtni strani pa smo lahko prebrali pesmico:

Mamica, očka moj,
pesmico skupaj zapojmo,
stisnimo se v objem,
saj nam je skupaj lepo.
Dobri Bog, čuvaj nas,
vedno nas skupaj ohrani…

katehistinje

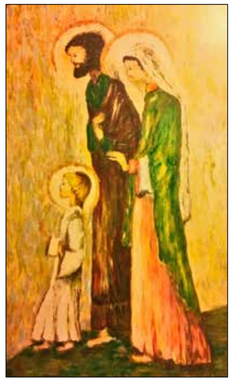

Običajno smo starševski dan v župniji Solkan obeležili s tradicionalno kulturno prireditvijo veroučencev po nedeljski župnijski maši.

Letos pa je teden družine, ki je povezan s praznikom sv. Jožefa - očetovski dan, in praznikom Marijinega oznanjenja - materinski dan, sovpadal s postnim časom velikega tedna. Zato smo se odločili, da bi način praznovanja nekoliko spremenili. Ker je postni čas povezan s križevim potom, smo solkanske družine povabili na skupni križev pot na Sv. Katarino (Kekec). Za vse družine otrok, ki obiskujejo verouk, smo pripravili vabila z naslovom Solkanske družine skupaj na križevem potu.

Tako smo se lepega sončnega sobotnega popoldneva 19. marca zbrali pred domačo cerkvijo in se sproščeno odpravili na križev pot s 14 postajami proti Sv. Katarini. Preko 50 udeležencev se nas je ob skupni molitvi in petju podalo mimo cerkve in vinogradov po strmi poti proti cilju. V popotni torbi smo imeli odločitev, dobro voljo, pijačo in jedačo, s katero smo se na kraju, kjer je nekoč stala cerkev, tudi okrepčali. Solkanski otroci so ob pomoči katehistinj in ob spremljavi kitare za svoje starše in druge udeležence pripravili krajši nastop s pesmijo in igranjem.

Impro, lutke in gledališče na Mostovni

Predstava za otroke Štala, člani skupine Đenny, *foto:* Dejan Gregorič

Program Mostovne se poleg koncertov, glasbenih večerov, razstav in filmskih večerov polni tudi z ustvarjalnim kulturnim programom lutkovnega gledališča za otroke, improviziranimi predstavami ter gledališčem.

Člani skupine Đenny so v treh letih obstoja na domačem odru odigrali že kar nekaj predstav za otroke in precej impro predstav za odrasle. Za pusta so otroke navdušili z lepo odigrano gledališko predstavo Štala, nazadnje so dvorano Mostovne z impro predstavo Diši po sončni kremi napolnili z več kot sto gledalci. Gre za improvizacijsko predstavo, ki nastaja spontano na odru in tako zagotavlja veliko presenečenj, preobratov in komičnih elementov, igralci za svojo igro sami pravijo, da tako gladko, kot se maže sončna krema, tako lahkotno poteka tudi naša predstava.

V sklopu predmeta lutke, ki je del izobraževalnega programa za odrasle na LUNG-u (Ljudski univerzi Nova Gorica), so igralci pod mentorstvom Mojce Valič uprizorili lutkovno predstavo Boter petelin in njegova zgodba. Predstava temelji na ljudski pripovedki iz Beneške Slovenije in govori o petelinu, ki beži pred potresom. Na begu pa se mu pridruži še nekaj živalskih prijateljev in tako gredo skupaj novim dogodivščinam naproti. Igralci so povedali: Prav to pravljico smo izbrali, ker nam je bila všeč, je energična in poučna. Potem smo morali izbrati, katere vrste lutko bomo imeli in ko smo se enkrat odločili, smo začeli z izdelavo. Ko so bile lutke in vsi pripomočki narejeni, smo jo še uprizorili in se pri tem zelo zabavali.

Mala dvorana je bila polna navdušenih otrok, ki so po predstavi na dvorišču Mostovne ustvarjali lutke in se posladkali.

Na velikem odru Mostovne pa je bila uprizorjena tudi poetična komedija avtorja Edoarda Erbe Zidarja, ki jo je na oder postavil režiser in igralec Radoš Bolčina. Predstava govori o dveh zidarjih, ki se v borbi za preživetje lotita dela na črno za podjetje, ki je izvedlo tajkunski prevzem propadlega gledališča, da bi v njem odprli dobičkonosni trgovski center. Zidarja se v komičnem dialogu lotita gradbenih del, vendar ju besedne intrige vse bolj oddaljujejo od izpeljave projekta.

Komedija je metaforičen prikaz vsesplošnega propadanja družbenih struktur. Zidarja sta žrtvi brezobzirnega, protičloveškega kapitalizma, ki ju je revščina prignala na rob pameti. Svojo delovno in kulturno zavest zapravljata z uničevanjem gledališča.

Nika Šuligoj

GOSTIŠČE Oddih
V Gostišču Oddih ohranjamo tradicijo odlične domače kuhinje. Raznorazna izbira dobre, izbrane hrane ustvarja občutek, kot da bi bili v domačem okolju.
Gostišče ODDIH
Marjeta Pavlica s.p.
Skalniška cesta 10
5250 Solkan
Tel.: +386 (0)5 3300536
Fax: +386 (0)5 3005056
www.gostisce-oddih.com

Intervju

Pogovor z lektorico

Katarina Vuga, profesorica materinščine, je kot Solkanka tesno vpeta v kulturno dogajanje domačega kraja, posebej pa si prizadeva za ohranjanje solkanščine, ki jo je zabeležila v publikaciji Soukan an Sukenci u sukenščini, 2012. Zadnja tri leta nadaljuje z zbiranjem gradiva za solkanski besednjak. Pred časom je že opravljala prostovoljno lektorsko delo pri Solkanskem časopisu, z 88. številko pa je tudi na željo nove urednice ponovno prevzela lektoriranje časopisa.

Zakaj je lektoriranje pomembno?

Za lektoriranje Solkanskega časopisa me je leta 2008 zaprosila takratna urednica Ana Zavrtanik Ugrin, ki je kar nekaj časa časopis tudi lektorirala, a je spoznala, da je to za urednika kar preveč. Potem je uredništvo sprejel Mitja Marussig, kasneje Toni Gomišček; tako sem si pet let nabirala izkušnje s kar tremi uredniki. Ker že vrsto let lektoriram Svetogorsko Kraljico in deseto leto kromberški časopis Stran, se mi je predvsem pred novim letom, ko izidejo vsa tri glasila, nabralo kar preveč dela hkrati. Zato sem tudi zaradi tega konec leta 2012 lektoro Solkanskega časopisa, kjer je bilo največ zmede, odpovedala. Nadalje je tudi lekturo opravljal urednik do odpovedi.

Lektoriranje vsakega pisnega medija je nujno in tudi zakonsko predpisano, saj je naša materinščina zadnji čas kar razpuščena. Pisci člankov so različni in je treba jezikovne kriterije uskladiti. Lektura besedila poteka po računalniku, običajno pregledam besedila dvakrat, ker prvič nekatere napake spregledam. Nujna pa je tudi korektura, to je ponoven pregled besedil, tik preden gredo v tisk. Med oblikovanjem in prenašanjem v druge programe nastane vrsta napak, takrat preberem oblikovano časopisno gradivo, odkrije se še tudi kakšna napaka, ki je bila pri lekturi spregledana, pa še tiste, ki so nastale kasneje. Jezikovni pregled obsega torej lekturo in korekturo.

Katere so najpogostejše napake, ki jih pisci zagrešimo?

Napake so različne. Veliko jih je pri vejicah, ki jih je preveč, premalo ali so napačno postavljene, kar vsebino besedila lahko spremeni. Potem je ena od nepotrebnih napak zapisovanje praznikov z veliko začetnico, saj se brez izjeme vrste praznikov pišejo z malo, in to od velike noči do dneva državnosti ali novega leta. Nastajajo tudi računalniške napake, med besedami je preveč ali premalo presledkov. Večji problem so slogovne nerodnosti, ki delajo besedilo večkrat nerazumljivo. Nekatere običajno popravi že urednica v posvetovanju z avtorjem. Sem pa slavistka starega kova in se poskušam čim bolj približati domači besedi, zato raje uporabim besedo zgoščenka namesto CD, zabojnik namesto kontejner, nekdanji raje kot bivši, odprtje raje kot otvoritev, tudi doslej in poslej sta lepi domači besedi. Za svoj jezik se moramo truditi predvsem sami, da si ga ne bomo zapravili, kar se na najvišjih nivojih že dogaja.

Na uredniškem odboru smo se odločili, naj bo jezik v Solkanskem časopisu knjižni, v narečni govorici pa naj bodo le citati. Je ta odločitev dobra?

To je zanimivo vprašanje. Ena od posebnosti Solkanskega časopisa je, da ohranja tudi solkansko narečno govorico. Prvi zapisovalec v solkanščini je bil Jernej Zavrtanik. Več kot desetletje je obstajala v časopisu stalna rubrika na zadnji strani, kjer sem tudi z njegovo pomočjo zapisovala narečna besedila o Solkanu in Solkancih, iz katerih je nastala publikacija 2012, ki so jo Solkanci z zanimanjem sprejeli. V zadnjih treh letih pa so bila neka nametana besedila v različnih zapisih. Prav je, da časopis ohranja solkanskega duha, vendar morajo biti narečne besede, citati, deli besedil vsaj v minimalnem strokovnem zapisu, ki se je uveljavil v časopisu po mojem večletnem posvetu s strokovnjaki, in ne tako, kot se komu dozdeva. Tudi zaradi tega sem na prošnjo predsednice KS ponovno sprejela lekturo časopisa, čeprav nerada.

V zadnji številki je v rubriki Prepoznavanje solkanskih besed bila dodana posrečena anekdotica Na banki. Lahko bi jih bilo več, če jih bo kdo posredoval.

Kako vidiš Solkanski časopis? Kaj bi še posebej priporočila piscem?

Mislim, da je časopis zakorakal v dvaindvajseto leto. To je dober časopis, ki je z začetnih osem strani narastel tudi na 24, zdaj pa je dogovorjeno, da bi obsegal 16 do 20 strani, kar se mi zdi primeren, tudi finančno zmogljiv obseg. Časopis se vzdržuje s prostovoljnimi prispevki in reklamami. Da pa sploh obstaja, gre zahvala predvsem piscem, ki pišejo zastonj, iz svojih nagibov.

Piscem priporočam, da članki ne bi bili predolgi, da bi se trudili za čim bolj zgoščen jezik in se izogibali dolgih povedi, ki branje in razumevanje besedila otežujejo, poročila KS naj se omejijo zgolj na dogodke in delo zadnjega četrtletja. Tako bosta prihranjena prostor in denar, vsebinsko pa časopis ne bo okrnjen.

Priporočam tudi, naj pisci posredujejo članke v Wordu z univerzalno Times New Roman pisavo v velikosti 12 z levo poravnavo. V naslovih naj ne uporabljajo velikih črk, ker jih v časopisu ni, članek v datoteki naj označijo na začetku s št. časopisa (primer: 90 – Kozinc Intervju…). Predvsem pa naj pisci **upoštevajo zadnji rok za oddajo člankov**, naslednji bo **5. september 2016**. Tako bo vsem prihranjeno odvečno delo.

Inga Miklavčič Brezigar

STEGAS

SERVIS - TRGOVINA ELEKTROGOSPODINJSKIH APARATOV IN REZERVNIH DELOV

SERVIS-TRGOVINA STEGAS d.o.o.
CESTA IX. KORPUSA 57
5250 SOLKAN
T: 05 33 00 373
M: 041 866 712
E: info@servis-flajs.com
www.servis-flajs.com

HOOVER Miele Electrolux BOSCH BEKO Candy ARISTON ZANUSSI Whirlpool SIEMENS AEG

Instrumentation Technologies

Poletne jedi in pestra izbira piva

V Hotelu Sabotin vas bomo v poletnem času razvajali s posebno ponudbo lahkih sezonskih **mesnih** in **ribjih jedi**. Pričakujemo vas tudi z bogato ponudbo **pic**, **poletnih solat** in **sladic**.

Novost:
pestra izbira piva domačih in tujih pivovarjev

Ples v Sabotinu

vsak zadnji petek v mesecu glasba v živo

Konzumacija: 15 €
(za hrano in pijačo iz ponudbe)

Rezervacije:
t 05 336 52 00

Hotel Sabotin
Nova Gorica, Slovenija
hit holidays

www.hotelsabotin.com

Intervju

Meni ni nikoli dolgčas

Na razstavi v hotelu Sabotin, *foto: Darinka Kozinc*

Pogovor z gospo Mileno Stepančič, brigadirko, slikarko, učiteljico, ravnateljico, vsestransko ustvarjalko, mamo, babico…

Gospa Milena Stepančič navdaja sogovornika s spoštovanjem in občudovanjem. Pogovor je potekal na njenem domu v Solkanu, kjer vsak kotiček priča o izjemni osebnosti, občutku za lepoto in izražanju vsestranske ustvarjalnosti.

Po kakšnem naključju vas je pot zanesla v Solkan?

Kot učitelja sva z možem bila premeščena v Brda, ki takrat niso bila tako razvita kot danes. Želela sva biti bližje mestu, kulturnim dogodkom in drugemu dogajanju, zato sva leta 1971 na dražbi kupila parcelo v Solkanu.

Kako je potekala vaša poklicna pot?

Sem profesorica likovnih umetnosti in likovne vzgoje, doma iz Litije, kjer sem leta 1948 končala nižjo gimnazijo in po mali maturi odšla v mladinsko delovno brigado. Bila sem tudi v Novi Gorici, gradili smo to mesto z neverjetnim navdušenjem.

Vedno sem rada risala, zato sem se odločila za gradbeno šolo v Ljubljani, vendar sem se po drugem letniku vpisala na učiteljišče, pravzaprav sva se vpisala, kajti spoznala sem bodočega moža in oba sva se odločila za učiteljski poklic. Moj mož je bil Ljubljančan, toda potomec Primorcev s Krasa, njegovi starši so tako kot veliko drugih Primorcev bežali pred fašizmom. Odločitev za učiteljišče je podpirala tudi babica.

Omenili ste babico, ki je odigrala pomembno vlogo pri vaši vzgoji in odraščanju.

Moj oče se je ponesrečil na delovnem mestu, mama je ostala sama z dvema otokoma in noseča s tretjim. Ko se je znova poročila, je vse tri otroke v oskrbo prevzela babica in za nas je izjemno dobro skrbela. Poudariti moram, da je bil oče zelo delaven, že pri 28 letih je sezidal hišo.

Toda vi se niste rodili v Litiji.

Mama je šla rodit v Zagreb, ker je tam sorodnica, sestra moje stare mame, delala kot babica. In za zanimivost naj povem, da sem zaradi tega šele pri 80-letih dobila potrdilo o vpisu v matično knjigo, ko so v novonastali državi Sloveniji preverili vpis v župnijski knjigi v Šmartnem pri Litiji. (Ob tem se nasmeje in mi pokaže potrdilo.)

Kako se je nadaljevala vaša pot po končanem učiteljišču?

Najprej sem učila na Dolenjskem. Prvo delovno mesto so mi ponudili blizu Žužemberka, Malo Lipnje. Z možem in prijatelji smo se s kolesi odpeljali po kolovozu; vas je bila oddaljena več kot uro iz Žužemberka. Šola je bila v kmečki izbi, v kateri je bila peč. Ponoči so ropot povzročali divji prašiči, ki so uničevali krompir in koruzo. Spala naj bi s kolegico v kletni sobi. Šla sem na okraj in jim povedala, da sem poročena in da tam res ne mislim biti. Poročila sem se namreč leta 1953, fant me ne bi mogel obiskovati na vasi, bilo bi nespodobno.

Dobila sem drugo šolo v Globodolu. Kraj je ležal v dolini, obdan z gozdovi, tam je rasla tudi šmarnica. Bilo je nekoliko bolje od prej ponujene šole, šola je bila pravzaprav ljubka, vendar ni bilo trgovine, nismo imeli elektrike, voda se je zbirala s strehe, deževnica, kjer je končal življenje tudi marsikateri ščurek, vodo so onesnaževali ptiči… Obe s kolegico sva bili začetnici, ostala sem eno leto, šolski inšpektor me je poslal v Suho krajino, na Sela-Šumberk. Vas je bila na gričku, lepa vas, imela je trgovino in cerkev ter grad v ruševinah. Do železniške postaje je bilo osem kilometrov, do vasi pa je vodila romantična vijugasta cesta skozi gozd. Tam sem začela delati z lutkami, zavese za lutkovni oder sem sešila iz odsluženih oblek. Šolski inšpektor je opazil moje ročne spretnosti, zlasti ko sem poslikavala različne kanglice, in mi je svetoval, naj se udeležim tečaja za ročna dela. Ponudil mi je možnost za nadaljevanje šolanja, štela se mi je delovna doba in dobivala sem plačo. Študirala sem dve leti na Pedagoški fakulteti na Reki, smer ročna dela in risanje, risala sem namreč vedno rada, vse šolske zvezke sem porisala. Za temo diplome na Pedagoški fakulteti sem imela prav lutke in moja diplomska naloga je celo služila kot učno gradivo, napisana pa je bila še ročno.

Z možem sva po zaključku študija šla v Zadlog pri Črnem vrhu, kjer sva ostala dve leti. Mož je učil še v Bovcu in Mirnu.

Nato sva se odločila za Cerovo v Brdih, v maju, ko je tam vse cvetelo, na eni strani se je odpiral pogled na Dolomite, na drugi se je bleščalo morje. Bila je ljubezen na prvi pogled. Učila sem šest let, dopolnjevala sem še v Kojskem in Podsabotinu, pouk se mi je razvlekel čez ves dan. Leta 1966 so zgradili šolo na Dobrovem, tam sem učila tehnični in likovni pouk. V šolstvu so nastajale spremembe, češ da je vse staro treba podreti. Tisto, kar nima korenin, bo umrlo, ker nima hrane.

Kakšen pa je bil vaš odnos z učenci?

Ne bi rada izpadla domišljavo, toda učenci so mi zapisali, da sem urejena, prijazna, stroga in pravična. Z njimi sem imela odprt odnos, če se je zgodilo, da so k pouku prišli brez pribora, sem jih postavila v vrsto k steni in rekla: »Ker ste prišli počivat, glejte v steno!« Naslednjič so risarske potrebščine imeli vsi, saj so Brici zelo delavni.

Izpostavili ste se s pismi bralcev in izrazili nekaj kritičnih misli?

Morala sem se oglasiti, kajti nikakor nisem mogla razumeti, da imamo v šoli predmet samoupravljanje, iz katerega so učenci imeli negativne ocene ali so celo ponavljali razred. Samoupravljanje je bil zame način življenja, ne pa dolgočasna teorija, ki je učenci niso razumeli. Zaradi svojega kritičnega mnenja sem morala na zagovor.

Kako pa gledate na šolstvo iz današnje perspektive?

Preveč je vsega, s čimer obremenjujejo učitelja, zlasti z administracijo. Učitelj je ob avtoriteto, izgubili so občutek za poslanstvo, da lahko nekaj dajo in tudi dobijo. Ko se obrnem nazaj, se spomnim, da smo skrbno spremljali otroke, zlasti tiste iz revnih družin, danes pa opažam drugačno revščino.

Postali ste tudi ravnateljica osnovne šole na Dobrovem.

Ta izziv sem sprejela leta 1981 in sem ravnateljevala do upokojitve leta 1989. Poudariti moram, da sem veliko raje učila kot ravnateljevala, vendar sem tudi na ravnateljskem mestu našla dejavnosti, ki so me veselile, npr. gradnja.

Vedno ste pa tudi slikali.

Bila sem tudi vodja aktiva likovnih pedagogov, slikala sem vedno rada, razstavljala pa ne. Šele kolegica, ki je sama slikala na steklo, me je prepričala. Pomembno mi je bilo delo z učenci, uresničevala sem se skozi njihove uspehe in ne nazadnje smo nase opozorili, saj smo dobivali številne nagrade in priznanja. Prav zaradi teh uspehov so mi ponudili nadaljevanje študija.

Poleg slikanja, atelje imate s pogledom na vrt, pa se posvečate tudi drugim dejavnostim.

Meni res ni nikoli dolgčas, imam obdobja, ko šivam, pravzaprav ustvarjam obleke, na nek način jih predelujem, da so mi všeč in postanejo unikatne. Vedno gledam na kakovost materiala in na barve, tako na primer sem iz dveh rut, ki sem ju kupila na kitajskem zidu, sešila bluzo, iz kompleta s kratkimi hlačami krilo in bluzo, preveliko obleko, ki mi je všeč, prilagodim sebi, pas torbice je lahko tudi pas za obleko, skratka takoj vidim, kaj bi se dalo ustvariti novega. Na ta način se tudi zabavam. Ustvarjam tudi pri kuhanju, vedno se da kaj izboljšati, narediti drugače, bolj okusno in bolj privlačno. Uživam v lepoti.

Kot brigadirka ste gradili tudi Novo Gorico, nanjo vas vežejo prav posebni spomini.

V mladinskih delovnih brigadah sem bila kar osemkrat, večinoma smo bili zadovoljni, le na Jelovici je bilo kruto. Gradnja Nove Gorice je bila nekaj posebnega, spominjam se, kako so prihajali brigadirji iz Župske brigade in vpili: »Gradimo Novo Gorico za Tita, za Partijo. Horuk!« Na železniški postaji onkraj meje pa so se nam rogali Italijani. Delali smo vse, učili smo se zidati. Pri čiščenju Korna se mi je naredil žulj malone do kosti, oskrboval nas je dr. Ščuka, ki je bil še študent, bila bi skoraj ob roko. Lepo je bilo v Novi Gorici, sicer se nismo družili z drugimi brigadami, znotraj pa je bila disciplina, korektni tovariški odnosi. Ne vem, zakaj je toliko strupa in negativnosti do preteklosti pred osamosvojitvijo Slovenije.

Zaupajte nam še kaj o svoji slikarski poti.

Začela se je spontano, najprej so me prijatelji prosili za portrete, sprejela sem le tiste, ki so mi bili blizu. Že v šoli sem rada risala otroke, potem pa me je prevzel motiv briške trte in oljke. Briška pokrajina me kar potegne vase in potem to prenesem na platno. Slikam iz veselja, ne želim, da mi to veselje kdo pokvari s kritiko. Za ogledalom v dnevni sobi sem na steno naslikala rek: Kritizira naj tisti, ki zna bolje.

Umestili so me tudi v Slovenski primorski leksikon, kjer je zapisano, da so v njem tisti, ki so se dvignili nad povprečje, kar je tudi bila njihova osnovna naloga. Dobila sem veliko priznanj, meni pa največ pomeni priznanje Zveze likovnih pedagogov Jugoslavije za dolgoletni prispevek k razvoju likovnega pouka v Jugoslaviji.

Zanima vas veliko stvari, kaj bi še radi izpostavili?

Zbiram in zapisujem pregovore za svoje vnuke, vedno sem poskušala v vsaki situaciji nekaj narediti in v življenju se da marsikaj. Tudi v svoji hiši sem marsikaj naredila sama, tudi frizer me ni videl že 52 let. *(Presenečeno pogledam njeno brezhibno pričesko in barvo las).*Rek "Pogum ni odsotnost strahu, ampak zavest, da je treba nekaj narediti!" je danes še kako aktualen.

Zelo rada potujem in si ogledujem svet, grem na eno do dve potovanji na leto, obredla sem praktično ves svet z izjemo Nove Zelandije. Že z možem sva rada potovala, najprej z avtom po Jugoslaviji, nato sva šla do Neaplja, kje so nama skoraj ukradli avto, prepotovala sva Evropo, zdaj potujem organizirano, s skupino. Stkala sem nekaj prijateljstev po svetu, imam okrog 3000 fotografij, ki mi jih je uspelo sistematično urediti. Imam veliko spominkov, od vsepovsod pa rada prinesem kamenčke in rastline, ki jih posušim in označim. *(Veliko število kamenčkov je zbranih na posebnih krožnikih v dnevni sobi).*

Skratka, meni ni nikoli dolgčas, zvečer si običajno napišem listek, kaj moram postoriti naslednji dan. Tako je to!

Gospe Mileni se iskreno zahvaljujem za pogovor, modrost in ljubeznivost.
Darinka Kozinc

Spomin gospe Milene iz mladosti

Bilo je oktobra, neke nedelje leta 1944. Stanovali smo na Bregu. Neki fant je pobegnil gestapovcem. Ljudje so začeli širiti razne govorice. Nekdo je pravil, da ga je videl s polnim nahrbtnikom municije. Toda te govorice so bile neresnične. Skrival se je od enajstih dopoldne do noči v grmičevju ob Savi. Zvečer se je priplazil skrivaj do hiše, v kateri smo stanovali. Pri nas je hotel počakati tovariša, ki bi ga moral odvesti k partizanom. Tretjega dne popoldne, ko je bil pripravljen za odhod, sva sedela v podstrešni sobici.

Nenadoma slišim, da se bližajo gestapovci. Vstopili so v hišo. Meni je kri ledenela od strahu, kajti vedela sem, kaj nas čaka, ako ga dobe pri nas. Slišala sem, kako je nekdo spraševal, ako je pri nas. Sestra je tajila, zato jo je gestapovec psoval, da laže.

Potem je izjavil, da se mora sam prepričati. Pričeli so premetavati in iskati. V podstrešni sobici pri odprtih vratih je stal Ljubo, v roki je držal revolver, ki ga je nameril proti vratom. Stal je kakor kip, le brada mu je podrgetavala. Oči so se mu srepo zazrle skozi vrata. Komaj slišno mi je šepnil: »Poglej skozi vrata, koliko jih je! Jaz ali oni!«

Ustrašila sem se njegovega glasu, ker je donel tako nenaravno. Stala sem drgetajoč za njim.

Spodaj se je čulo ropotanje in govorjenje. Toda vse to, čeprav tako blizu, mi je udarjalo na ušesa kakor od nekod iz daljave. Nenadoma sem se zdrznila, koraki so se oddaljevali! Skozi okno sem videla odhajajoče gestapovce, ki so prezrli podstrešje. Nisem verjela svojim očem. Šepnila sem: »Odhajajo!«

Roka, v kateri je držal revolver, se je počasi povesila. Potem se je premaknil, iz prsi se mu je izvil vzdih, kakor bi se bil rešil težkega bremena.
Milena Repovž,
2. razred nižje gimnazije v Litiji

Objavljeno v knjigi Še pomnite tovariši, Mladinska knjiga 1959

LIGO
LIVARNA GORICA

KKSE

Kajakaški center Solkan v letu 2016

Urša Kragelj, *foto: Arhiv KKSE*

Čeprav se je tekmovalna sezona začela že prvi vikend v marcu, je prav poletje čas, ko bo v Kajakaškem centru Solkan najbolj živahno. Vrhunec sezone bo prav gotovo ponovno gostovanje Evropskega prvenstva v slalomu na divjih vodah za mladince in mlajše člane konec avgusta. Solkan bo v zadnjih dveh tednih avgusta resnično kajakaško obarvan, saj se na petdnevnem tekmovanju pričakuje preko petsto tekmovalcev iz šestindvajsetih držav. Ni pa to prvenstvo edino tekmovanje, ki se bo v Solkanu odvijalo letos. Tradicionalna mednarodna ICF ranking serija je potekala že konec marca, ravno v zadnjem tednu junija pa se odvija mednarodni tabor in ECA Junior Cup, ki resnično postaja neuraden svetovni pokal za mlajše tekmovalce. Letos se ga udeležuje tristo petdeset tekmovalcev iz dvaindvajsetih držav in štirih celin. Državna prvenstva in tekmovanja za Slovenski pokal pa so na progi v Solkanu že dolgoletna stalnica. V zadnjih letih je med veslaškimi športi vse bolj popularen SUP ali stoječe veslanje. V Kajakaškem centru bo letos potekalo tekmovanje rednega dela Slovenskega pokala in finale pokala, ki bo ena glavnih novitet vsebinsko in organizacijsko prenovljene Soške regate. Po tridesetih letih se bo tradicionalni spust med Solkanom in Podgoro poskušal bolj približati tistim, ki se z vsakršno obliko veslanja na vodi srečujejo prvič.

V Kajakaškem centru kot nacionalnem središču za kajak in kanu na divjih vodah potekajo tudi priprave in treningi domačih reprezentanc in drugih slovenskih klubov. Vedno pogosteje prihajajo tudi tuje reprezentance in klubi, zlasti množično v letih, ko center gosti večja mednarodna tekmovanja. Tekmovanja in prireditve vseh rangov bodo zabeležile dobrih 2000 udeležencev in tako bo letos neposredno zaradi tekmovanj in drugih prireditev na našem območju ustvarjenih preko 12.000 nočitev, indirektno pa še znatno več. Že do junija je letos največje število udeležencev različnih tečajev in usposabljanj, ki se v centru izvajajo. Vse poletje se tu odvijajo tudi začetni in nadaljevalni tečaji kajaka, primerni za najmlajše in tudi za odrasle. Obiskovalci lahko najamejo opremo ali si omislijo vodeno turo med Solkanom in Pevmskim parkom.

Dejan Fabčič, *foto: Arhiv KKSE*

Rekordno število klubskih olimpijcev

Letošnje leto je za šport posebno. Z olimpijskimi igrami v Riu se zaključuje štiriletni ciklus in za marsikoga najpomembnejše tekmovanje v njegovi športni karieri. V kajaku je bila pot do uvrstitve na igre dolga in naporna. Najprej si je morala reprezentanca zagotoviti kvote za nastop, nato pa so se tekmovalci in tekmovalke na več tekmovanjih pomerili še med seboj. V Kajak klubu Soške elektrarne smo lahko več kot zadovoljni. V Riu bodo nastopili štirje člani kluba, kar je za klub rekordno. So tudi edini štirje severni Primorci, ki bodo lahko kot tekmovalci vstopili v olimpijsko vas. Če smo za Luko Božiča in Sašo Taljata lahko že dolgo upravičeno računali, da nas bosta v Riu zastopala, je Urša Kragelj bila s sotekmovalko iz Ljubljane Evo Terčelj borbo do zadnjega. Svojo nalogo je doslej izpolnila vrhunsko, saj je postala tudi podprvakinja stare celine. Drugo mesto sta na Evropskem prvenstvu v Slovaškem Liptovskem Mikulašu zasedla tudi dvojec Taljat-Božič. Njihove nastope boste lahko spremljali že v začetku iger, saj se bodo začeli že 7. avgusta, boji za medalje pa bodo potekali v četrtek, 11. avgusta. Poleg omenjenih bo klub v Riu zastopal tudi prvi paraolimpijec Dejan Fabčič, ki bo nastopal na tekmovanjih takoj po uradnih OI. Za dosežke je klub lahko ponosen že na polovici sezone, saj sta dve srebrni medalji na članskem Evropskem prvenstvu v slalomu velik dosežek.

Tekmovalci v neolimpijskem spustu so vrhunec sezone že dosegli v začetku junija. Domačin Nejc Žnidarčič si je na svetovnem prvenstvu v Banjaluki zopet priveslal zlato medaljo v moštvenih vožnjah. Ta je bila balzam za četrto mesto v njegovi paradni disciplini, kjer je prvič po letu 2009 ostal brez odličja. Sam pravi, da mu ta daje dodatno motivacijo za preostale etape tekem svetovnega pokala.

Ne samo kajak

V centru pa niso vsi programi vezani samo na šport in kajak. Stari jez je že dolgo prebežališče obiskovalcev iz bližje in daljne okolice. Kot območje kopalnih voda vsako leto privabi več dnevnih obiskovalcev, ki prihajajo predvsem zaradi kopanja in sprostitve. Večletne meritve kakovosti vode že nekaj let zapored kažejo, da se kvaliteta vode izboljšuje. Ob zaznavanju vsakoletnega povečanega obiska se je ob koncu lanske sezone uredila točka, kjer se lahko obiskovalci na klopcah usedejo, na razpolago pa imajo tudi pitno vodo in nova stojala za hrambo koles. Prostoru pa kljub bližini reke Soče manjkajo zelene površine, česar se v centru zavedajo in prednostno tudi delajo na tem. Čaka se tudi dolgoletno načrtovana povezava s kolesarsko cesto in kampom, ki bi preko brvi v center pripeljala nove, predvsem tuje goste. Vsekakor je območje Kajakaškega centra Solkan javna površina, kamor se je veliko vlagalo, zato mora takšna tudi ostati.

Andrej Humar

Nejc Žnidarčič, *foto: Arhiv KKSE*

Luka Božič in Sašo Taljat, *foto: Arhiv KKSE*

Koledar glavnih prireditev v Kajakaškem centru Solkan

5. 03. - ZAPREKATLON – tekmovanje v premagovanju ovir
25. 03. – 27. 03. ICF RANKING SOLKAN 2016 – mednarodno tekmovanje v slalomu na divjih vodah
16. 04. - OČISTIMO SOČO – čistilna akcija
28. 05. - MLADINSKO DRŽAVNO PRVENSTVO V SLALOMU
17. 06. – 18. 06 – EKO DAN – prireditev, namenjena pomena ohranjanja narave
21.06. - 24. 06. ECA CAMP –mednarodni kajakaški kamp za mlade
25. 06. – 26. 06. ECA JUNIOR CUP – neuraden svetovni pokal mlajših kategorij
13. 08. – SOČAFEST in SUP pokal Slovenije – dogodek za promocijo športov na in ob Soči
24. 08. – 28. 08. EVROPSKO PRVENSTVO V SLALOMU ZA MLADINCE IN MLAJŠE ČLANE
11. 09. – SOŠKA REGATA in finale SUP pokala Slovenije
24. 09. – OČISTIMO SOČO – čistilna akcija
14. 10. – DAN SOČE – promocijski dogodek ob prazniku dneva Soče

OŠ Solkan

Zapojmo skozi čas – 40 let Vrtca pri OŠ Solkan

Tradicionalni koncert 12. maja v Kulturnem domu Nova Gorica, *foto: Arhiv Vrtca*

Ko smo otrokom v Vrtcu pri OŠ Solkan povedali, da ima naš vrtec že 40 let, so se nekateri oglasili: »Tudi moj tata ima 40 let.« In nekateri njihovi starši so prav pred 40 leti prvič vstopili v vrtec, ki se je leta 1976 priključil solkanski šoli.

V Vrtcu pri OŠ Solkan smo želeli ta jubilej obeležiti z dogajanjem med vsem letom, zato šolsko leto zaključujemo izredno pestro in ustvarjalno. V okviru praznovanja smo strokovne delavke pripravile štiri zloženke z naslovom Malček skozi desetletja, v katerih so zbrani spomini na dogodke, ki so se v štirih desetletjih zgodili v našem vrtcu in izven njega, ter intervjuji z nekdanjimi varovanci in strokovnimi delavkami vrtca. Celotna podoba pa je popestrena še s slikami iz preteklosti. Zloženke so namenjene staršem, starim staršem in prijateljem, zato smo jih delili ob naših skupnih srečanjih.

Prva vodja solkanskega vrtca Jana Fabrizio je v intervjuju sporočila novi generaciji otrok, naj bodo igrivi, radovedni, nasmejani; naj se lovijo, sodelujejo, se družijo in predvsem, naj si pomagajo med seboj.

Tudi mi smo bili pri enem večjih projektov, ki nam je bil zaupan, domiselni in ustvarjalni, staknili smo glave in si pomagali. Skupaj s podružnicama Grgar in Trnovo, ki sta se Vrtcu pri OŠ Solkan pridružili leta 1981, smo v decembru okrasili središče Nove Gorice. V navdih nam je bil les in plodovi iz narave ter odpadni material, ki so ga zbrali otroci s pomočjo svojih družin. Iz tega so nastale tri posebne unikatne smrečice ter nizi baloničkov. In ker smo prav mi, solkanski malčki, polepšali Novo Gorico, smo s pesmijo ob eni naših smrečic tudi začeli decembrsko dogajanje v njenem središču. S ponosom smo se sprehajali tudi v podhodu pred občinsko stavbo, kjer so visele slike vseh skupin iz vrtca z našimi željami za krajane in obiskovalce. Naše spretne ročice, ki svoje izdelke vse leto razstavljajo na oglasnih deskah v Solkanu, pa so v čarobnem času leta z velikimi sanmi popestrile tudi železniško postajo. Sočasno smo se pridno pripravljali na naš vsakoletni koncert ter ga vsi nestrpni pričakovali.

V četrtek, 12. maja, smo praznovanje obeležili s tradicionalnim devetim koncertom, ki ga prirejamo v Kulturnem domu Nova Gorica. Vsi otroci, tudi najmlajši iz vrtca, so med letom veselo vadili pesmi, ki so jih peli že njihovi starši v vrtcu. Koncert smo si zamislili kot vlak s štirimi vagoni, ki so predstavljali štiri desetletja. Ta vlak je prav zares potoval po velikem odru. Otroci pa so veselo prepevali pesmi iz štirih sklopov: domoljubne, ljudske, otroške in moderne. Prepričani smo, da so se v starših pod odrom zbudili spomini na otroštvo in so se petju pridružili. Na koncertu smo se z manjšo pozornostjo spomnili povabljenih, med katerimi so bili tudi nekdaj zaposleni v našem vrtcu. Nas pa je, kot se za praznovanje spodobi, naslednji dan v vrtcu presenetila torta.

Vsa zahvala za uspešno izvedbo koncerta ob 40-letnici Vrtca pri OŠ Solkan gre otrokom, staršem, strokovnim delavkam, vodji vrtca gospe Heidi Jakopič, ravnatelju g. Marijanu Kogoju, učitelju gospodu Mateju Petejanu, ki je dodal spremljavo našemu petju, in vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da smo spet napolnili Kulturni dom.

Petje, ki se je razlegalo z odra, smo zaključili z rekom: »Pa ta pesem je preč, pa ne vemo je več, pa kdor hoče še pet, mora s kraja začet'«. Pred nami so poletni meseci in upamo, da se bomo z nogami v mivki in s čofotanjem v vodi odpočili in nabrali novih moči za novo šolsko leto. Brez dvoma pa bomo septembra začeli pisati že 41. leto Vrtca pri OŠ Solkan.

Prijetne počitnice.

Neža Obid, dipl. vzgojiteljica

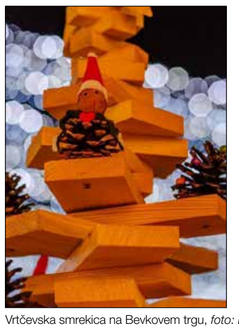

Vrtčevska smrekica na Bevkovem trgu, *foto: David Verlič*

Zamujalca z igrišča

Miha in Mark
sta zamudila,
ker sta pojedla
krokodila.

Krokodil je
kot bomba poču,
Mark je 3 m
nazaj skoču.

Miha in Mark
sta garala,
samo da bi
novega krokodila
poiskala.

Našla sta
malega krokodila,
še prej sta se
krokodilove vode
napila.

Mark Vičič, 3. b

Solkanska dediščina

Skupinska fotografija prijetnega druženja in obujanja spominov na Solkan nekoč.

Učenci sedmih razredov smo v četrtek, 21. aprila, imeli tehnični dan na temo Običaji, kulinarika, obrti in znamenitosti v Solkanu. Tehnični dan je bil organiziran v šestih zanimivih in zelo poučnih delavnicah, v katerih smo veliko zvedeli o našem kraju. Hkrati pa smo se tudi medgeneracijsko družili, ne samo z učitelji, temveč predvsem s starejšimi krajani, ki so veliko prispevali za ugled Solkana.

Gospa Katarina Vuga je z učenci sodelovala pri delavnici Dejmo eno po sukensko, pri kateri je učencem predstavljala solkanski naročni govor in posamezne besede. V sklopu te delavnice so učenci odigrali skeč v sukenščini.

Gospod Pavel Paravan in gospa Marta Plesničar pa sta z nami delila skrivnosti solkanske kulinarike, kasneje pa skupaj z nami pripravila nekaj značilnih solkanskih jedi.

Gospa Inga Brezigar je z nami delila nekaj starih solkanskih zgodb in anekdot. Učence je kasneje aktivno vključila v pogovor, postavljali so ji različna vprašanja in s tem še dodatno obogatili svoje zgodovinsko znanje o Solkanu.

Gospod Jožko Markič, g. Pipan in g. Munih pa so z nami delili svoje mizarsko znanje in mizarske spretnosti. Učenci so se lahko kasneje tudi sami preskusili v rokovanju z mizarskim orodjem.

Gospod Gorazd Humar nam je podrobneje predstavil naš tehniški spomenik Solkanski most, letos namreč praznuje že 110. obletnico. Učenci so kasneje izdelali plakat in maketo tega čudovitega kamnitega velikana, ki se razprostira čez reko Sočo.

Pri zadnji delavnici smo sodelovali šolski novinarji, ki smo pisno in slikovno dokumentirali pestro dogajanje v različnih delavnicah.

Romina Hrustić, 7. b

Zahvaljujemo se vsem krajanom, ki so sprejeli naše povabilo, da so skupaj z učenci in učitelji na šoli stkali prijetno druženje, polno zanimivosti in obujanja preteklosti našega kraja.

Ekipno državno prvenstvo v šahu

Mladi šahisti dosegli 3. mesto, od leve proti desni Mark, Andraž, Anika in Nejc.

V soboto, 9. aprila, je na Otočcu tekmovalo 34 ekip osnovnošolskih šahistov. Ena izmed teh je bila tudi solkanska ekipa, v kateri so tekmovali Andraž Gregorič, 3. a, Nejc Herega, 3. a, Mark Vičič, 3. b in Anika Gregorič, 5. a. Mladi šahisti so v starejši skupini zasedli odlično 3. mesto.

V nedeljo, 10. aprila, pa se je na Otočcu odvijalo napeto šolsko Ekipno državno prvenstvo v šahu pri fantih do 9 let. Nastopilo je 26 ekip. Naši fantje Andraž Gregorič, 3. a, Nejc Herega, 3. a in Mark Vičič, 3. b, Maks Vičič, 1. b (rezerva) so zastopali OŠ Solkan in zasedli prvo mesto, in to že drugo leto zapored v tej kategoriji. Tudi letos so veljali za favorite in prepričljivo zmagali. Dosegli so 14 točk, drugouvrščeni pa 10,5 točk. Bravo, naši fantje!

Poleg ekipnega tekmovanja pa je posamično tekmovalo skupaj 82 fantov v kategoriji do 9 let. Naši fantje so se odlično uvrstili: Andraž Gregorič na 2. mesto, Nejc Herega na 4. mesto in Mark Vičič na 5. mesto.

Čestitke in veliko uspehov še naprej!

Anika Gregorič, 5. a

Že drugo leto zapored zlati šahisti. Od leve proti desni stojijo Andraž, Mark, Nejc, pred njimi Maks.

OŠ Solkan

Šeste bralnice pod slamnikom

Branje pravljice Miška želi prijatelja v makedonskem jeziku, *foto: Erika Grosar*

Ob poslušanju pisateljice Nine, ki nam je pokazala škatlico domišlijje. *Foto: Erika Grosar*

Učenci 3. a in 3. b razreda OŠ Solkan so pisateljico Nino Mav Hrovat pričakali z zalogo vprašanj o njenem delu, življenju in Kralju, ki ni maral pospravljati.

Med prijetnim pogovorom je Nina učencem predstavila tudi novo, večjezično pravljico Miška želi prijatelja. Knjiga je prevedena v albanski, bosanski in makedonski jezik. In med temi tretješolci smo našli nekoga iz Albanije, Bosne in Makedonije, tako da so tudi oni prebrali delček zgodbe v svojem jeziku.

Proti koncu srečanja jim je avtorica prdstavila še dve knjigi iz serije Orientacisti. Med branjem odlomkov se je slišal smeh in hihitanje, v šolski knjižnici pa je že vrsta rezervacij za ti dve knjigi.

Prijetno je bilo in učenci so z učiteljicama obljubili, da bodo v Bralnicah pod slamnikom še sodelovali.

Lara Konjedic

Bralnice pod slamnikom so mladinski literarni festival, ki ga organizira Založba Miš v sodelovanju s knjižnico Domžale, Knjižnico Cirila Kosmača Tolmin, Mestno knjižnico in čitalnico Idrija in Goriško knjižnico Franceta Bevka.

Festival poteka letos že šestič, namenjen pa je spodbujanju prostočasnega branja, bralne kulture, ljubezni do pisane besede ter širjenju strpnosti, spoznavanju drugačnosti in različnih kultur. Spodbuja pa tudi druženje in spoznavanje različnih generacij.

Letos so se Bralnic udeležili poleg drugih tudi tretješolci OŠ Solkan pod mentorstvom učiteljic Barbare Gabrijelčič in Erike Grosar. Pripravili so se na srečanje z avtorico gospo Nino Mav Hrovat, ki jih je obiskala v šoli ter bila nad srečanjem zelo navdušena.

5. a razred pa je pripravil čudovit nastop v Domu upokojencev Nova Gorica. Starejše občane so razveselili s petjem, plesom, igranjem in branjem svojih zgodb. Vodila jih je učiteljica *Jana Klavora.*

***Lara Konjedic**, Goriška knjižnica Franceta Bevka*

Srečanje s pisateljico Nino Mav Hrovat

Četrto šolsko uro smo šli v učilnico, kjer nas je čakala gospa Nina Mav Hrovat. Gospa Nina je vzgojiteljica, pomočnica ravnatelja pa še pisateljica. Zraven je bil gospod, ki se piše Miš. Njegove pravljice imajo na knjigi napis Miš. Gospa Nina nam je povedala, da ima doma sedem rac, dva psa in eno miš. Gospa ima zelo rada živali. Ima sina in hčerko. Njen sin Maj nastopa v eni od knjig. Njeni hčerki so nekatere zgodbe smešne. Povedala nam je pravljico o miški. Zastavili smo ji vprašanja in na vsa je odgovorila. Prebrala nam je še eno stran iz knjige. Nekatere povedi so bile smešne. Nato smo se ji zahvalili, se pozdravili in odšli.

Žiga Golob, 3. a

Obisk Doma upokojencev Nova Gorica

Učenci 5. a igrajo na instrumente. *Foto: Lara Konjedic*

V četrtek, 26. maja, smo učenci 5. a razreda OŠ Solkan obiskali stanovalce Doma upokojencev Nova Gorica. Tja smo se odpravili z mestnim avtobusom. Izstopili smo na postaji nasproti Eda centra in se do ustanove odpravili peš. Pred obiskom nam je ostalo še nekaj časa, zato smo si ogledali park. Ko so se zbrali vsi starostniki, smo začeli. Posedli smo se v dve vrsti. Predstavili smo se s plesom, petjem, igranjem na instrumente in prebiranjem naših knjigic. Med nastopom smo večkrat opazili, da so starostniki vzdihovali in se spominjali svoje mladosti. Ker smo za nastop izbrali ljudske pesmi, so jih mnogi prepoznali in jih začeli prepevati z nami. Program je povezovala sošolka Anamarija. Ob koncu je vsak imel možnost spregovoriti s starostniki. V zahvalo so nam ponudili priboljšek. V šolo smo se vrnili zadovoljni, saj smo upokojencem polepšali dan.

Maja Terpin in Lara Šinigoj, 5. a

Bralnice v Domu upokojencev Nova Gorica

Na sončen četrtkov dopoldan so v atrij Doma upokojencev začeli počasi prihajati tamkajšnji stanovalci. Nekateri nasmejani, nekateri nekako prestrašeni, nekateri odsotni. Z nasprotne strani pa se je vila kolona šolarjev, ki so jim prišli popestrit dan.

Bralnice so mladinski festival, prav zato smo se odločili tudi za obisk starejših občanov, saj so bili tudi oni mladi in so še, vsaj v srcu in spominih. Ko so bili otroci pripravljeni za nastop, pa se je začutila povečana zbranost pri gledalcih. Ko so učenci zapeli, so se jim nekateri pridružili.

Program, ki ga je povezovala petošolka Anamarija, so začeli z glasbo. Igrali so na violino, violončelo, klarinet, harmoniko, klaviature in kitaro. Brali so zgodbe, ki so jih sami napisali in sami oblikovali knjigo. Nadaljevali so s petjem ljudskih pesmi, ki so jih pospremili z instrumenti. Sledilo je več ljudskih plesov in za zaključek še pesem Dan ljubezni. Velika zahvala gre gospe Jani Klavora, razredničarki 5. a, ki je bila takoj pripravljena sodelovati pri projektu, ter ravnatelju g. Marijanu Kogoju, ki je bil navdušen nad predlogom.

Po zaključnih nagovorih smo stanovalcem Doma predali rožice, ki so jih otroci izdelali na ustvarjalni delavnici v sklopu Bralnic pod slamnikom v Goriški knjižnici Franceta Bevka. Gledalci so bili zadovoljni in so takoj pristali na to, da bi še skupaj nekaj zapeli. Učence je osebje Doma razveselilo s sladoledom.

Težko je opisati občutke, ki so se tam dogajali. Skratka: Bilo je lepo.

***Lara Konjedic**, Goriška knjižnica Franceta Bevka*

Solkanski osnovnošolci in kamniti velikan

Predstavitev izdelkov učencev na zaključni prireditvi v Osnovni šoli Solkan

21. aprila letos je bil na solkanski osnovni šoli organiziran dan za spoznavanje običajev obrti in znamenitosti v Solkanu, pri katerem je sodelovalo veliko učencev iz višjih razredov. V okviru te zanimive šolske aktivnosti je bila sestavljena ekipa 11 učenk in učencev, ki so se pobliže seznanili z največjo solkansko znamenitostjo, solkanskim železniškim mostom čez Sočo. V organizaciji učiteljice Mojce Milone in neposrednim mentorstvom učiteljice Brigite Lipej je nastajala delavnica z različnimi delovnimi nalogami. Učenci so si najprej ogledali solkanski most pod strokovnim vodstvom avtorja knjige Kamniti velikan na Soči inženirja gradbeništva Gorazda Humarja, ki je učencem opisal potek gradnje mostu. Seznanili so se s podrobnostmi iz pestre zgodovine solkanskega mostu, ki mu obe svetovni vojni nista prizanesli. Z največjim zanimanjem so neposredno pod lokom na levem bregu Soče preskusili tudi, kako zvok potuje po spodnji strani loka na drugi breg Soče in se kot odmev s časovnim zamikom vrača na izhodiščno točko.

Po učni uri v naravi so se učenci preselili v prostore osnovne šole, kjer so se razdelili v dve delovni skupini. Prva skupina, ki so jo sestavljale le učenke, je pripravila večji plakat, na katerega so napisale pomembnejše podatke o dimenzijah solkanskega mostu in najpomembnejše letnice iz pestre zgodovine-z opisom pomembnih dogodkov. Druga delovna skupina iz učencev pa je morala v eni uri iz lepenke izdelati maketo solkanskega mostu v merilu 1:100. Obema ekipama je z nasveti pomagal Gorazd Humar. Učenke in učenci so nalogo opravljali zelo natančno in zagnano. Po dobri uri dela je obema ekipama, ki sta kar tekmovali med sabo, uspelo dokončati obe projektni nalogi. Učenke so sestavile zanimiv plakat, ki je z nizom podatkov povedal skoraj vse o solkanskem mostu, medtem ko je skupini učencev uspelo izdelati zanimivo in glede na razpoložljiv čas kar natančno maketo solkanskega mostu. Svoja izdelka sta obe skupini ponosno predstavili na prireditvi ob zaključku dneva tehnične kulture.

Pohvalno je, da se je solkanska osnovna šola odločila v spekter šolskih dejavnosti vključiti podrobnejše spoznavanje učencev s solkanskim mostom, ki je hkrati tudi simbol za razpoznavnost Solkana v domovini in svetu. S tem dogodkom se je tudi solkanska osnovna šola na svojstven način priključila dejavnostim ob 110-letnici solkanskega mostu.

gh

Skupina učencev z maketo solkanskega mostu iz lepenke

Muzej

Restavriranje likovnih del Milana Klemenčiča

Letošnje leto je v Mestni občini Nova Gorica posvečeno slikarju, pionirju slovenskega lutkarstva, kostumografu, scenografu in fotografu Milanu Klemenčiču. V Goriškem muzeju, na Gradu Kromberk, je že od maja 2015 na ogled razstava njegovih likovnih del, ki jo je pripravila kustosinja za umetnostno zgodovino Katarina Brešan. V sklopu Lutkovnega leta smo Klemenčiču posvetili tudi Muzejski torkov večer s predavanjem: »Milan Klemenčič: življenje, umetniški opus in restavriranje njegovih umetniških del«.

Delavnica za konserviranje in restavriranje likovne umetnosti, v sklopu konservatorsko-restavratorskih delavnic Goriškega muzeja, skrbi za obsežno zbirko likovnih del. Konservatorsko-restavratorska stroka je nepogrešljivi del dejavnosti varstva kulturne dediščine, v kateri se trudimo, da bi predmete kulturne dediščine čim dlje ohranili. Pred vsako postavitvijo razstave je pri izbiri razstavnega gradiva nujno sodelovanje med kustosom in konservatorjem-restavratorjem, saj je dela pred razstavo potrebno pregledati ter jih po potrebi pripraviti za proces konserviranja in restavriranja. Pregledala sem enajst slik, ki jih je kustosinja uvrstila na razstavo. Formati slik so zelo različni, vsa dela so naslikana v oljni tehniki, vendar na različne nosilce. Ker so dela naslikana na lesonit, debelejši papir ter platno, mi ravno ta raznolikost materialov ni dopuščala enotnega postopka restavriranja in je vsako likovno delo zahtevalo individualen pristop. Na prvi pogled je bilo stanje slik zadovoljivo, po podrobnejšem pregledu pa se je izkazalo, da bo potrebno izvesti postopke odstranjevanja površinske umazanije, potemnelega laka, ravnanja, lepljenja in kitanja poškodb ter retuširanja.

Devin, olje platno, pred konserviranjem-restavriranjem, fotografija UV fluorescence, ki prikazuje neustrezne retuše. *Foto: Katarina Brešan*

Devin, olje platno, po konserviranju-restavriranju, *foto: Katarina Brešan*

Začeli smo z minimalnim posegom, ki je eden od temeljnih principov konservatorsko-restavratorske etike. Pred pričetkom del je potrebno pretehtati, ali so najbolj občutljivi posegi, kot so čiščenje površinske umazanije in odstranjevanje porumenelega laka, res nujni, saj sicer če nismo previdni, lahko zelo negativno vplivamo na preostale sloje slike. V pomoč pri odločitvah so nam tudi različne analize. Med Klemenčičevimi slikami bi izpostavila sliko Devin (olje na platno), pri kateri se je pojavilo največ vprašanj o nujnosti posegov. Slika je bila v preteklosti že restavrirana, vendar so bili ti popravki neustrezni in za opazovalca umetnine zelo moteči. Ker so retuše močno kvarile estetsko vrednost slike, lak pa je bil preveč sijoč in porumenel, smo se odločili za odstranitev obojega, vendar smo pred posegom izvedli t. i. multispektralno analizo, to je fotografijo ultravijolične fluorescence. Ultravijolična svetloba spodbudi vidno fluoresciranje v velikem številu organskih materialov, vključno z laki, pigmenti in vezivi. Z izpostavitvijo slike UV žarkom lahko opazimo stare restavratorske posege. Materiali, ki so mlajšega nastanka, manj fluorescirajo kot starejši materiali. To se pravi, da so temnejših barv. S pravilnim razbiranjem take fotografije lahko zelo točno dokažemo neustrezne posege in si pomagamo pri njihovem odstranjevanju, ne da bi posegli v originalno plast slike. Tako sem neustrezne retuše in lak odstranila z različnimi topili ter mehansko s skalpelom. Barvno ustreznih retuš nisem odstranjevala, ampak sem jih le zmanjšala, če so prikrivale original. Poškodovana območja je bilo potrebno zakitati in kit ustrezno obdelati, da se je ujemal s površino slike. Sliko sem lakirala in retuširala s posebnimi retuširnimi barvami. Pri našem delu je zelo pomembna uporaba materialov, ki so reverzibilni, to se pravi, da jih lahko brez težav odstranimo. Slika Devin je tako, kljub poškodbam in prejšnjim posegom zopet dobila podobo, ki je bližja prvotni.

Razstavljena likovna dela Milana Klemenčiča bomo po izteku razstave v decembru vrnili v depojske prostore. Vzpostavljanje stabilnih klimatskih pogojev v depojih in razstavnih prostorih ter pravilno rokovanje z likovnimi deli bo pripomoglo k upočasnitvi njihovega propadanja.

Polona Paglovec Šuligoj,
konservatorka-restavratorka,
Goriški muzej

Mizarski muzej v Solkanu

Drugošolci so si ogledali Mizarski muzej in spoznali delo mizarjev nekoč, njihovo orodje, pripomočke in cenene izdelke. Ob povratku v šolo so učenci na furnir narisali mizarska orodja.

Šli smo v Mizarski muzej v Solkanu. Sprejel nas je gospod Jožko Markič. Najprej smo se pogovarjali o mizarstvu. Potem smo si šli ogledat slike o Solkanu. Zraven so bili tudi leseni stroji. Potem nam je pokazal, kako so nekoč rezali les. Najbolj mi je bila všeč slika o železniški postaji.

Gojmir Peršič, 2. a

Gospod Jožko Markič nas je prijazno sprejel v Mizarskem muzeju. Povedal nam je veliko stvari o mizarjih v Solkanu, npr. da so iz Solkana prenašali pohištvo v Egipt. Izvedeli smo tudi, da je med prvo svetovno vojno ostalo samo pet hiš neporušenih. Videli smo staro pohištvo, ki je danes zelo dragoceno.

Melanija Božič, 2. a

Gospod Jožko Markič prikazuje žaganje lesa učencem 2. a., *foto: Vesna Gulin*

Na odprtju razstave o aleksandrinkah v Avstriji

Kitare za dušo, *foto: Vesna Humar*

V Pavlovi hiši (Pavelhaus) na avstrijskem Štajerskem v vasi Potrna (Laafeld) je 20. maja ob odprtju razstave o aleksandrinkah nastopila tudi glasbena skupina Kitare za dušo iz Solkana. S slovenskimi pesmimi je poskrbela, da so se obiskovalci v polni dvorani še bolj zlili z vzdušjem aleksandrinstva.

Na razstavi Aleksandrinke - dom in svet, ki sta jo pripravila Goriški muzej in Društvo za ohranjanje kulturne dediščine aleksandrink, je nastopila tudi dramska skupina Društva žena Prvačine, ki je ganljivo predstavila odhod deklet in žena v Aleksandrijo ter njihovo ponovno vrnitev v domače kraje.

Odprtje razstave sta vodila in povezovala Susanne Weitlaner in David Kranzenbilden, govorci na prireditvi pa so bili etnologinja in avtorica razstave Inga Miklavčič Brezigar, predsednica Društva za ohranjanje kulturne dediščine aleksandrink Darinka Kozinc, predsednik Slovenske izseljenske matice Sergij Pelhan ter kustos Goriškega muzeja Rok Bavčar.

Na odprtju so bile tudi družine beguncev iz Afganistana, ki so nam postregle s svojimi domačimi jedmi. Ves večer je bilo mogoče ravno zato toliko lažje vleči paralele med današnjo situacijo v svetu in med zgodovinskimi migracijami. Čeprav sta po času in svojevrstnosti situaciji povsem različni, tako ene kot druge druži osebna stiska in iskanje osnovnih pogojev za boljše življenje.

Tako so tudi aleksandrinke, ženske in dekleta z Goriške in iz okolice Trsta, od konca 19. stoletja in prve polovice 20. stoletja zapuščale domovino in se odpravljale po zaslužek za preživetje družin v Aleksandriji. V Egiptu so se največkrat zaposlile kot dojilje, sobarice in kuharice oziroma kot pomočnice bogatih Egipčanov. V času, ko je vladala na Goriškem velika revščina, ki jo je povzročila prva svetovna vojna, je bilo služenje pri bogatih družinah v Kairu in Aleksandriji eden redkih načinov za preživljanje svojih družin. Njihova usoda je imela veliko časa negativen predznak in ni bila ovrednotena v kulturnem spominu Slovenije. Vzroke za to gre iskati v tem, da so zapustile svoje družine in da so v tujini dojile otroke iz premožnih družin, skratka, da so razdajale svojo ljubezen tujim otrokom, medtem ko so njihovi otroci doma bili zanjo prikrajšani. Drugi razlog, da jih domače okolje včasih ni več povsem sprejelo medse, je verjetno bil, da so v Egiptu postale svetovljanke, naučile so se tujih jezikov in spoznale različne kulture. Z novimi navadami, pogledi in oblačili so se vrnile v domače kraje, kjer je vsakdan tekel povsem drugače kot v Egiptu.

Na razstavi, ki bo na ogled do septembra 2016, si lahko ogledate tudi zbirko predmetov, posodja, nakita in oblačil, ki so jih izseljenke prinesle domov in jih hranijo njihovi potomci. Razstavo je pripravila članica Društva žena in Društva za ohranjanje kulturne dediščine aleksandrink iz Prvačine. Naj omenim še, da je ob tej priložnosti izšel tudi štirijezični katalog v slovenščini, italijanščini, nemščini in angleščini.

Rok Bavčar,
kustos-etnolog
Goriški muzeju

Nastop dramske skupine Aleksandrinke Društva žena Prvačina, *foto: Vesna Humar*

Muzej

Sabotin, hrib dveh obrazov

mag. Danijel Rojšek na predstavitvi Sabotina, *foto: Klavdija Figelj*

V Goriškem muzeju na gradu Kromberk so v okviru torkovih muzejskih večerov predstavili naravoslovne značilnosti Sabotina. O njih so govorili mag. Danijel Rojšek z novogoriške enote Zavoda za varstvo narave, dr. Igor Dakskobler z Biološkega inštituta Jovana Hadžija ZRC SAZU in Biotehniške fakultete ter poznavalec metuljev Bojan Zadravec z Zavoda za gozdove Slovenije.

Sabotin na skrajnem severozahodu zaključuje mogočno Dinarsko gorovje, ki se začne v Albaniji in se čez Črno goro, Srbijo, Bosno in Hrvaško vleče vse do tu. Ima dva popolnoma različna obraza, severni s strmimi stenami, spodmoli, razčlenjenim in zakraselim pobočjem ter svojo južno stran. Značilno zanj je, da zraste iz ravnine in se vzpne do višine 609 metrov nad morjem.

Zemljepisni pregled

Geološka slika Sabotina je pestra, kamnine so stare med 35 in 100 milijoni let. V osnovi gre za kredne apnence in fliš. Med geološkimi posebnostmi je mag. Daniel Rojšek izpostavil dve: značilno zvrnjeno gubo, del antiklinale, ki jo vidimo iz solkanske apnenice, ter nahajališče boksita. Med kraškimi značilnostmi je izpostavil povirje hudournika Žrelca, ki se nahaja pod lovsko kočo. Tu so grezi in požiralniki, zanimiv je tudi slap, ki nastane ob deževjih. Sicer pa hudournik teče le ob močnih deževjih, okoli 30 dni na leto.

Za celotno goriško območje je pomemben izvir pitne vode Mrzlek, ki se nahaja pod značilno piramidasto skalo (nasproti vodarne). Zanimivost Mrzleka je, da to ni kraška voda iz Sabotina, ampak iz celotnega zahodnega visokega Krasa. Obsega sedem metrov jezera ter brezno, ki je globoko kar 98 metrov in ima še več stranskih odcepov. *»Tu se je potapljal znani slovenski potapljač Tomo Vrhovec. Znan je njegov potop, ki naj bi šel do 60 metrov, a ko je videl tisto prostrano brezno, ga je zamikalo, da bi šel še globlje in tako se je potopil do 100 metrov in šel tudi v rov. Ko se je vračal in prišel na 50 m, je ugotovil, da ni vrvice, ki jo je pustil na tisti globini, zato se je ponovno potopil in na srečo našel pravi izhod. Bil je izjemno sposoben, da je to sploh preživel,«* pripoveduje Daniel Rojšek. Pokazal je tudi vhod v jamo, vidno s kolesarske poti, ki je bila za staroverce sveti kraj. *»Jama ni raziskana, tudi poreklo vode ne poznamo. Kadar bruhne, bruhne silovito.«*

Sabotin, botanično svetišče

Sestava tal, prevladujoči fliš in apnenec vplivata tudi na rastlinstvo. Dr. Igor Dakskobler je prepoznal dvoje različnih rastišč, izrazito nasprotje prisojnih in osojnih leg ter močan vpliv človekovih dejavnosti. Sabotin je v preteklosti zaraščal cesarsko-kraljevi gozd, močan udarec mu je zadala prva svetovna vojna, zadnja desetletja pa se razvija povsem naravno. Na prisojnih pobočjih so bili travniki in pašniki, zdaj se zarašča pionirski gozd, kar pomeni, da izginjajo vrste, ki so značilne za suhe kraške in flišne travnike. Pri rastlinstvu gre za vrstno raznolikost, saj se prav tu stikata submediteransko in alpsko rastlinstvo in rastje. Botanično se Sabotin raziskuje že več kot 400 let, preučeval ga je že Mattioli v 16. stoletju pa vse do znamenitega, še živečega tržaškega botanika Livia Poldinija, ki je leta 2009 izdal knjigo o rastlinstvu goriškega in tržaškega krasa. Med posebnostmi Sabotina Dakskobler navaja črni hrast oziroma črniko, ki ima v tej skupini, ki sega do Babjega zoba v bližini Plavi, najbolj severno nahajališče v Sloveniji. V združbi črnega hrasta je terebint, tisa, bela metlina, kosteničevje, sladka koreninica, pa redka, jeseni cvetoča roža istrska osrečnica. Mediteranski po izvoru so tudi venerini laski, ki jih vidimo ob izviru Mrzleka in pod Solkanskim mostom. Prevladujočo gozdno vegetacijo Sabotina gradijo črni gaber, mali jesen in puhasti hrast.

Na Sabotinu najdemo tudi osamljena nahajališča kranjske kozje češnje, na skalah na osojnih področjih Sabotina se pojavlja avrikelj, pa še prav veliko ga je. Na najbolj skalnatih področjih je posebna gozdna združba, bolj grmiščke kot gozd, sestavljajo jo puhasti hrast, črni gaber, trokrpi javor. V to združbo sodi tudi brestovolistna medvejka, bodičasti šipek in druge. »Zadnja leta sem se na Sabotinu precej ukvarjal s kamnitimi travišči, ki jih bo morda porasel gozd, med nosilnimi vrstami je svilnata košeničica. Na kamnitih travniščih najdemo vrsto zanimivih rastlin kot so ilirska perunika, gladki mleček, marchesettijeva zvončica ima tu najbolj severno nahajališče. Skalovje je večinoma obraščeno z grmovnicami, v razpokah skal raste posebna združba, ki se imenuje po zvončici iz skupine okroglolistne zvončice, pogosta sta skalna jelenka in piramidasta zvončica,« pravi dr. Dakskobler in opozori, da so travišča bodisi na apnenčasti ali flišni podlagi vse bolj ogrožena. Sicer pa Sabotin sodi med gore, ki jih je pokojni slovenski botanik dr. Tone Wraber imenoval botanična svetišča.

Metulji na Sabotinu

»Metulji imajo radi travnike, odprta območja, a tega je na Sabotinu iz leta v leto manj. Če pa odprta območja so, je tam zelo intenzivno gospodarjenje, bodisi živinoreja, košnja itd. Oba ekstrema za metulje nista ustrezna, kajti najraje imajo ekstenzivno gojene travnike in nasade, kjer se košnja dogaja enkrat letno,« pravi Bojan Zadravec, ki se s preučevanjem metuljev ukvarja že vsaj dve desetletji, sprva z dnevnimi, zadnja leta pa vse bolj z nočnimi metulji.

Na Sabotinu je popisal 857 vrst metuljev, okoli 150 vrst je še nedoločenih. Spomladi se na vrhu Sabotina začnejo pojavljati metulji jadralci, ki za letenje izkoriščajo zračne tokove in jih najdemo prav na vrhovih hribov. Kjer se travnik začne zaraščati, se najraje pojavi petelinček, krasen metuljček intenzivnih barv s pritajenim letom. Borov sprevodni prelec spremlja črni bor, imenovan pa je po gosenicah, ki hodijo v sprevodu ena za drugo. Na travniku najdemo spomladi tudi zorice pa citrončke, ki čez zimo hibernirajo, skriti za drevesno skorjo in oživijo šele, ko posije pomladno sonce. Pogost je tudi navadni frfotavček.

Zanimiv habitat za metulje je okolica cest, kjer so trave in cvetje; tam se spreletavajo veliki skalnik, repičin belin in štajerski rjavček. Junija se na travišču na vrhu Sabotina začno pojavljati osatniki, ki k nam priletijo iz severne Afrike in so sposobni preleteti velike razdalje. Značilno zanje je, da pregledujejo območje in odganjajo druge metulje. Zelo redek in na rdečem seznamu ogroženosti je homuljičin krivček, modrin, ki ga v Sloveniji redko najdemo, redek je tudi pelargonijev bakrenček, ki je k nam prišel leta 2008 iz Italije, tja pa iz južne Afrike. Rad poseda na materini dušici. Barjanski okarček je na rdečem seznamu in je zaščiten. Kot samo ime pove, živi na barju, a tu ga najdemo celo na kraškem terenu.

Med nočnimi metulji, ki jih Zadravec ponoči privablja s posebnimi svetilkami z ultravijolično svetlobo, je izpostavil malega in velikega nočnega pavlinčka, ki ju prepoznamo po očesih na krilih. Značilno zanje je, da se sploh ne prehranjujejo, zato je njihova življenjska doba zelo kratka, tri do štiri dni. Tu živi tudi smrtoglavec, imenovan po mrtvaški glavi na hrbtni strani, katerega gosenice se razvijejo na razhudnikih, in rad zahaja tudi v čebelje panje. Pogost je tudi oleandrov veščec. Zelo pomemben habitat je vložen habitat v Podsabotinu. Tu živi catocala nupta, njen razvoj se dogaja na topoli, je krvavo rdeče barve, pa japonska svilooprejka, ki so jo leta 1870 prinesli z Japonske, njena krila so od živo rumenih do oranžnih, od temno vijoličnih do rdečih barv. Na hrastu črniki, ki tu raste najbolj severno, so našli metulja, ki prav tako živita najbolj severno pri nas, to sta dryobota labecula in dryobotodes tenebrosa. Zadravec je sklenil, da je biotska raznovrstnost najlepša na tistih mestih, kjer se prepletajo travniki, sadovnjaki, vinogradi in gozd.

Klavdija Figelj

Nova knjiga Branka Marušiča o Karlu Lavriču

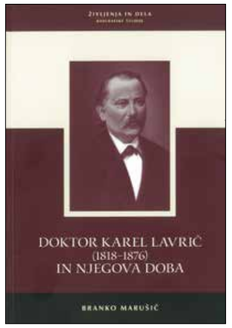

Dr. Branko Marušič v uvodu opiše svoje prvo srečanje z likom dr. Karla Lavriča po pripovedovanju svoje stare mame Katarine, doma z Ajševice, ki je med pomembnimi dogodki iz družinskega življenja pogosto omenjala udeležbo svojega očeta, avtorjevega bišnonota, na šempaškem taboru leta 1868 in ob tem vedno omenila tudi ime dr. Karla Lavriča. Ta prigoda iz avtorjevega življenja na svojevrsten način pokaže, kako je bil spomin na dr. Lavriča in njegov pomen v življenju primorskega ljudstva živ med ljudmi še dolgo po njegovi smrti. Zaznamoval je tudi življenje in delo avtorja dr. Branka Marušiča, ki se je z življenjem dr. Lavriča ukvarjal že kot študent zgodovine na ljubljanski univerzi s seminarsko nalogo pri prof. dr. Franu Zwittru, z eno prvih objav v Zgodovinskem časopisu, s sodelovanjem pri Lavričevi biografiji za Slovenski biografski leksikon in nato s prispevkom v Primorskem slovenskem biografskem leksikonu. Bil je poleg, ko so v organizaciji goriških študentov postavili Lavričev kip, delo akademika Borisa Kalina, kot prvega v aleji spomenikov zaslužnih mož in žena vzdolž Erjavčeve ceste v Novi Gorici. Njegova zasluga je, da je v Goriškem muzeju na ogled portret dr. Lavriča, last Narodnega muzeja v Ljubljani.

Knjiga o dr. Lavriču s številnimi citati osvetljuje pomen Lavričevega delovanja v narodnem, kulturnem in političnem življenju na Goriškem po letu1860, njegovo vzgojiteljsko in izobraževalno vlogo, osvetli pa tudi njegov idealistični značaj, osebno dobroto in zdravstvene ter duševne težave, ki so v dobršni meri vplivale na njegovo nesrečno osebno življenjsko zgodbo in tragično smrt s samomorom v hotelu Tri krone v Gorici leta 1876.

Knjiga je izšla kot soizdajateljski projekt Inštituta za kulturno zgodovino ZRC SAZU in Lavričeve knjižnice Ajdovščina. Ob prvi predstavitvi v Lavričevi knjižnici 14. aprila 2016 so organizatorji zapisali: Knjiga Branka Marušiča poznavalsko obravnava dr. Karla Lavriča, eno ključnih osebnosti primorskih Slovencev, narodnjaka, ki je v liberalizmu – predvsem v svobodnem delovanju in uveljavljanju posameznika – prepoznal temeljno gibalo celostnega razvoja človeštva. Njegovo geslo in načelo je bilo: »Vse za narod, svobodo in napredek!« Lavrič je skoraj četrt stoletja narodnobuditeljsko deloval v čitalniškem in taborskem gibanju, od začetkov je aktivno spremljal kulturni in politični razvoj ter družbeno napredovanje Slovencev...

Lavrič sodi med prve redke izobražence, ki so se zavesno odločili za slovenski jezik, njegovo rabo v javnem življenju, za upor tedaj prevladujoči nemški kulturi, pa tudi hitro prodirajoči italijanski kulturi in pričeli sistematično graditi slovensko kulturo. S kulturo so gradili narod in tudi na njihovem delu se je gradila slovenska država. Knjiga dr. Branka Marušiča je posebej dragocena prav v prikazu te, dostikrat težavne gradnje, z vsemi razpr tijami, nasprotovanji, prepiri in pogosto nizkimi osebnimi udarci, ki so iz idealistov naredili žrtve. Lavrič je bil v svoji dobi žrtev, pa vendar med preprostim ljudstvom junak. Knjiga je lep spomenik njegovemu življenju in delu.

Imb

ELTI
ELEKTROINSTALACIJE d.o.o.
Med ogradami 3, SOLKAN
T: 05 33 34 236
F: 05 33 34 237
GSM: 041 691 738
elti.ti@siol.net

IZVAJANJE ELEKTROINSTALACIJ V STANOVANJSKIH, POSLOVNIH IN INDUSTRIJSKIH STAVBAH
POPRAVILA IN VZDRŽEVANJE ELEKTROINSTALACIJ
SVETOVANJA NA PODROČJU ELEKTROINSTALACIJ
STRELOVODNE INSTALACIJE
GRAFIČNO OBLIKOVANJE

Zgodovina

Generacije 1926-1956-1986

Cvetko (letnik 1926) in Miran (letnik 1956) Brumat

V naši ulici je le devet hišnih številk. Vse hiše, visoko pritlične z obvezno strmo klančino do kletne garaže, so bile zgrajene v cvetočem socializmu, z žulji in odrekanjem naših staršev, podobno kot še marsikje v našem kraju. Parcele so čudnih, geometrijskih oblik, kakor da bi tedanji urbanisti hoteli posnemati otroško igro *zemljo krast*, vmes so speljali cestišče, ki še dolgo ni bilo niti makadamsko. Tedaj je od koles maloštevilnih gradbenih strojev in starih izrabljenih prekucnikov steptana zemlja bolj spominjala na slabo preorano njivo, skoraj v posmeh tu nacionaliziranemu vinogradu, z nekaj cvetočimi češnjami, posejanimi med zapuščenimi starimi trtami. Odmerjena zemljišča parcel niso bila naša, tedanja država nam jih je posodila za 99 let, bolj v stilu *vse je naše*. Odnosi med sosedi so bili zakon, velikokrat vsi za enega, eden za vse, prava mušketirska zaobljuba. Mejniki niso bili globoko zakoličeni in velikokrat je bilo treba iskati mnenje soseda, češ kje že štrli količek za orientacijo trase vodovoda, kanalizacije in ceste v nastajanju. Otroci smo s palicami na cesti zarisovali meje, črte za igre *med dvema ognjema* in *ristanc*, včasih smo napisali tudi sporočilo *Pridem jutri, Smo šli do Soče, Se grem skrit pred starši*... Komunikacija je bila živa, vse smo takoj razumeli, posebno še, če je bil očetov klic ali znan žvižg s posebnim, razjarjenim tonom, takrat si se zdrznil in brez pozdrava odpihal domov.

Letos v ulici praznujemo okrogle jubileje, nekdanji kratkohlačniki smo postali 60-letniki, naši otroci 30-letniki in vnuki generacija 0, nekateri starši so že v klubu 90, drugi jim pogumno sledijo. Hiše v ulici so medtem zrasle za prostore družin otrok, asfalt je prekril naše otroško igrišče, njegovo gladko sivino so večkrat grdo prerezali in vanjo zakrpali vsemogoče kable za sodobno komunikacijo, jekleni konjički se množijo hitreje kot naši zanamci in se šopirijo na večjih površinah ob hišah, kot jih imajo otroci za igranje. Ulica s pomenljivim imenom Vezna pot je postala prevozna le v eno smer s posebno komunikacijo, cikcak rumenimi črtami ob robovih in ležečimi, poskočnimi umirjevalci prometa v opomin, da je treba deliti cesto s kolesarji, mamicami z vozički in razposajeno otročadjo, v slengu mladih, vse je treba *šerat*, *share* (ang.) - deliti. No, naša generacija si deli le spomin na lepo otroštvo, generacija 30 in mlajši pa si delijo na Facebooku vse mogoče fotografske vtise, *selfije* in *čivkarijo* pa na Twitterju.

Letošnji jubilant sosed Cvetko Hvalič je za praznovanje 90-letnice povabil sosede iz naše in sosednje ulice na kozarec svoje dobre solkanske kapljice iz vinograda nad šolo, podkrepljene z domačimi dobrotami. In res, pod njegovim latnikom si je delila sobotno popoldne vesela množica sosedov vseh generacij, nazdravili smo njemu in njegovi generaciji, ki je bila v težkih časih mladosti večkrat bolj lačna kot sita, na pogum, da so večkrat začeli znova, na sveživljenjsko trdo delo v tovarnah in obrtnih delavnicah, na popoldanske *šihte* pri sosedih, ki so prosili za *nu raku*, na vsakodnevno garanje na njivah, vinogradih in vrtovih, na poslanstvo občutka za delovno moralo in še in še. Vse to smo kot generacija 60-letnikov prejeli od starejše generacije. Spreletava me dvom, ali je bila naša generacija medtem sposobna vrline malega, delavnega in poštenega individuuma kot vzor in etalon osnovnega člena družbe prenesti na zanamce, na generacijo 30-letnikov. Ta generacija bi morala biti že gonilna sila družbe, a zdi se, da so včasih starejši hitreje sprejemali ideje in predlagane spremembe za razvoj družbenega in delovnega okolja, predvsem zato, ker je za idejami mladih stala tudi njihova odgovornost. Razlogov za tako vmesno, mirujoče stanje je veliko, družboslovci imajo o tem nešteto izključujočih se mnenj, naravoslovci opozarjajo na tretjo, digitalno industrijsko revolucijo, ki že trka na četrto itd.

Jasnega odgovora si skoraj niti ne želimo, smo pač v čakajočem stanju, in v takem je dovoljeno vse, kar ni izrecno prepovedano. Še najbolj trenutno logičen, vsem razumljiv odgovor izraža najstarejša generacija, predvsem zaradi dolgoletnih življenjskih izkušenj.

Odkar pomnimo, le četrtina ljudi, delavcev in zanesenjakov ustvarja, ostali le šlepajo in lahko si samo ponosen, ko in če ugotoviš, da si med vlečnimi konji. To je bil aksiom Cvetkove generacije, ki ga kot poslanico pošilja mlajšim generacijam. V sproščenem okolju, pod latnikom, sem povprašal vse tri generacije o tem in onem, predvsem o Solkanu. Odgovori so zanimivi, nekaj jih ima močan skupni imenovalec. Zanimivo je, da vse moti slaba urejenost Ceste IX. korpusa, predvsem zaradi parkirišč ob robu, ki segajo na pločnik. Dodatne ovire za varen izhod iz prečnih ulic in iz obokanih portalov so slabo parkirana vozila, nešteto kombijev, ki jih samostojni podjetniki puščajo ob cestišču za skok v bife in že skoraj nesramno parkiranje večjih kombijev tik ob obeležju 1000-letnice pod cerkvijo.

Leta 2010 sem še pred Googlovim avtomobilom posnel skoraj večino solkanskih ulic in ob ogledu teh posnetkov lahko ugotovimo, da je z zdajšnjo ureditvijo in t.i. evropsko prometno cestno poslikavo nastal samo večji prometni kaos, ki je v nasprotju z željo krajanov, da estetske ustreznosti glavne prometne žile niti ne omenimo. Vse generacije ugotavljajo, da je stanje kritično predvsem zaradi neustrezne kolesarske varnosti na Cesti IX. korpusa, ob podvozu pri nekdanji karavli in obvozu tovornih vozil.

Manjše nezgode se vrstijo in jeza krajanov, posebno starejše generacije, se stopnjuje. Težko je razumeti, da kljub stalnim pisnim opozorilom krajanov na Oddelek za okolje, prostor in infrastrukturo ponuja MONG rešitve v korist novim, nepotrebnim projektom, ki nimajo podpore krajanov in ne rešujejo tekoče problematike. Predvsem velja to za severni del Solkana z obračališčem, kjer bo samo za dokumentacijo projekta porabljenih ogromno sredstev.

Generacija 30-letnikov se sprašuje, zakaj po končanem osnovnem šolanju ni nobenega prostora in programa za druženje in ukvarjanje v raznih interesnih skupinah in društvih. Prepuščeni so sami sebi in iskanju takih oblik v območju srednjih šol, stik z domačim okoljem pa se tako prekine. Celo kasneje, ko so že študentje in diplomanti, nimajo možnosti prenašati izkušenj na mlajše. Domicil pa dobijo društva z maloštevilnimi udeleženci, ki navadno niso iz našega kraja, imajo pa občinsko podporo in celo zgrajeno infrastrukturo v ta namen. Prav tako študentje z izmenjavami v tujini in diplomanti tehničnih profilov ugotavljajo, da lokalna skupnost ne stori dovolj za poenoteno ureditev pročelij hiš, pametno energetsko in arhitekturno obnovo, obnovo ustrezne cestne razsvetljave v duhu ohranjanja značilnosti kraja, pač pa vsakih deset let odpira projekte, ki ne prinašajo upravičene in pričakovane pridobitve. Ti so največkrat brez večinskega konsenza Solkancev, izvedeni le z direktnim posegom občinskih struktur, za primere navajajo vodnjak na Placu, streho kotalkarskega kluba, drago kolesarsko stezo onstran Soče in neurejenost zemljišča, predvidenega za gradnjo soških vil med Obrtno cono in cesto Pot na breg.

Generacija 60 se ne sprašuje več, zakaj je tako; jasno nam je, kako je do tega prišlo, deloma smo krivi sami, ker se temu nismo že na začetku uprli, mogoče zaradi udobja neodgovornosti za besede in dejanja. Vsekakor je lažje vsepovprek kritizirati, ko je že prepozno. Da bi se pomiril, sem prebral odlomek iz teksta za video film Voda in kamen. Takrat sem bil veliko mlajši, naivno sem verjel, da bomo ohranili našo reko nedotaknjeno in Solkan spremenili v idilično vas.

Ko sem bil še majhen, se mi je zdelo, da je bila Soča bolj razposajena, igriva, čista. Neobremenjena se je postavljala s svojo vitkostjo, oblečena v zeleno modrino, s sveže belimi volančki in bisernimi odsevi. Z glasnim žuborenjem nas je opozarjala, da v sebi čuva nedolžnost krasne hčere planin.

Solkanski most, skoraj arogantno lep, slok in ponosen na poslanstvo, jo je varoval pred sikajočimi sajastimi in na pol gorečimi ogorki sopihajočih *čufaric*.

Na postaji je kurjač dobro zakuril, da ne bi zmanjkalo pare in korajže, ko je lokomotiva počasi in previdno drsela po mostu v Soško dolino. Skozi okna lesenih vagonov so zijali radovedni obrazi, ki so skrbno iskali oporo v zidanih kamnih in železni ograji pred prihajajočim pogledom v globino.

Spraševali smo se, kje neki skriva plen, ki so ji ga vsilili v prvi svetovni vojni, ko so most namenoma porušili. Vse lepe štiriioglate kamne nabrežinskega školjčnega apnenca le niso spet zložili v most in kakšen kos kovane ograje še vedno leži skrit v strugi.

Občutili smo, da nas na robu naselja ne varuje samo mrzla reka, temveč tudi železna cesta. Soča je bila pregloboko v soteski, da bi nam s šumenjem vode igrala uspavanko, zato smo potrebovali ropot železnih koles in pisk lokomotive, da nas je porinil v spanec. Da, neverjetno. Pomirjal nas je občutek, da nekdo bedi nad reko in kot buden stražar *goruan an doluan* sporoča *Sukanu*: »Le mirno spi, ura je tri.«

Ob prebiranju sem se spomnil tudi letošnje 110-letnice Kamnitega velikana.

Miran Brumat, generacija 1956

Solkan 2010, *foto: Miran Brumat*

Solkan 2016, *foto: Miran Brumat*

Kamniti velikan, *foto: Miran Brumat*

oštarija žogica

Oštarija Žogica je odprta od 11. do 23. ure. V naši Oštariji strežemo vsak dan malice in kosila, sezonske jedi, mesne ter ribje jedi in pice. Pripravljamo tudi vegetarijanske malice in brezglutenske jedi. V letnem času oddajamo v najem tenis igrišča, igrišče za odbojko na pesku in košarko.

Naša poslovna enota Šeše bar pa vam skuha mesne in vega malice, jedi na žlico, mega nasitne solate, posebne slane in sladke palačinke in pripravimo tanartabujše *hamburgerje v Solkanu. Imamo različen izbor lokalnih in tujih piv. V lokalu imamo tudi degustacijske večere s pivom in hamburgerji, monotonost pa razbijamo s potopisnimi predavanji.*

Odprti smo vsak dan razen ponedeljka. Poleti se Šeše zapre in ponovno odpre septembra.

Zgodovina

Solkanski most - neznano o znanem

III. del: 110 let solkanskega lepotca

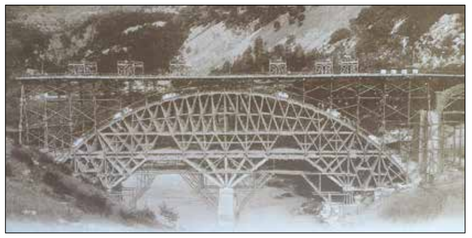

Podporni oder

Železniški most čez Sočo v Solkanu je bil najzahtevnejši inženirski objekt ne samo na Bohinjski progi, pač pa tudi na celotni drugi železniški povezavi med Dunajem in Trstom.

Toliko let življenja se solkanskemu železniškemu mostu komaj pozna. Zakaj le, saj se zob časa skoraj nič ne pozna mnogim velikim kamnitim mostom in objektom, ki so se v Evropi in deloma v Aziji ohranili iz rimskih časov. Poglejmo samo znamenite rimske akvedukte v Segoviji v Španiji in Pont du Gard v Franciji. V Evropi še danes stoji in služi prometu nekaj sto kamnitih mostov iz časa Rimljanov. Zakaj ne bi bilo enako z našim 110 let starim znancem iz Solkana, železniškim mostom, ki še danes vzbuja občudovanje in spoštovanje, saj spada še vedno med največje inženirske dosežke na svetu.

Most čez Sočo v Solkanu je torej most z največjim kamnitim lokom na železniških progah na svetu. Čez most, ki je bil zgrajen leta 1905 kot ključni objekt na Bohinjski progi, so že leta 1906 stekli prometni tokovi druge železniške povezave Dunaja in Srednje Evrope s pristaniščem v Trstu. Z izgradnjo solkanskega mostu je bila praktično zaključena večtisočletna gradnja kamnitih mostov, saj so bili na obzorju že prvi veliki betonski mostovi, ki so leta 1910 že dosegli razpon 100 metrov. Solkanski most s kamnitim lokom 85 metrov je bil vrhunski izdelek avstrijske inženirske šole za mostove, takrat ene vodilnih na svetu, in hkrati tudi zadnji kamniti most v generaciji velikih železniških mostov, ki so bili na prelomu 19. v 20. stoletje zgrajeni na železnicah v Avstro-Ogrski.

Gradnja solkanskega mostu se je pričela spomladi leta 1904, potem ko je dunajsko podjetje Brüder Redlich und Berger dobilo to delo na licitaciji. Prvotni projekt je sicer predvideval 80-metrski kamniti lok. Po pričetih sondažnih geoloških delih je bilo kmalu ugotovljeno, da je treba zaradi nenosilnih tal na mestu, kjer je bil predviden prvotni temelj, povečati razpon mostu na 85 metrov.

Najtežja faza gradnje je bila postavitev podpornega odra bodočega mostu. Velika lesena podporna konstrukcija, zgrajena iz 1160 m³ najboljšega lesa iglavcev, je bila na sredini podprta na nosilni steber v strugi reke Soče. Visoke hudourniške vode reke Soče so graditeljem večkrat močno nagajale in enkrat tudi odnesle vse delovne naprave za gradnjo stebra podpornega odra. Ta steber, visok 18 metrov, je bil temeljen s kesonsko tehniko 9 m pod nizko gladino reke Soče.

Kamnite bloke za veliki lok so pripeljali iz kamnoloma Cava romana v Nabrežini. Kamniti bloki, ki so bili iz školjčnega apnenca, so bili veliki od 0.2 m³ do 0.7 m³. Posebej zanimivo je, da so poleti leta 1905 v samo 18 delovnih dneh delavci v lok vgradili kar 1960 m³ kamna, kar znaša okoli 5400 ton. Impozantni lok je v peti loka meril v debelino 3.50 m, v temenu loka pa 2.10 m.

Po petih tednih ležanja loka na podpornem odru so 8. avgusta 1905 pričeli spuščati in umikati podporni oder. V tem trenutku se je kamniti lok podal le za 6 mm, medtem ko je skupni poves odra in loka med gradnjo znašal 4.6 cm, kar je bilo precej manj, kot so predvidevali graditelji. Ves postopek gradnje je vodil 27-letni avstrijski inženir Leopold Örley, ki je ves čas natančno meril posedke odra in mostu do 1/10 mm.

Med gradnjo so se izvajale tudi številne druge meritve in poskusi. Posebej so preverjali trdnost nabrežinskega kamna, in sicer na kockah s stranico 6 cm. Porušna trdnost kamna je presegla 1300 kp/cm². Naj navedem, da so dejanske tlačne napetosti na mostu dosegale le slabih 5% vrednosti porušne trdnosti kamna.

Most je bil skoraj v celoti dokončan že novembra 1905, zaradi zakasnitve pri gradnji predora Bukovo na Bohinjski progi pa je bil odprt skupaj s progo šele 19. julija 1906.

Po letu 1906 se niso več gradili veliki mostovi iz kamna. Nastajali so že prvi veliki betonski mostovi, leta 1910 pa je že nastal prvi 100-metrski razpon na mostu Il Risorgimento v Rimu. Solkanski most je tako tudi zadnji kamniti velikan. Začela se je doba mostov iz betona in kmalu tudi iz prednapetega betona, ki traja še danes.

Solkanski most je doživljal burne dogodke. Ob njem in na njem so odsevala krvava dogajanja iz prve in druge svetovne vojne. Most je že leta 1915 ob soški fronti spremenil podobo in vlogo. Zamaskiran je služil prehodom vojakov in opreme vse do tragične noči med 8. in 9. avgustom leta 1916, ko so v bojih za Gorico avstrijski vojaki z 930 kg eksploziva porušili glavni lok mosta. Ob strašnem poku je lok v celoti zgrmel v reko Sočo.

V zadnji, 12. bitki na soški fronti, ki jo je zaznamoval zlom fronte pri Kobaridu, je 27. oktobra 1917 avstrijska vojska ponovno zavzela območje Gorice in takoj začela obnavljati promet na Bohinjski progi. Čez Sočo je na mestu kamnitega loka do maja 1918 postavila jekleno konstrukcijo tipa Roth-Waagner, dolgo 93 m. Konec leta 1918 je z novo razdelitvijo ozemelj most in del Bohinjske proge do Podbrda prešel v upravljanje italijanskih železnic.

Med obnovo in prenovo celotnega sistema italijanskih železnic po prvi svetovni vojni je nastopil čas za postopno obnavljanje solkanskega železniškega mostu. Bili so izdelani številni projekti z različnimi rešitvami. Končno je bila sprejeta odločitev - lok mora biti ponovno izdelan v rezanem kamnu in v izmerah pred porušitvijo. Ta investitorjeva odločitev o obnovi mosta v rezanem kamnu je vredna vse pozornosti. Vedeti moramo, da je bilo obdobje okoli leta 1925 že cvetoče obdobje velikih betonskih in armiranobetonskih lokov in da se po letu 1910 nikjer na svetu niso več gradili veliki kamniti loki. Tako se je do današnjih dni ohranil največji kamniti lok iz rezanega kamna na železniških progah, kdajkoli narejen v človeški zgodovini. Čeprav narejen v tehnološko že bolj razvitem obdobju kot prvobitni lok, še vedno ohranja svojo tehnično vrednost, lepoto in eleganco.

Na licitaciji 3. marca 1925 na Sekciji za dela v Vidmu je obnovo mostu dobila firma Attilio ing. Ragazzi iz Milana. Do podpisa pogodbe je prišlo 2. aprila istega leta, pripravljalna dela so se kmalu pričela.

Večina kamnitih blokov, ki so jih graditelji pripeljali po železnici, je prišla iz kamnoloma Chiampo pri Vicenzi. Manjši del kamnov je bil tudi iz kamnolomov v Nabrežini in Avianu. Pri obnovi loka je bil za malto, ki so jo vgrajevali v stike med kamni, tokrat uporabljen Portland cement iz cementarne v Anhovem ob Soči, zgrajene že leta 1921.

Vgrajevanje kamnitih kvadrov v lok je potekalo od 20. avgusta 1926 do 9. decembra istega leta, ko je bil vgrajen zadnji, to je 4533. kamen loka. Postopek vgrajevanja ni bil preprost, saj je železniški promet čez jekleno konstrukcijo mostu tekel neprekinjeno.

Most je bil dokončan in pripravljen za odprtje 8. avgusta 1927, prav na 11. obletnico porušitve velikega loka in vkorakanja italijanske vojske v Gorico. Solkanski most je spet postal to, kar je bil nekoč – železniški most z največjim kamnitim lokom na svetu.

Za solkanski most se je z začetkom druge svetovne vojne zgodovina skoraj ponovila. Postal je spet pomemben vojaški in strateški objekt, s tem pa tudi tarča napadov. Most je čuvala in okolico utrdila najprej italijanska in kasneje nemška vojska. Zaradi tega je od avgusta 1944 postal nenehna tarča zavezniških letal, ki so hotela za vsako ceno prekiniti promet po Bohinjski progi. V šestih letalskih napadih s težkimi bombami je zaveznikom 15. marca 1945 le uspelo zadeti most, na srečo pa je bomba most v temenu loka le odkrušila, ne da bi eksplodirala. Lok je nemška vojska zakrpala in most kmalu usposobila za promet.

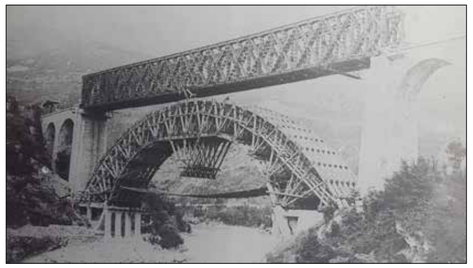

Gradnja novega loka

Po končani vojni je most doživel več zaporednih obnov. Prvo je zaveziška vojaška uprava konec let 1945 oddala podjetju Bajt in Resel iz Trsta. Po priključitvi Primorske k Jugoslaviji leta 1947 so most prevzele v upravo Jugoslovanske železnice, ki so leta 1953 poskrbele za obsežno sanacijo in popravilo.

Pomemben korak k vsestranski zaščiti solkanskega železniškega mosta pa je bil narejen leta 1985, ko je bil razglašen za tehnični spomenik in je prišel pod spomeniško varstvo.

Od leta 1991 dalje je most pod upravo Slovenskih železnic, ki so tako postale končni dedič velike tehnične in kulturne dediščine vseh graditeljev solkanskega mostu.

Gorazd Humar*

*Gorazd Humar je univerzitetni diplomirani inženir gradbeništva in avtor obsežne monografije o Solkanskem mostu z naslovom Kamniti velikan na Soči (Nova Gorica, 1996).

Most danes

TEHNIČNA TRGOVINA T.I.P.

- PRODAJNI PROGRAM STABILAN
- POHIŠTVENO OKOVJE ZNANEGA ROIZVAJALCA blum
- VIJAKI SPAX
- IVERNE PLOŠČE IN PULTI
- LEPILA, SILIKONI IN PUR PENE sikkens
- BARVE IN LAKI
- RAZREZ IN ROBLJENE IVERALOV
- IZDELAVA IN OBNOVA POHIŠTVA

Cesta IX. korpusa 80, 5250 Solkan
☎ 031 318 130 ☎ trgovina 041 716 170
✉ tip@opremati.com www.oprematip.com
Odprto: pon-pet: 8.00-12.00 in 13.00–17.00, sob: 8.00-12.00

NOTRANJA VRATA LAMINATNI PODI

UGODNE CENE, STROKOVNOST, ODZIVNOST IN PRIJAZNOST

Vurmet IS IN YOUR LIFE

Yokis FIDI

OD IDEJE IN PROJEKTA DO IZVEDBE IN ZAGONA

- Avtomatizacija
- Domofonija in Videonadzor
- Protipožarni in Protivlomni sistemi
- Inteligentni hotelski sistemi in Kontrola pristopa

ZMAGOVITA KOMBINACIJA ZA KOMPLETNO PONUDBO

Velika pot 25. SI-5250, Solkan
Tel.: +386 (5) 330 81 50, Fax.: +386 (5) 330 81 55
E-mail: info@vezave.si - www.vezave.si / www.urmet.si

Zgodovina

Obeleževanje hiš starih mizarskih delavnic

Društvo RIRDS nadaljuje projekt ohranjanja spomina na mizarstvo v Solkanu, saj je bilo v Solkanu več kot 80 mizarskih delavnic. O aktivnostih smo poročali že v prejšnji številki časopisa. Nekateri domačini, med njimi tudi stari mizarski mojstri, so v imenu društva obiskovali stanovalce hiš, kjer so bile mizarske delavnice, in jih prosili za sodelovanje in dovoljenje za namestitev tablice z imenom delavnice in obeležjem solkanskega mizarja po lesorezu Jožeta Srebrniča. Odzvali so se v velikem številu, če pomislimo, da že desetletja v teh delavnicah ni več mizarjenja, mnogi so prostore že preuredili, pri nekaterih pa so se lastniki zamenjali zaradi prodaje ali dedovanja.

Zahvaljujemo se vsem za prispevek pri ohranjanju spomina na mizarsko tradicijo.

Škoda je le, da nekateri sokrajani niso bili prepričani o pomembnosti projekta, čeprav se je v teh delavnicah oblikovalo pomembno znanje obrtne spretnosti mizarstva, ki se je prenašalo iz roda v rod, pomenilo je preživetje velikemu delu prebivalstva. Oblikovala pa se je tudi zavest o pomembnosti sodelovanja med mojstri in vajenci, med delavnicami in v zadrugah in nekateri izdelki iz solkanskih mizarskih delavnic še danes ohranjajo funkcijo uporabnega in lepega pohištva. Za primer lahko navedem, da smo v dnevni sobi Brumatovih vrsto let uporabljali veliko mizo s šestimi stoli in nizko podolgovato omaro, mizarski izdelek mojstra Virkota Bratine. Zamenjala ga je garnitura Forma tovarne Meblo, nato pa je to pohištvo služilo kot oprema kletnih prostorov, kjer sem preživljal veliko uric svojega prostega časa. Lakiran zunanji mahagonijev in notranji javorjev furnir je bil še vedno brezhiben, predali so se odpirali ravno, neslišno, brez kovinskih vodil, miza velika, elegantna, vrhnja formika svetle mat vanilijeve barve je bila idealna površina za delo in igranje kart. Ko sem prostor prepustil mlajši generaciji, je postalo to pohištvo odveč. Pred uničenjem sem ga rešil tako, da sem se javil na oglas Doma za ostarele v Podsabotinu, kjer so iskali še uporabno staro pohištvo za potrebe stanovalcev. Veseli so bili lepega in uporabnega pohištva, sam pa sem ponosen, da le nisem zavrgel nekaj, kar je izdelala mizarska roka s takim občutkom za kakovost in obliko, da je zlepa ne najdeš v trgovinah, še najmanj v centrih IKEA.

Projekt obeleževanja hiš s tablicami bomo nadaljevali v poletnih mesecih, v septembru pa bomo v sklopu praznični aktivnosti Krajevne skupnosti Solkan izdali zgibanko z zemljevidom postavljenih tablic in pripravili prireditev s projekcijo video filma o solkanskih mizarskih delavnicah.

Za vse informacije pokličite na telefon 041 517 867, predsednik društva RIRDS Jožko Markič sprejema še zadnje popravke in zamudnike.

Miran Brumat

Z.Š.	IME DELAVNICE	PRIIMEK	DANAŠNJI LASTNIK - ZASTOPNIK	DANAŠNJI NASLOV DELAVNICE
1	**Kopáč**	Jug	Oton Jug	Soška cesta 9
2	**Brézigar**	Brezigar	Branko Brezigar	Soška 14
3	**Brézigar**	Brezigar	Irma Brezigar	Soška cesta 27
4	**Šêše**	Biteżnik	Dorica Golob	Soška cesta 31
5	**Bregánt**	Bregant	Jernej Vidmar	Soška cesta 32
6	**Prijón**	Prijon	Ljuba Vuga	Soška cesta 36
7	**Komél**	Komel	Irena Komel	Trg Marka Plenčiča 21
8	**Čičigoj**	Čičigoj	Nevenka Bevčič	Trg Marka Plenčiča 23
9	**Gomíšček**	Gomiščeк	Marta Sosič	Mizarska ulica 6
10	**Golób**	Golob	Božidar Golob	Mizarska ulica 8
11	**Lében**	Leban	Boris Leban	Mizarska ulica 12
12	**Bašín**	Bašin	Ivan Bašin	Trg Jožeta Srebrniča 5
13	**Oblókar**	Oblokar	Cvetka Čuk Vogrič	Trg Jožeta Srebrniča 10
14	**Lojze Móro**	Brecelj	Mavra Devetak	Cesta IX korpusa 12
15	**Kanavéto**	Srebrnič	Anica Mermolja	Cesta IX korpusa 22
16	**Pérko**	Perko	Borut Perko	Cesta IX korpusa 28
17	**Hledé**	Hlede	Anita Hlede	Cesta IX korpusa 52 B
18	**Golúôpč**	Golob	Vesna Pisanec	Cesta IX korpusa 64
19	**Žerjál**	Žerjal	Anica Pelegrini	Cesta IX korpusa 69
20	**Makúc**	Makuc	Klara Makuc	Cesta IX korpusa 77
21	**Bórnikovi**	Boltar	Marta Kerševan	Vojkova cesta 18
22	**Zavrtanik**	Zavrtanik	Neva Zavrtanik	Vojkova cesta 20
23	**Dráščeк**	Draščeк	Sandra Pavša	Vojkova cesta 22
24	**Kurínčavi**	Prijon	Irena Mrak	Vojkova cesta 24 A
25	**Dráščeк**	Draščeк	Aljoša Loverčič	Stara pot 3
26	**Kúharč**	Šuligoj	Vilko Šuligoj	Pionirska ulica 8
27	**Tino Bric**	Srebrnič	Štefan Bensa	Pionirska ulica 16
28	**Bíščavi**	Srebrnič	Mateja Srebrnič	Pionirska ulica 17 A
29	**Bašín**	Bašin	Boris Bašin	Pionirska ulica 4
30	**Cúfo**	Srebrnič	Zlatko Ščeк	Šolska ulica 6
31	**Bátič**	Batič	Mavricij Milavec	Šolska ulica 11
32	**Žágarč**	Kompare	Darja Knez	Šolska ulica 14
33	**Bíščavi**	Srebrnič	Vanda Silvester (Ang)	Šolska ulica 16
34	**Brájžgar**	Brezigar	Janko Brezigar	Šolska ulica 31
35	**Bučádavi**	Markič	Jožko Markič	Šolska ulica 40
36	**Bóravi**	Jug	Robert Rustja	Šolska ulica 42
37	**Čéčkavi**	Batistič	Milan Panker	Šolska ulica 44
38	**Kamélčavi**	Komel	Nevenka Černuš Pahor	Šolska ulica 46
39	**Palónkavi**	Batistič	Franko Čujk	Šolska ulica 52
40	**Górmič**	Jug	Mimi Peršič	Žabji kraj 1
41	**Prijón**	Prijon	Valerija Prijon	Žabji kraj 11
42	**Jug**	Jug	Srečko Jug	Žabji kraj 26
43	**Jug**	Jug	Franko Jug	Ščedne 5
44	**Lúznik**	Luznik	Iztok Luznik	XXX. divizije 2
45	**Tínčko**	Černe	Stanislava Pregelj	Ul. Milojke Štrukelj 72
46	**Černé**	Černe	Zora Gruden	Ul. Milojke Štrukelj 74
47	**Núsdolfer**	Nussdorfer	Boris Nussdorfer	Na Potoku 10
48	**Trnóvčevi**	Černe	Julij Černe	Ul. Klementa Juga 4
49	**Škárabot**	Škarabot	Davorin Škarabot	Ul. Klementa Juga 5
50	**Ápe**	Zavrtanik	Franko Zavrtanik	Ul. Maksa Valentinčiča 1
51	**Gomíščeк**	Gomiščeк	Franc Gomiščeк	Ul. Maksa Valentinčiča 5
52	**Srébrnič**	Srebrnič	Toni in ivo Srebrnič	Ul. Maksa Valentinčiča 22

Tablica je že narejena

Prvi avtomobil v Solkanu

V Enciklopediji Slovenije piše, da je prvi avtomobil v Sloveniji kupil baron Anton Codelli plemeniti Fahnenfeld, kranjski izumitelj, veleposestnik, plemič in politik (1875-1954). Kupil ga je na Dunaju leta 1898 in pripeljal v Ljubljano, kjer je z ropotom in hitrostjo povzročil pravi preplah med sprehajalci, konjskimi vpregami in drugimi mimoidočimi.

Kako je bilo s prvim avtomobilom v Solkanu, pa je *Pepi Komandič* slišal od starejših Solkancev naslednjo pripoved: Dobrotnik zapuščenih otroških sirot ter lastnik industrijskega obrata na Jezu in letnega dvorca v Solkanu je bil Oddone Lenassi (1858-1927), ki je imel *fjakarja* po priimku Poberaj. Poslal ga je za dober mesec v Torino, da se izuči upravljati *karocu bres konju an uajesa*. Solkanci so se temu zelo čudili. Ko je bil najavljen prihod *karoca bres konju* na Jez, so se nekateri solkanski radovedneži podali k Soči na oster ovinek, kjer je zavila cesta strmo navzdol na dvorišče najlužnejše stavbe na Jezu. Na tem dvorišču so kasneje *cabali baluan fuchalerji* Volge. Nogometno igrišče pred Lenassijevo vilo v Solkanu so leta 1942 preorali v njivo. Fašistična ideologija je namreč zahtevala, da se vsaka ped zemlje obdela, da se preživijo številni prebivalci. Radovedni Solkanci, ki so takrat čakali na prvi avto, pa so rekli: *»Če karoca nima uajesa an konju, ki bi zadrţavali karocu dol po hribi, sa bo use ukop zvarəlno u ruaju«* - strugo, ki je dovajala vodo na pogonsko turbino. To se ni zgodilo, ker se je *karoca* lepo zaustavila na dvorišču, in so rekli: *»Ja, gvišno jama karoca nuətar skritiga hudiča, ki žlaifa an krmači karocu bres uajesa.«*

Kdaj se je to zgodilo, ni podatka. Vsekakor pa je bilo pred letom 1904. V časopisu Gorica z dne 18.10.1904 namreč piše o sodnem postopku, ki se je odvijal na Goriškem sodišču med Oddonom Lenassijem in Francem Loviščkom iz Krstenice pri Kanalu. Oddone Lenassi naj bi v Solkanu pri mesnici Mozetič med vožnjo z avtom trobil in splašil konje Franca Loviščka. Ta naj bi zaradi tega grozil Oddonu Lenassiju *sas faučəm*. Zaradi pomanjkanja dokazov in prič je bil Lovišček oproščen. Tudi na ACI (Automobile club d' Italia) v Gorici ni podatkov o nabavi tega avtomobila, saj je bila takrat tu Avstro-Ogrska država. Z veliko pozornostjo in navdušenjem pa so mi poiskali podatek o zadnjem avtomobilu gospoda Oddona Lenassija, ki je bil evidentiran 18.11.1927 pod zaporedno št. 40. Po smrti lastnika je bil avtomobil prepisan na ženo, zaradi vojnih razmer pa je bil 18. junija 1943 lastnikom odvzet za potrebe vojske.

Po prvi svetovni vojni pa je prvi avtomobil v Solkanu kupil Ivan Golob, ki je opravljal taksi službo. Avtomobile so imeli še zdravnik dr. Franc Marušič, podjetnik Jožef Štrukelj in trgovec z jestvinami Julij Makuc. Omeniti moram še dvosedežni rdeč športni avto z zložljivo streho, ki ga je posedoval Ciril Srebrnič iz Gasi (danes Pionirska ulica). Moj brat Julij pravi, da so kot otroci ta avto večkrat porivali sem in tja po Gasi, ker ni hotel vžgati. Od časa do časa pa je lastnik avta dvignil roko, kar je pomenilo – ne porivati; ustavil je avto, novo turistično destinacijo, ki so jo poimenovali *avstrijska Nica*. Tako je bil leta 1909 v Gorici vpeljan tramvajski prevoz, ki je povezoval obe železniški postaji z mestom, en krak pa je povezoval Šempeter pri Gorici. Prevoz s kočijami je tako počasi zamrl. Zadnja licenca za prevoze s kočijo je bila vrnjena občini leta 1938, tramvajski prevoz pa je bil ukinjen maja 1935. Občina je dodelila koncesijo za prevoze z avtobusi podjetju Ribi, ki ga je opravljalo do leta 1976. Od takrat dalje opravlja prevoze podjetje APT Gorizia.

Kdor namerava potovati, običajno išče sredstvo za udobno, najkrajšo in najmanj naporno pot. Zato ni čudno, če smo se otroci radi usedli na zadnji del štrleče *suərə* voza, če je peljal v isto smer kot mi. Ni nas motilo, če je voz ropotal in poskakoval. Pri tem smo včasih tudi dobili kak švrk *səz gajžlu*, če nas je opazil brezvestni voznik. Kasneje, ko sem hodil v gimnazijo v Gorico, pa je včasih ustavil svoj avtomobil lastnik apnenice v Solkanu gospod Luigi Tacchino in me pobral. Po kontroli v apnenici se je zjutraj vračal v svojo pisarno na piazza Catterini. Mimogrede je še pogledal k delavcem, ki so ročno, s posebnimi gostimi vilami na nakladalni rampi polnili vagone z apnom. Nekajkrat pa me je ob močnem nalivu peljal tudi do gimnazije na drugem koncu Gorice v via Randaccio. Takrat smo bili pod angloameriško vojaško upravo in smo se izmed vseh okupacij imeli najbolje. Žal je bila ta za nekatere prekratka, saj je sledilo pomanjkanje bele moke, metel, pa še marsičesa drugega. Naša mladost je vse to premagala, težje pa je bilo za starejše ljudi in naše starše, vajene mirnega življenja pod rajnko Avstrijo.

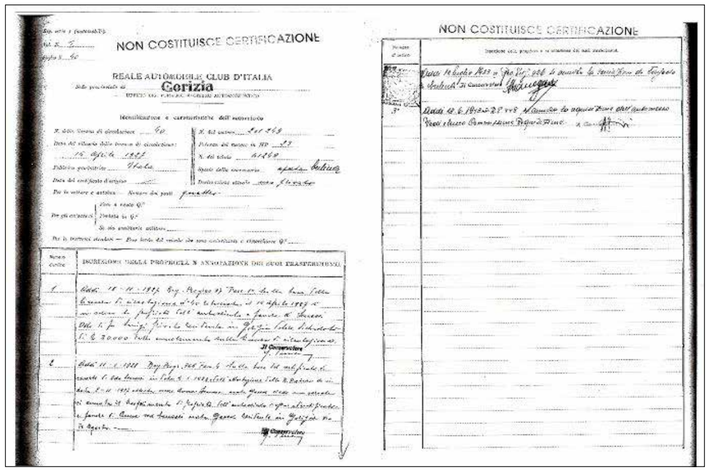

NON COSTITUISCE CERTIFICAZIONE

REALE AUTOMOBILE CLUB D'ITALIA

Gorizia

NON COSTITUISCE CERTIFICAZIONE

Izpis iz vpisne registrske knjige, ki je bila uvedena v začetku 1927. Prvi vpisan avtomobil je bil znamke Citroen

Opravičujem se vsem današnjim ljubiteljem trekinga, če sem se takrat raje vozil kot pešačil, vsakodnevna rekreacija takrat namreč ni bila po želji, ampak obvezna.

Andrej Černe

Vir: Stefano Cosma: I Grusovin, fiâcher con le carrozze ma anche notai e provetti ristoratori, Il Piccolo, 5.10.2010

http://ricerca.gelocal.it/ilpiccolo/archivio/ilpiccolo/2010/10/05/

Darovalci za časopis

Letos so darovalci do 30. maja prispevali 3.463,64 evrov.

Abrahamsberg Andrej, Antončič Marija, Bašin Dušan, Bašin Tea, Bašin Vesna, Bavdaž Jelka, Batistič Franica, Beltram Ada, Bensa Bruno, Berce Mojca, Bergoč Zdenka, Beseničar Bizjak Barbara, Beseničar, Biteznik Jože, Bogataj Peter, Boltar Silvana, Bonnet d.o.o., Božič Vuga Klara, Brajnik Marčela, Bratkič Pavla, Bratuž Jenčič Magda, Bratuž Mara, Brecelj Eda, Bremec Marija, Brenčič Marija,Brezavšček Alojz, Brezigar David, Brezigar Irma, Brezigar Jožica, Brumat Adriana, Bucik Aleksander, Bucik Natalija, Bušen Magda, Bužinel Janja, Bužinel Matjaž, Caharija, Černe Jožef, Černe Tomaž, Černe Zavrtanik Anita, Černuš Maks, Čičigoj Emilija, Čubej Dušan, Čuk Vogrič Cvetka, Devetak Zelma, Drašček Jože, Fabjan Lidija, Fikfak Metod, Forčič Marija, Franko Savina, Franko Zofija, Furlan Dragica, Gabrijelčič Fani, Gabrijelčič Marija, Gladoič Ludvik, Goljevšček Martina, Golob Darja, Gomišček Urbančič, Gorjup Leopold,Gorkič Ada, Grosar Ana, Gruden Anton, Harej Vidojka, Hrast Marjan, Humar Gabrijela, Hvalič Ana, Hvalič Cvetko, Ivančič Gabrijela, Jakhel Jordana, Jakin Marjan, Jakin, Jarc Milena, Jug Bogomila, Jug Gvido, Jug Jožef, Jug Julij, Jug Srečko, Jurkas Helena, Kalin Emil, Kancler Klavdija, Kante Ema, Karajič Sonja, Kaver Franc, Kerševan, Kikelj Valter, Klančič Milojka, Kocjančič Aleš s.p., Kodre Romana, Kofol Terezija, Kolenc Marija, Komel Anja, Komel Anton, Komel Cvetka, Komel Ksenija, Kompara Bojan, Kosor Marin, Kralj Eda, Kralj Ester, Lasič Vanja, Lavrenčič Marija, Leban Avgust, Leban Erika, Leban Francka, Leban Miloš, Lukan Srečko, Makarovič Majda, Makuc Danjel, Makuc Rudolf, Makuc Vladimir, Malec Tatjana, Manfreda Marija, Mariutti Marino, Markič Jožef, Markič Modest, Markočič Darijo, Martinc Marija, Marušič Saša, Masič Repše Mirjam, Matjac Aleksander Zoran, Mavrič Alojz, Mermolja Pavel, Mininčič Metka, Mis Marija, Mlakar Alojz, Mlekuž Marija, Mokorel Rafael, Mrak Irena, Mrhar Martina, Mugerli Zmaga, Nardin Flavij, Pahor Elza, Paravan Jožica, Pavšič Franjo s.p., Pečnikar Ervin, Pellegrini Ana, Perko Gorazd, Perunčič, Plesničar Bernarda,Poberaj Marta, Podgornik Valentin, Podveršič Marija, Remiaš Ana Marija, Rijavec Joško,Rozman Jožef,Rusjan Marija, Saksida Bogdan, Skok Anton, Skrt Karel, Skubin Silvija, Sosič Marta, Srebrnič Ana, Srebrnič Anton, Stepančič Milena, Sulič Gleščič, Šavli Danijel, Šinigoj Barbara, Školaris Valerija, Šmajgl Franc, Špacapan Boža, Štolfa Danijel, Štrukelj Andrej, Šuligoj Vera, Tepina Julijana, Tomanovič Petar, Trampuž Mladenko, Ukmar Bucik Ingrid, Uršič Julijana, Valič Ada, Valič Jožef, Velikonja Silvija, Vidic Olga, Viteznik Ivan, Vižin Oton, Vodopivec Marija,Volk Avgusta, Vuga Bruno, Vuga Ivanuša, Vuga Tomaž, Zavadlav Ana, Zavrtanik Jože, Zavrtanik Štefanija, Zorn Anica, Zucchiati Aleš, Žbogar Franko, Žerjal Alojz in Ljubica, Žigon Kamila, Živec Božica, Žnidarčič Pija, Žnideršič Vladimir.

Vsem darovalcem se Svet KS Solkan iskreno zahvaljuje.

Transakcijski račun KRAJEVNE SKUPNOSTI SOLKAN, na katerega lahko nakažete prispevek:
KS SOLKAN 01284 - 6450831390

RIRDS

Ekskurzija članov RIRDS

Pri Marjanu Vodniku, *foto: Marjan Polanc*

Tokratna ekskurzija 23. aprila je bila namenjena obisku dveh mojstrov oblikovanja in obdelave lesa.

Avrigov avtobus je popeljal 26 udeležencev, saj se je rezbarjem RIRDS pridružilo še nekaj kamnarjev iz Manč, s svojo prisotnostjo pa nas je počastilo kar šest predstavnic nežnejšega spola. Med vožnjo v Domžale h gospodu MarijanuVodniku nam je Franc Jeroničič povedal nekaj prauc, naša članica Mara pa nam je zaigrala na kitaro in zapela nekaj pesmi, pridruženi pomagači pa niso bili kaj prida usklajeni.

POZDRAV KRAJANOM

Pot nas je danes popeljala do Šempasa,
do našega novega člana, pravega asa.
Osupli nad lepoto rož in rožic raznolikih,
orhidej, vrtnic, pa drugih, malih in velikih.
Zaupal nam prijazno je, kako to izdeluje
in tudi, kaj vse za te izdelke potrebuje.
Dokazal nam je, da prav vse le ni za odpad,
da tudi rožica nastane, če 'maš mleko, pivo rad.
Rožice prekrasne so pred našimi očmi nastale,
take, ki vode ne bodo nikoli potrebovale,
A kljub temu bodo vedno krasne, cvetoče,
za kogar seveda, na okenski polici jih hoče.
Vedno in povsod se kaj lepega naučimo,
ko se pri naših članih v delavnicah dobimo.

Rad odzove povabilu se vsak društva član,
saj dobro ve, da ti obiski nikoli niso zaman.
Izbira v našem društvu pestra je, velika
in naši vrli mentorji so skratka: kot se šika.
Rezbarje strokovno vodi izkušeni mizar,
ki se na delavnicah ne izneveri nikdar.
Drugi finese intarzije člane poučuje,
da se s koščkov furnirja slike oblikuje.
Se pa pri nas še nekaj lepega odvija
in sicer temu pravimo: pirografija.

Kar veliko v našem društvu se dogaja
in vse to nas člane dobro spaja.
Radi se imamo in se skupaj veselimo,
vsakokrat, ko se na delavnicah dobimo.
A da temu je tako, je naša družba kriva,
ki dušo in srce ima in vedno je igriva.
Ja, saj veste, v Solkanu so mizarji poznani,
zdaj pa v društvu z vseh vetrov smo zbrani.
A bistvo je važno, da se tradicija ohrani
z že dolgoletnimi in tudi novimi člani.
Naš današnji dan je bil nadvse razigran,
ob zvokih kitare, harmonike s pesmijo postlan.
Obrazi naši risali so smeh, veselje, srečo,
domov pa nesli znanja smo polno vrečo.
Mizarji, rezbarji, intarzijci, pirografi in še kaj,
v pozdrav vas vabijo, da se pridružite v naš raj.

Mara Marinič

Snidenje z g. Marijanom Vodnikom, nekdaj našim članom in dolgoletnim prijateljem, ki že vrsto let s svojimi umetninami sodeluje na razstavah jaslic in pirhov na Sveti Gori, je bilo prisrčno in kar ganljivo. Ko pa nas je popeljal v hišo, kjer ima v treh prostorih razstavljene svoje rezbarije, izdelane v dobrih štirinajstih letih, je marsikomu vzelo sapo, saj smo rezbarji začetniki lahko le ugotovili, da smo svetlobno leto za njim.

Gospod Marijan je arhitekt v pokoju z izrednim umetniškim in prostorskim občutkom, izjemen poznavalec lesa in mojster rezbarjenja, ki vsakemu izdelku doda še verz ali zapis z žlahtno vsebino, posvečen izdelku in spominu na drevo, iz katerega je nastal. Menimo, da je tačas najboljši in najbolj ustvarjalen rezbar v Sloveniji, ki svoje znanje prenaša v rezbarskih delavnicah tudi na druge.

Seveda bi si še kar ogledovali in ga spraševali, pa je bilo potrebno pot nadaljevati, zato smo se še vsi pod tekst zahvale podpisali v njegovo razstavno spominsko knjigo in se hvaležni za vse poslovili od njega in njegove nadvse prijazne soproge.

Naš drugi obisk je bil namenjen gospodu Jožetu Ambrožu v Šmartnem pri Litiji.

Gospod Ambrož je drugačne vrste umetnik, saj je poleg izdelovanja pohištva po naročilu tudi izdelovalec umetniških, uporabnih in darilnih izdelkov iz lesa. S tem delom pa tudi s slikanjem se je pričel ukvarjati, ko je zgubil delo. V spodnjem prostoru družinske hiše na bregu nad Šmartnim pri Litiji ima delavnico, zunaj pa skladovnice lesa, vej in debel različnih dreves, iz katerih na lesni stružnici, ki mu jo je za diplomsko nalogo za strojnega tehnika skonstruiral in kasneje tudi sestavil najstarejši sin, izdeluje čudovite predmete, za katere si laiki ne morejo niti predstavljati, kako so narejeni. Zlasti so nas navdušili predmeti z intarziranimi lesnimi ploščicami različnih vrst in barv z občudovanja

vredno natančnostjo in končno obdelavo. Tudi štirje člani družine mu pri tem zavzeto pomagajo, zato smo jim ob slovesu zaželeli uspešno nadaljnje delo in tudi uspešno unovčenje.

Obljubljeno kosilo smo imeli v Šmartnem pri Litiji v gostilni Pri mačku. Čeprav smo bili lačni, je bilo pregovorno obilno in dobro štajersko kosilo marsikomu preveč, so pa nekateri po primorsko pogrešali kruh.

Nadaljnje pohajanje in obisk gradu Bogenšperk pa nam je preprečilo deževje, ki nas je spremljalo vse do Ajdovščine, kjer smo si v galeriji UTŽO Most še uspeli ogledati zelo lepo razstavo Les v podobi in besedi. Svoje rezbarije razstavlja skupina rezbarjev, naših vrstnikov, ki jih prav tako kot nas vodi mentor g. Slavko Pipan. Njemu gre zahvala, da rezbarji RIRDS-a napredujemo.

Drago Štefanič

Upokojenci

Življenje in delo DU Solkan v prvi polovici leta

Občni zbor DU, *foto: Arhiv DU*

Delo Društva upokojencev Solkan je potekalo po programu, ki je bil pripravljen lani in sprejet na občnem zboru 19. marca. Predstavljen je bil v prvi letošnji številki Solkanskega časopisa.

Letošnji januar in februar sta minila v znamenju priprav na letovanja, izlete, obČni zbor, na športna tekmovanja in kulturne prireditve, ki smo jih pripravili v prvih šestih mesecih tega leta:

12. februarja smo ob slovenskem kulturnem prazniku skupaj s Kulturnim društvom Slavec in KS Solkan organizirali proslavo v dvorani Mestne občine Nova Gorica.

5. marca smo v počastitev dneva žena pripravili zabavni program z gledališkim igralcem Sergejem Ferarijem.

12. marca pa smo organizirali vsakoletni izlet ob 8. marcu na otok Krk.

19. marca, v soboto, smo imeli volilni občni zbor. Izvolili smo nove člane upravnega in nadzornega odbora in častnega razsodišča. Novi predsednik društva je gospod Darko Zavrtanik. Ob občnem zboru smo imeli kratek kulturni program in odprtje razstave fotografij naših članov, ki so vključeni v skupino fotografov Škljoc. Skupina deluje pod okriljem Pokrajinske zveze DU Severne Primorske.

23. marca smo imeli razgovor s predstavniki term Laktaši. Seznanili smo se z njihovo ponudbo zdravstvenega turizma.

16. aprila smo organizirali 7. meddruštveni turnir v pikadu za ženske in moške ekipe. Udeležilo se ga je 10 ženskih in 10 moških ekip. Skupaj je tekmovalo 84 tekmovalk in tekmovalcev. Pri ženskah so zmagale tekmovalke DU Ajdovščina, naše igralke so bile tretje. V moški konkurenci je zmagala ekipa DU Vipava. Naši igralci so zasedli 10. mesto.

22. aprila smo pripravili spomladansko čistilno akcijo. Čistilo je 31 naših članov, ki so v okolici karavle nabrali za polno traktorsko prikolico smeti in odpadkov ter posadili nekaj grmovnic.

24. do 30. aprila se je več naših članov udeležilo letovanja v termah Laktaši. Letovanje v Fojnici pa bo organizirano od 29. 06. do 9. 07. 2016.

7. maja smo organizirali 17. meddruštveno briškuladо. Udeležilo se je 16. parov iz 9 društev. Zmagali so igralci DU Prvačina pred Vogrskim, Vipavo in Vrtojbo.

12. in 13. maja smo organizirali 11. meddruštveni balinarski turnir. Udeležilo se ga je 8 moških in 12 ženskih ekip. Skupaj smo gostili 80 tekmovalk in tekmovalcev. Najboljše so bile tekmovalke DU Vrtojba, druge so bile naše tekmovalke, tretje igralke DU Deskle, četrte pa DU Renče. Najboljša moška ekipa je bila iz DU Dobrovo, druga je bila naša ekipa, sledili pa sta ekipi DU Deskle in Nova Gorica.

28. maja smo se udeležili športnih tekmovanj Pokrajinske zveze DU Severne Primorske, ki jih je letos organiziralo DU Tolmin. Tekmovali smo v sedmih panogah s skupno 45 tekmovalci. Biltena s tekmovanja še nismo dobili, lahko pa se pohvalimo, da smo dosegli skupno prvo mesto. Več o tem bomo pisali v prihodnji številki časopisa.

Največja kulturna prireditev, ki jo je letos organiziralo naše društvo, pa je organizacija revije pevskih zborov društev upokojencev Severne Primorske, ki je bila 12. junija v veliki dvorani Kulturnega doma Bukovica. Prireditev organiziramo s pomočjo Zveze društev upokojencev Slovenije, Pokrajinske zveze DU Severne Primorske in Mešanega pevskega zbora Slavec Solkan. Tudi o tej prireditvi bomo več pisali v naslednji številki.

Božidar Markič

Najboljši štirje pari briškolade, *foto: Arhiv DU*

Upokojenci

Potepanje in dopustovanje članov DU Solkan

Solkanski upokojenci pred hotelom SAN, *foto: Arhiv DU*

Tudi v letošnji prvi polovici leta smo si upokojenci privoščili najprej enodnevni izlet ob dnevu žena na otok KRK, nato pa še sprostitveno zdravilisko letovanje v Laktaših (BIH).

Krk

V počastitev dneva žena smo se solkanske upokojenke odločile za izlet na otok Krk, kamor smo povabile seveda tudi naše moške. Iz Solkana smo krenili v 12. marca v zgodnjih jutranjih urah in se mimo Razdrtega, Kozine in Reke s krajšimi postanki zapeljali čez znameniti krški oziroma nekoč Titov most na otok Krk – največji hrvaški otok. Krk nam je poznan predvsem kot počitniška destinacija, nekoliko manj pa po svojih naravnih danostih, ki omogočajo, da na otoku pridelujejo odlična vina ter oljčno olje. Najprej smo se odpravili do prijetne vasice Vrbnik na vzhodni strani otoka. Stari del naselja stoji na vrhu 50 m visoke prepadne stene, od koder se odpirajo lepi panoramski razgledi. Znotraj obzidja smo se sprehodili med stisnjenimi kamnitimi hišami po ozkih vijugastih uličicah, saj se mestece ponaša z najožjo ulico, ki meri v širino le 50 cm. V srednjem veku je bil Vrbnik frankopanska utrdba, leta 1388 pa je kraj dobil statut, pisan v glagolici.

Sledila je vožnja v Vrh, vasico nad samim mestom Krk. Obiskali smo hišo krškega pršuta, kjer po tradicionalnem receptu zori najboljši krški pršut. Ogledali smo si pršutarno in degustirali odličen pršut, olive, domač kruh in izvrstno oljčno olje ob kozarčku dobrega domačega vina.

Pot nas je dalje vodila v Punat, kjer smo se vkrcali na ladjico ter se zapeljali na slikovit otoček Košljun, ki meri le 0,072 km. Poseljen je bil že v času Rimljanov. V 12. stoletju je bil ustanovljen benediktinski samostan, ki pa je v 16. stoletju prešel v roke frančiškanov. Od prvotnega samostana se je ohranila le kapela sv. Bernarda. Danes je del samostana namenjen muzeju, v katerem hranijo ikone, slike, narodne noše z otoka Krka in redke primerke glagoljaških rokopisov.Ogledali smo si tudi nekaj ribiških čolnov, ki so jih uporabljali pri ribolovu.

Za zaključek pa smo se ustavili še v mestu Krk. Ogledali smo si stari del mesta, v katerem stoji romanska cerkev, zgrajena v začetku 12. stoletja na ostankih starokrščanske bazilike in je istočasno tudi najpomembnejši kulturno-zgodovinski objekt v mestu. V katedrali smo se poklonili kar dvema primorskima škofoma in borcema za narodnostne pravice proti italijanskemu nacionalizmu, dr. Antonu Mahniču iz Kobdilja in našemu sovaščanu dr. Josipu Srebrniču (1876 – 1966), ki sta pokopana v tej katedrali. Ogledali smo si tudi kvadratni obrambni stolp iz 12. stoletja. Naše potepanje smo zaključili z ribjo večerjo v prijetnem gostišču mesta Krk.

Laktaši

Na sedemdnevni zdraviliško sprostitveni oddih v Laktaše pa smo se odpravili 23. aprila skupaj s člani DU Ajdovščina in DU Stična. Na pot smo krenili v zgodnjih jutranjih urah mimo Postojne, Ljubljane in Brežic, Zagreba do bosanske meje, kjer smo kar nekaj časa izgubili za prehod oz. pregled dokumentov. V hotel San smo prispeli v zgodnjih popoldanskih urah, kjer nas je pričakalo osebje hotela s prisrčno dobrodošlico. Seznanili so nas z dobrodejnimi učinki termomineralne vode term Laktaši, ki je bila po zdravilnih in pozitivnih učinkih na zdravje poznana že v antiki. Zdravilna voda dobrodejno vpliva na bolezni lokomotornega sistema, kardiovaskularne bolezni, bolezni oči in živčevja, poleg tega pa je odlična tudi za rekreacijo. Nato smo se namestili po sobah in takoj po kosilu pričeli z zdravniškimi pregledi, kjer nam je doktorica predpisala individualne terapije (telovadba v bazenu, magnet, TENS, razne kopeli, ultrazvok itd.) Po napornem dnevu smo samo še povečerjali in odšli na zaslužen počitek. Že naslednji dan smo po zajtrku pričeli s terapijami, ki so nas zaposlile vse dopoldne. Po kosilu pa smo se odpravili na brezplačne zdravniške preglede v Banjaluko, in sicer v stomatološko ambulanto Elite dent, kjer nam je strokovno osebje na željo pregledalo zobe in nas seznanilo s cenami posameznih posegov, nekateri so se tudi odločili za konkretne storitve. Nadalje smo obiskali estetski center, kjer so nam predstavili možnosti estetskih in zdravstvenih storitev. Zaključili smo z obiskom očesne klinike Svijetlost, kjer se nas je večina odločila za brezplačen kontrolni pregled vida in za nabavo novih očal. Pozno zvečer smo se vrnili v hotel na večerjo.

V termah Laktaši, *foto: Arhiv DU*

Naši dopoldnevi so v hotelu potekali predvsem zdraviliško, obiskovali smo vse predpisane terapije, plavali v lepem bazenu ter si z doplačilom privoščili tudi druge storitve, ki so nam jih ponujali prijazni fizioterapevti. Popoldneve pa smo zapolnili z raznimi izleti, saj je bil to poleg zdraviliškega tudi aktivni dopust.

Najprej smo se odpravili na izlet v Jajce. Mnogi izmed nas smo poznali Jajce predvsem po dogajanjih med drugo svetovno vojno, in sicer po drugem zasedanju AVNOJ-a, ki se je odvijalo 29. novembra 1943, in po čudovitem 21 m visokem slapu, ki je uvrščen na 15. mesto najlepših slapov v Evropi. Nismo pa vedeli, da je Jajce mesto z bogato zgodovino, obeleženo z velikimi carstvi (rimskim, turškim, avstro-ogrskim) imenovano prestolnica bosanskih kraljev, umeščeno na sotočju reke Plive in Vrbasa. Na tem področju najdemo veliko kulturno-zgodovinskih znamenitosti. Omeniti velja najstarejši spomenik Hram boga Mitre iz 4. stoletja, ki predstavlja staro indoiransko božanstvo sonca in svetlobe; srednjeveško trdnjavo, ki stoji na 470 m nadmorske višine nad samim mestom, (zgraditi jo je dal ustanovitelj Jajca Hrvoje Vukčić Hrvatinić, ime Jajce naj bi dobilo po istoimenskem mestecu blizu Napolija – Castell del Uovo), od koder se nam je ponujal prelep razgled na stari del mesta s tipičnimi bosanskimi hišami. Medvedjo kulo velja omeniti kot najstarejše obrambno obeležje v BiH. Katakombe, vklesane v živo skalo, zgrajene leta 410, predstavljajo grobnico zadnjega bosanskega kralja. Ne nazadnje je pomembna tudi džamija Esme-sultanije v samem centru mesta. Obisk Jajca smo končali z odličnim kosilom v konobi Kod Asima nad vhodom v stari del mesta ob pevski spremljavi malega cigančka. Le 5 km od Jajca se nahajata Veliko in Malo Plivsko jezero, ki sta zaradi specifične gostote vode idealni za vožnje s kanuji in kajaki. Na Velikem Plivskem jezeru se je leta 1963 odvijalo 7. evropsko prvensko v kajaku in kanuju na mirnih vodah (PESK). Posebna atrakcija jezer pa je kompleks vodenica – brunarice, postavljene oz. zgrajene na osrednjem delu med Velikim in Malim jezerom – znane pod imenom Mlinčiči, ta ogled bi pa bilo škoda izpustiti.

Sredino popoldne smo namenili vodenemu ogledu Laktašev, ki šteje okrog 5000 prebivalcev. Tu smo si najprej ogledali starodavno zgradbo, kjer se nahaja biserna kopel v sklopu hotela San, pravoslavno cerkev in arheološko najdišče Rimske terme, ki datirajo od 1. do 4. stoletja. Po tehniki izgradnje, obliki in namestitvi prostorov spominjajo na današnje welnes in fitnes centre, kar dokazuje, da je nega duha in telesa v Laktaših tradicija.

V četrtek popoldne pa smo se kljub slabemu vremenu odpravili na planino Kozaro, mitično planino v severozahodnem delu BIH, poznano po svojem zgodovinskem značaju, zato je bila 6. aprila 1967 proglašena za Narodni park. V spomin na padle je v osrednjem delu Narodnega parka Kozara – Mrakovci postavljen Memorialni spominski kompleks, ki ga sestavljajo: 1. mogočni Spomenik revoluciji, visok 34 m, ki simbolizira veličino svobode in je posvečen partizanom in civilistom, ki so med drugo svetovno vojno leta 1942 padli pod streli nemškega okupatorja, njihovih sodelavcev ustašev in domobrancev. 2. Spominski zid, na katerem so z bronastimi črkami U smrt za večnost napisana imena 9.921 padlih borcev in civilistov. 3. Muzej, kjer so shranjeni dokumenti in orožje iz druge svetovne vojne, ki so zaznamovali zgodovino te planine. Razen orožja in vojaških eksponatov razpolaga z izvirno dokumentacijo, ki avtentično prikazuje vojna dogajanja.

Petkov izlet smo namenili ogledu Banjaluke, drugemu največjemu mestu BIH in prestolnici Republike Srbske ter največjemu mestu Bosanske krajine. Z ogledom smo pričeli kar na tržnici, kjer smo kar dobro osušili denarnice z nakupi raznih poljedelskih artiklov in poceni predmetov prepoznanih blagovnih znamk. Nadaljevali smo z ogledom najbližje znamenitosti, trdnjave Kaštel, to je neolitsko naselje na sotočju reke Vrbas in Crkvene v samem centru mesta. Kaštel je bil zgrajen v času otomanske uprave leta 1574 -1588 kot vojaška utrdba in je še danes lepo ohranjen. Od tu smo peš nadaljevali pot do Ferhadijeve džamije iz leta 1579, ki je bila porušena v času domovinske vojne leta 1993 in obnovljena leta 2006 z originalnimi materiali. Po Gosposki - reprezentančni ulici, namenjeni trgovinam in luksuznim stanovanjem, smo se sprehodili do mogočne pravoslavne cerkve. Ogledali smo si še muzej sodobne umetnosti Republike Srbske, ki stoji na ruševinah železniške postaje, zgrajene leta 1891, ki je bila ob potresu leta 1969 porušena , leta 1980 pa so jo obnovili in prilagodili potrebam galerije.

Zadnji dan našega letovanja smo najprej opravili vse potrebne terapije. Nekateri so jih izpustili in se odpravili še na zadnje nakupe po Laktaših. Ker je naše letovanje sovpadalo s praznovanjem pravoslavne velike noči, so prijazni domačini po ulicah delili barvana jajca, in to na naše začudenje kar brezplačno. Po kosilu nas je z lepo pobarvanimi velikonočnimi jajci obdarilo prijazno osebje, nato pa smo naše druženje ovekovečili s skupinsko sliko pred hotelom in obljubo, da se kmalu spet vidimo.

Dobro počutje in prisrčno osebje so dokaz, da je nega duha in telesa tradicija Laktašev, predvsem pa hotela San.

Rinalda Komel

PINTARSPED
Vedno na konju
Sempre a cavallo
Immer zu Pferde
Always high in the saddle
DOMAČI IN MEDNARODNI PREVOZI
CARINSKO POSREDOVANJE
SKLADIŠČENJE IN PRETOVOR BLAGA
ZBIRNI PREVOZI MANJŠIH POŠILJK
PINTARSPED d.o.o.
MEDNARODNI PREHOD 1
5250 Šempeter pri Gorici
tel.: 003865/330 44 30
fax: 003855/330 44 34
E-mail: transport@pintarsped.si

Križanka

										TEŽAVEN POLOŽAJ, KRIZA	POVRAČILO, ODDOLŽITEV	BELJAKOVINA IZ SAMIH AMINOKISLIN
									KATRAN			
									PODJETNIK BOSCAROL			
									TVORBA V PANJU			
									NAŠA PESNICA (MAJDA) / HOKEJIST ZUPANČIČ			
AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	ENOPROSTOREC ZNAMKE VOLKSWAGEN	ORODJE ZA VRTANJE	ELDA VILER	FRANC. KOMIK (JACQUES)	DETE	KRIČANJE, VPITJE	OŽBALT ILAUNIG / ANTON NANUT			ALFI NIPIČ / ČLAN SODNEGA ZBORA		
ŽENSKA, KI SVETUJE											ŽENSKI OSEBNI ZAIMEK	VELIKA KAČA, KAČON
SLEMENSKA VAS SEVERNO OD ANKARANA									SADNA PIJAČA / ZORANA ZEMLJA			
ALAN TURING			TRČENJE / DINAMIČEN ČLOVEK				TANKA PLAST TKIVA / SONCE S PLANETI					
RADIJSKI SPREJEMNIK						VOJAŠKI PAS / NEIMENOVANA REČ ALI OSEBA						
NOVINAR IN UREDNIK ŽERDIN				OBED / NEUMNOST							SLIKARKA KOBILCA	PRIPADNIK DOLOČENE OBČINE
STARA MAMA, BABICA					VELIK AFR. PTIČ / LEDENA SKORJA SNEGA				BRAZILSKO VELEMESTO / CESTNO VOZILO			
POMOČ: ABOTA ASESOR OMAN TATI	DRŽAVNI UDAR	IZOSTANEK, ODSOTNOST / STAR MOŽ								VICTORIA BECKHAM / FILMSKA IGRALKA BASINGER		
MORIJA						PTIČ, KI ČIVKA / LADO JAKŠA						
ŠOLSKI PROFESOR								SMUČARKA MAZE				
DOLGOČASNO POČETJE V ČAKALNICI								ARABKI SULTANAT				

Rešitev križanke iz 88. številke

APIA, TROP, LINA, EMIR, TEZA, RK, KRAT, SUBSTANCA, TU, PRILESJE, POR, RABA, TINKARA, IRA, BOGART, NK, PIČA, OREH, TAJSKA, STONE, AIS, PIKNIK, KAVČ, OSLO, GT, ODSKOK, OSAMA, KUKALO, STVAR

Podporniki

Prireditve v letu 2016 so omogočili:

Mestna občina Nova Gorica
Benko d.o.o. , Prvačina
Brezigar David in Marinka, Solkan
Business solutions, Solkan
Cestno podjetje Gorica d.d., Nova Gorica
Cvetličarna Anita Flajs s.p., Solkan
Cvetličarna Klavdij Jakončič s.p., Solkan
Fotoatelje Pavšič Zavadlav, Solkan
HIT d.d. Nova Gorica
Instrumentation tehnologies d.d., Solkan
Jakin Anton, Solkan
Jakin Marjan, Solkan
Kava bar Memedi, Solkan
LEGA – uokvirjenje slik Nova Gorica
Livarna Gorica
Mesnica Damjan Kovačič, Solkan
MINI GO d.o.o. Nova Gorica
Mini pekarna Brumat, Solkan
Okrepčevalnica Valentinčič, Dolga njiva
Ošterija Žogica, Solkan
Rokava d.o.o.
Salonit Anhovo
Kamnolomi d.o.o, Salonit Anhovo
Vrtnarstvo Koršič, Solkan

Za materialno pomoč se zahvaljujemo Vrtnarstvu Koršič iz Solkana, Pekarni Kukaj iz Solkana, VALMAR d.o.o. Kromberk.

KRAJEVNA SKUPNOST SOLKAN
Komisija za priznanja KS
Trg Jožeta Srebrniča 7
5250 SOLKAN

Številka: 094-1/16
Datum: 3. 6. 2016

OBVESTILO

Krajevna skupnost Solkan podeljuje ob krajevnem prazniku priznanja organizacijam in posameznikom za njihov pomemben prispevek kraju.

Društva, organizacije in krajani lahko pošljejo pisni predlog z obrazložitvijo do **10. julija 2016** na naslov:
Krajevna skupnost Solkan,
Trg J. Srebrniča 7, 5250 Solkan

Na kuverti naj pripišejo
Predlog za priznanje KS, ne odpirati.

Vesna Bašin,
predsednica komisije

Turistično društvo Solkan vabi na petkov večer,
1. julija, ob 20.30
na nekdanjo karavlo v Solkanu.
Za glasbo, ples in zabavo bodo poskrbeli:
Ansambel Škabrijel, Orientalska plesna skupina Nefes, Folklorna skupina UNITRI in humorist Ivan Jedrlinič.
Za jedačo in pijačo bo poskrbel Bife Karavla.
Naročili smo lepo vreme.

Prejeli smo

Pregledujem Solkanski časopis iz leta 2015, 24. junija, na srt. 11, Pod napisom : MARICA … Zagledam slikco iz šole - mene .. Bogomila .. sedim v predzadnji klopi z štelco na laseh .. V prvi klopi prepoznam Martino .. škoda da ne vem kateri razred je - mislim, pa da ne več kot III. ali VI. ... Zelo sem se razveselila.

Res bi rada, da bi se še kakšna slika takih starih spominov pojavila .. Spomnim se da je bilo okoli 1953, vem , da sem bila še majhna .. gazila sem v šolo skoraj bosa do šole. Napravljena je bila ozka gaz - steza .. za en ozek voz .. Snega je bil zelo visoko...

Hvala za vse prispevke in vaš trud ..

Lepo vas pozdravlja
Bogomila Jug G.

Solkanski časopis si lahko ogledate tudi na spletni strani www.solkan.si.

Prepoznavanje solkanskih besed

Rešitve iz 88. številke

bərjuán - ploh
cəvátə - copate
čúkežən - žica
fláška - steklenica
genk - balkon
glážnava - steklovina
kórci - strešniki
lájben - stranišče
lomár - omara
škalabuən - omelo
šténgə - stopnice
vitúra - limuzina

bərgešínə - spodnje hlačke
facuáli - rute, robci
féca - kvas
góulat - lajati
gubánca - potica
kadín - lavor
kandréja - stolica
korjára - avtobus
košenína - zaseka
kərcút - zajemalka
kultrína - zavesa
kútər - prešita odeja
medežíja - zdravilo
péjsca - pesa
peruán - vilice
pərjávənca - perilnik
prestrálo - rjuha
šuálni - čevlji
taválč - servietka
trómbə - škornji
vederjúl - modra galica
žlavaduár - zalivalnik

Gospa Bogomila Jug je tudi tokrat zapisala 32 solkanskih besed, ki so sicer bile že zabeležene, a sem jih izbrala polovico, da jim poiščete knjižne besede:

bandár
b(o)ukét
drnjuáhat
əntríga
golét
kašetín
kapót
kámbra
kotulín
šaldín
škabél
špájza
uáhərən
žájfa
žéhtat
žlájfat

Prejeli smo še tri besede (podpis neberljiv), ki so že zabeležene v Malem solkanskem besednjaku in jim lahko poiščite knjižni izraz:
fjánki
puténta
šufécə

Pa še o zapisovanju znamenitega solkanskega glasu G

V solkanščini se glas **g** izgovarja s pridihom, to je zamolklo, globoko v grlu, nekako med g in h. Če bi upoštevali strokovno zapisovanje, bi morali uporabiti za solkanski **g** znak γ: štengə - štenγə, gərzuən - γərzuən, žagənca - žaγənca
Tako zapisovanje bi branje otežilo, zato je v besedah solkanski glas γ zapisan s knjižnim znakom **g**.
Vse že **zabeležene** besede lahko poiščete v Solkanskem mizarskem in kmečkem besednjaku (Soukan an Sukenci u sukenščini 2012) in v Malem solkanskem besednjaku (1001- solkanski časopis št. 81).

Solkanske besede se še vedno zbirajo. Veseli bomo, če boste besede, ki še niso zabeležene, posredovali na e-naslov: solkanski@casopis siol.net ali oddali na Krajevno skupnost v kuverti s pripisom: **solkanščina.**
Zahvaljujemo se vsem, ki so že pobrskali po svojem spominu in nam posredovali zapise.
K. Vuga

Anekdota

Hmetje s´sə doskat djəlli norca səs Štefanjə Bórgavə, ki ju je blo kar dosti ukóp, bi lohkor rekli tudi, da je bla šaldu okruəgla. Rənci Toni Koltič sə je zmislu adnə takə: »Kər bomo sadili sjərk, sə muəre usəst umjəs Štefanja, da bo glih zaənprú prostuəra od adniga sjərka do druziga.«

V naslednji številki

Članka g. Vladimirja Juga in ga. Marje Kolenc bosta objavljena v naslednji številki časopisa.
Uredništvo

Obvestila

Naslednja številka 1001 – solkanskega časopisa bo izšla 30. septembra 2016. Članke in fotografije je potrebno oddati najkasneje do 5. septembra na e-naslov: **solkanski.casopis@siol.net**. Besedil, ki niso v elektronski obliki, ne moremo sprejemati. Slike oddajte ločeno v jpg formatu. Navedite tudi vsebino slike in ime avtorja fotografije. Ime datoteke z besedilom naj bo usklajeno s pripadajočimi slikami.
Telefon urednice: 040 754 905

1001 solkanski časopis
ISSN 2335-4143

Izdaja: KS Solkan
Zanjo: mag. Darinka Kozinc, predsednica KS Solkan
Urednica: mag. Inga Miklavčič Brezigar
Uredniški odbor: Jure Batagelj, Erika Grosar, Jožef Leban, Božidar Markič, dr. Branko Marušič, Nika Šuligoj
Jezikovni pregled: Katarina Vuga
Likovni urednik: Bojan Bole
DTP: ArtTECH
Tisk: Grafika Soča, Nova Gorica
Naklada: 1500 izvodov - junij 2016